

RATIO ATQVE INSTITVTIO STVDIORVM SOCIETATIS IESV.

ROMÆ, In Collegio Rom. eiuſdẽ Societ.

Anno Dñi
MDCVI.

CVM FAC. SVPER.

NAP

RATIO
ATQVE
INSTITVTIO
STVDIORVM
SOCIETATIS
IESV.

ROMÆ, In Collegio Rom.
eiuſdem Societ.
Anno Dni
M.D.C.VI.

VNIVERSA ſtudiorum noſtrorum ratio, ante quatuordecim annos fieri, atque inſtitui cępta, nunc tandem abſoluta, ac plane conſtituta, ad Prouincias mittitur. Et ſi enim propter magnam vtilitatem, quam ſtudiis noſtris allatura videbatur, eam multo ante perfici, atque in mores induci R. P. N. Generalis optauerat, id tamen hucuſq. commode fieri minime potuit. Decuit enim in re ſatis ardua, multiſque difficultatibus implicata, nihil plane definiri, priuſquam Prouinciarum difficultates, ac poſtulata diligenter examinarentur, vt omnibus quantum fieri poſſet ſatisfieret, & vt opus, quod ab omnibus deinceps in vſum adhiberi debebat, æquioribus omnium animis reciperetur. quare quidquid initio a ſex deputatis Patribus de omni ſtudiorum noſtrorum ratione magno labore, atq. induſtria diſputatum, atque cõſtitutum fuerat, eo conſilio ad Prouincias miſſum fuit, vt Doctores noſtri, & harum rerum periti cuncta diligẽter, & exacte perpenderent; vt ſi quid in hac ratione minus commodũ obſeuarent, vel quod inſtitui commmodius poſſet, animaduerterent; quid denique de tota hac Ratione ſentirent, adhibitis rationum momentis, exponerent. Quod cum omnes fere Prouinciæ ſtrenue, atque viriliter prçſtitiſſent, omnia, quę ab iis obſeruata, vel propoſita fuerant, Romę iterum a præ-

cipuis Romani Collegii Doctoribus, & a tribus deputatis Patribus, qui in hunc finem Romæ ſubſtiterant, ſedulo recognita, R. P. N. Generalis cum Patribus Aſsiſtentibus accurate perpendit: Rationēq; hoc modo accommodatā iterum in vniuerſam Societatem mitti curauit, & vt ab omnibus exacte ſeruaretur, præcepit. Monuit tamē Prouinciales omnes, vt quoniam nouæ inſtitutiones ab experimento ſolidiorem firmitatem accipiunt, in ſuis quique Prouinciis, quid quotidianus docendi vſus oſtenderet, adnotarent, & Romam poſtea mitterent; vt extrema tandē operi manus admoueretur, & ſtudiorum noſtrorum Ratio poſt tantam, tamque diuturnam diſcuſſionē certa aliqua firmitate ſtabiliretur. Cum vero Prouinciales, qui ad Quintam Generalē Congregationem venerūt, ex ſuis Prouinciis, quæ ex quotidiano vſu minus commode accidere animaduerſa fuerāt, attuliſſent, ac plerique omnes maiorem in hac Ratione breuitatem præter cætera deſiderarent, magno ſane labore factum eſt, vt tota Ratio iterum diligenter examinaretur, & perpenſis rationum momētis, quæ a Prouinciis afferebantur, quid tandem firmiter conſtituendum eſſet, di iudicaretur; & omnia, quo ad fieri potuit, ad breuiorem, commodioremque methodum redigerentur: quod ita præſtitum eſt, vt ſperari merito poſsit poſtremum hunc laborē ab omnibus comprobatū iri. Quare hæc ſtudiorum Ratio,

 quæ

Digitized by Google

quæ nunc mittitur, omnibus alijs, quæ ante hac experimenti cauſa miſſæ fuerant, poſthabitis, ſeruari in poſterum ab omnibus noſtris debebit: in eoque ſedula Doctorum noſtrorum opera collocanda erit, vt, quæ poſtrema hac ratione præſcripta ſunt, facile, ſuauiterque executioni mandentur. Quod ita futurum eſſe mihi facile perſuadeo, ſi omnes intelligant rem hanc R.P. Noſtro maxime cordi eſſe. Superioribus vero, quibus præcipue hoc onus incumbit, grauiter ſane, atque efficaciter R. P. N. Generalis commendat, vt quanta maxima poſſunt animi contentione enitantur, vt res hæc, tantopere in noſtris Conſtitutionibus commendata, & quæ noſtris auditoribus vberes fructus allatura creditur, ab omnibus alacriter, & exacte ſeruetur. Datum Romæ 8. Ianuarij 1599.

Mandato R.P.N. Generalis.

Iacobus Dominicus Secretarius.

INDEX REGVLARVM.

Compendiariȩ notȩ, quæ hic diuerſo charactere expreſſis Regulis ſubijciuntur, in Indice Rerum eaſdem Regulas ſignificant.

REGVLÆ

Prouincialis. prou. 1
Rectoris. rect. 17
Præfecti ſtudiorum. præf. 23
Communes Profeſſoribus Superiorum facultatum. com.ſup. 31
Profeſſoris Sacræ ſcripturæ. ſcript. 37
Linguæ Hebrææ. heb. 41
Scholaſticæ Theologiæ cum Catalogo quæſtionum. theol. 42.48
Caſuum Conſcientiæ. cas. 65
Philoſophiæ. phil. 68
Philoſophiæ Moralis. mor. 75
Mathematicæ. math. 76
Præfecti ſtudiorum inferiorum. prȩf.inf. 77
Cum Legibus Scribendi ad Examen. ſcrib. *92 & ad Præmia.* præm. 94
Communes Profeſſoribus claſsium inferiorum. com.inf. 98
Profeſſoris Rhetoricæ. rhet. 112

Huma-

Humanitatis. hum. 122
Supremæ Grammaticæ. ſupr.gr. 129
Mediæ. med.gr. 134
Infimæ. inf.gr. 139
Scholaſticorum noſtræ Societatis. ſchol. 144
Eorum, qui biennio Theologiam repetunt. repet. 147
Adiutoris Magiſtri, ſeu Bidelli. bid. 150
Scholaſticorum externorum. ext. 152
Academiæ. acad. 155
Præfecti Academiæ. pręf.acad. 159
Academiæ Theologorum, ac Philoſophorum. acad.theol. 160
Præfecti eiuſdem Academiæ. pręf.ac.theol. 163
Academiæ Rhetorum, & Humaniſtarum. acad.rhet. 165
Academiæ Grammaticorum. acad.gr. 168

Digitized by Google

REGVLAE PROVINCIALIS.

1 CVM ex primarijs Societatis noſtræ miniſterijs vnum ſit, omnes diſciplinas inſtituto noſtro congruentes ita proximis tradere, vt inde ad Conditoris, ac Redẽptoris noſtri cognitionẽ, atq. amorẽ excitentur: omni ſtudio curandum ſibi putet Præpoſitus Prouincialis, vt tam multiplici ſcholarum noſtrarum labori fructus, quem gratia noſtræ vocationis exigit, abunde reſpondeat. Finis ſtudior. Societatis. p. 4. prooe. &c. 12. §. 1. p. 10. §. 3.

2 Proinde non ſolum id Rectori valde commendet in Domino, ſed ei etiam Præfectum ſtudiorum, vel Cancellarium adiungat, Virum in litteris egregie verſatum, qui & zelo bono, & iudicio ad ea, quę ſunt ei committenda, polleat; cuius ſit munus, generale Rectoris inſtrumentum eſſe ad ſtudia bene ordinanda: cui profeſſores, & ſcholaſtici omnes, tum qui in eodem Collegio, tum etiam ſi qui in Conuictorum, & Alumnorum Seminarijs forte degunt, & Præfecti ipſi ſtudiorum in Seminarijs in rebus ad ſtudia pertinentibus ea, qua par eſt, humilitate pareant. Præfect. ſtudior. generr. p. 4. c. 17. §. 2.

3 Quod ſi ob Gymnaſij amplitudinem, ac varietatẽ per vnum ſtudiorum Præfectum non videa- Præf. ſtudiorũ inferior, & atrij.

Digitized by Google

deatur ſcholarum omnium rationibus ſatis eſſe conſultum, alterum conſtituat, qui ex generalis Præfecti præſcripto inferioribus ſtudijs moderetur; quin etiam ſi ita res exigat, adijciatur tertius, qui ſcholarum atrio præſit.

Profeſſores quo comparandi. p.4.c.6.§6

4 Multo ante prouideat quoſnam pro vnaquaque facultate profeſſores habere poſſit, obſeruatis ijs, qui ad eam rem videntur aptiores: qui docti, diligentes, & aſſidui, ac profectus ſtudentium, tum in lectionibus, tum in alijs litterarijs exercitationibus ſtudioſi ſint.

Sac. Script. ſtudium, & Magiſter. a p.4.c.12. §.2.&B

5 Magnã diligentiam adhibeat in promouẽdo ſacrarum litterarum ſtudio, quod perficiet, ſi [a] viros ad id muneris eligat non ſolum linguarũ peritos (id.n. maxime neceſſarium eſt) ſed etiã in Theologia ſcholaſtica, ceteriſq. ſcientiis, in hiſtoria, variaq. eruditione, & quoad eius fieri poteſt in eloquentia bene verſatos.

Auditores & tempus.

6 Hanc autem ſacræ Scripturæ lectionem per biennium hoc eſt ſecundo fere, & tertio Theologiæ anno Theologi audiant quotidie per tres circiter horæ quadrantes, vbi duo ſunt Theologiæ profeſſores: vbi vero tres, vel ſingulis diebus breuiorem, vel (ſi magis placeat) longiorẽ alternis.

Hebreæ linguæ profeſſor qualis. p.4. c.12 §.2.

7 Linguam Hebręam ſi commode poſſit, doceat ſacræ Scripturæ profeſſor, vel ſaltem aliquis, qui ſit Theologus, optandumque, vt eſſet etiam linguarum peritus non ſolum Græcę propter nouum teſtamentum, & verſionem ſeptuaginta Interpretum, ſed etiam Chaldaicæ, & Syriacæ,

riacæ, cum ex his linguis multa in libris Canonicis ſparſim habeantur.

8 Ab hac lectione per annum audienda, hoc eſt, ſecundum fere, vel tertium Theologiæ, Theologi non eximantur, niſi qui ad eam inepti penitus cenſerentur. Præterea vt monent Conſtitutiones deliberare debet, qui nam ſint huic ſtudio addicendi: qui vero addicti fuerint, biēnio quod repetendę Theologiæ præſcribitur, plus ſtudij in Hebraicis ponant, imo in ipſo curſu Theologiæ priuata academia ſaltem in vacationibus, ſi fieri poteſt, iuuentur. Auditores, & ſtudium. p.4.c.6.lit. D

9 [a] Quadriennio ex conſtitutionibus Theologiæ curſum abſolui curet, idque a duobus, vel ſi omnino aliter commode fieri nō poſſet, a tribus ordinariis profeſſoribus pro diuerſo prouinciarum vſu. Illud autem in primis meminerit [b] non eſſe ad Cathedras Theologicas promouendos niſi qui erga S. Thomam bene affecti fuerint: qui vero ab eo alieni ſunt, vel etiam eius parum ſtudioſi, a docendi munere repellantur. Theologiæ curſus, & magiſtri. a p.4.c.9.§.3. & c. 15. §.3. & p. 5. c.2.§.2. b 5.Congr. can.9.

10 Initio quarti anni cum Rectore, Præfecto, Magiſtris, ſuiſque conſultoribus [b] deſignet aliquos, qui & probatæ virtutis in primis ſint, & ingenio polleant, vt ad Theologiam [c] priuatim repetendam, & habendos actus ſuperioris arbitrio biennio, vt Cōſtitutiones iubent, priuatum, & quietum ſtudium habeant, de quo priuata inferius erit inſtructio, ex quibus, vbi regionis mos eſt, poterūt aliqui facta [d] à Generali poteſtate ad Bienniū ad Theologiā repetendā. b Reg. 52. Prouinc. c p.4.c.6.§.14. & 16. & c.15. §. 3 d Reg. 6. Prouinc.

gra-

gradus Doctoratus, vel Magiſterii promoueri.

Promotio ad gradus. p. 4. c. 6. §. 17. c. 15. §. 4. c. 17. §. 8. & lit. M

11 Vbi eſt conſuetudo, vt publica fiat promotio ad gradus, conſtitutio accurate ſeruetur, nec vllus promoueatur, niſi Theſes aliquot ex inſignioribus ſcripturæ locis ſcholaſticis concluſionibus intermiſceat. Ratio quoque promouendi, & reliqui ritus (modo ne Conſtitutionibus repugnent) pro cuiuſq. loci conſuetudine, ſtatutiſque teneantur.

Caſuum Profeſſor. Reg. 56. Prouinc.

12 Duobus in eo Collegio, vbi eſt pro noſtris Seminarium caſuum conſcientiæ, caſuum profeſſores cōſtituat, qui vniuerſas eius generis materias inter ſe diuiſas biennio explicent: vel vnū, qui binas quotidie lectiones habeat.

Collatio caſuum. Reg. 57. Prou & Præpoſ. 57.

13 Bis in hebdomada in Domibus profeſſis; in Collegiis bis, aut ſemel, vt melius eſſe in Domino iudicauerit, ſiue in iis aliqua ſit, ſiue nulla publica caſuum lectio, ſacerdotes noſtri conueniant ad habendam inter ſe de caſibus collationem aliquo præſide à ſe conſtituto, qui prudenter, ac tuto poſſit hanc prouinciam ſuſtinere: atque is Præſes regulas profeſſoris caſuum, in quibus modus huius collationis preſcribitur, legat, ac ſeruet.

Eadē collatio in Coll. primariis.

14 Fiat etiam huiuſmodi caſuum collatio in primariis Collegiis ſiue vnus, duoue ſint caſuum profeſſores, ſiue nullus, potiſſimum pro omnibus Theologiæ auditoribus, ſed ſemel tantum in hebdomada.

Ab ea non eximendi.

15 Ab his autem omnibus, quas diximus, collatio

lationibus præter Theologiæ, ac Philoſophiæ profeſſores,& ſi quos alios excipiendos ſuperior iudicauerit,nulli præterea caſiſtæ, nulliq. ſacerdotes,qui ex inſtituto,vel interdum confeſſiones audiant,eximantur:im mo ſuperior ipſe non niſi raro,& graues ob cauſas abſit.

16 Philoſophię profeſſores(niſi grauiſſima neceſſitas aliud exigat) oportet non modo curſum Theologiæ abſoluiſſe, ſed eandem biennio repetiſſe, vt eorum doctrina tutior eſſe poſſit, magiſque Theologiæ deſeruiat: Si qui autẽ fuerint ad nouitates proni,aut ingenij nimis liberi, hi a docendi munere ſine dubio remouendi. Phiæ Prof. quales. p.4.c.9.§.2 & 3. 5. Congre. decr.55.

17 Philoſophicum curſum triennio abſoluent non autem minore tempore, vbi ſunt noſtri: ſi autem ſoli ſint externi auditores, relinquatur Prouincialis iudicio;quotannis vero, ſi fieri poteſt, vnus curſus abſoluendus,& alter inchoandus. Phiæ curſus p.4. c.15. §.2.

18 Licet curſus temporis ad humanitatis, & Rhetoricæ ſtudium definitus eſſe nequeat,&ad ſuperiorem pertineat expendere quantum in his litteris quemq. hærere oporteat; Noſtros tamen non ante ad Philoſophiam mittat, quam biennium in Rhetorica cõſumpſerint, niſi ratio ætatis,aut aptitudinis,aut aliquid aliud obſtare in Domino iudicetur. Quod ſi aliqui indole ingenij ad magnos progreſſus in his potiſſimum ſtudiis faciendos præditi ſint, vt ſolidius fundamentum iaciant, videndum erit, an operæpretium Rhetoricæ, & humanitatis tẽpus. p.4.c.5.§.2 & 3.& C.c. 13.§.4.c.15 §.1.& A p.4.c.6.§.4

tium ſit triennium impendere.

De examine logicorũ p.4. c.13. §.4.

19. §.1. Poſtquam curſum Philoſophicũ ingreſſi fuerint bis examinandi erunt per deſignatos examinatores, Pręfectum videlicet ſtudiorũ, & Magiſtros Theologiæ, ac Philoſophiæ, Rectore præſente, eiuſq. conſultoribus, & ipſo Prouinciali ſi poſſit: primum quidem paulo ante quadragesimam, vel ſub ferias Paſchales, deinde rurſus logica abſoluta.

Virtus ratio habenda.

§.2. In hac autem tota re, quia magni momenti in Domino iudicanda eſt, & conſiderate admodum ob maiorem Dei gloriam tranſigenda, ſeruet in primis Prouincialis Regulas 49. & 56. officii ſui, & potiſſimum rationem habeat virtutis.

Examinis finis, & modus.

§. 3. Hoc examen, quo decernitur, Vtrũ quis Philoſophiæ, an caſibus conſcientię deſtinandus ſit, ſecretis fiat ſuffragiis, & quod conſtitutum fuerit ſimul cum examinatorũ iudicio ſcriptum conſtet in libro ad id deſignato, ſeruentque rem omnino ſecretam, qui examini intererunt.

Qui caſibus qui philoſophiæ deſtinandi.

§.4. Ergo in priori examine ſi qui inepti ad Philoſophiam deprehenſi fuerint, deſtinentur ad caſus, vel ad docendum Prouincialis arbitrio (ſic enim hanc deſtinationem ad caſus intelligimus) de reliquis nihil certi pro tempore ſtatuatur. In poſteriori vero examine triplex omnino gradus in iis, qui examinantur animaduerti poteſt; aut enim mediocritatem excedunt, & hi reliqua ſtudia perſequi debent, aut infra illam ſunt, & hi omni-

omnino caſibus applicandi erunt, aut denique in mediocritate conſiſtunt, & in his etiam ſua diſtinctio erit.

§.5. Nam ſi mediocres ſunt in litteris, & nullo alio talento præditi ſunt; hi quoque mittentur ad caſus: ſin autem horum quiſpiam ſimul cum præcipua virtute bonum præſeferret talentum concionandi, vel gubernandi, tunc quo maiori ſecuritate, & auctoritate poſſit Societas eius opera vti, deliberet Prouincialis cum ſuis conſultoribus an præter Philoſophiam duo Theologiæ anni ſint ei concedendi: quod vbi ſtatuerit aperte moneat eum non niſi ad hanc menſuram ſtudia continuaturum.

Talenti rō habenda, & quibus bienniū Theologiæ concedendum.

§.6. Quod ſi forte iis, qui concionandi facultatem habent, bienniū non ſufficiat ad eas Theologię materias in ſcholis audiendas, quę neceſſarię videntur, vt tuto, & ſine errore ſuum munus exequātur, cuiuſmodi ſunt, quæ in Summa Diui Thomę in prima parte docentur ante diſputationem de Angelis, in tertia de Incarnatione, & Sacramentis, & in prima ſecundæ de Gratia poterit tunc illis tertius Theologici ſtudij annus ad eam rem concedi, vel certe iuuandi erunt priuatis domeſticæ alicuius academiæ lectionibus, quibus vel eo biennio, vel poſtea ſuppleant, quæ in ſchola per id tempus non explicantur, omittendo etiam publicas aliarum rerum lectiones, quæ minus ipſis vtiles viderentur.

Triennium quibus.

§.7. Denique ſi quis eſſet, vt ingenio non om-

Quadrienn. quibus.

nino

nino ſpectabilis, ita regendi, vel concionandi facultate, & virtute adeo ſingulari, vt compenſaturus videretur perfectam illam Theologiæ ſciētiam, quam Conſtitutiones requirunt, atque ita è re futurum Societatis iudicaretur, ſi Theologiæ curſum conficeret, huic ſane, re prius cū Cōſultoribus communicata, quartus etiam Theologiæ annus concedi poterit.

Examinādi qui extra Societatē ſtuduerunt.

§. 8. Eodem etiam examine probandi ſunt, qui vel totum curſum Philoſophiæ, aut eius partē, vel partem etiam aliquam Theologiæ antequā in Societatē ingrederentur audiuerint, vt idem de illis etiam ſtatuatur.

Studiorum priuilegiū humilibus fiat.

§. 9. Maxime autem caueat, ne hac ſtudiorum indulgentia, & priuilegio vtatur, niſi erga humiles, & vere pios, & mortificatos, qui eo non putentur indigni.

Qui in ipſo curſu amouendi.

§. 10. Si quis etiam forte ex deſignatis ad Philoſophiam, aut etiam Theologiam audiendam in ipſo ſtudiorum decurſu mediocritatem eandem vere non excedere videatur, vt initio exiſtimatum erat, ſimiliter debebit poſt idem examen caſuum ſtudiis addici.

Mediocritatis deſcriptio.

§. 11. Mediocritas porrò, de qua dictum eſt, ita videtur accipienda, vt accipi vulgo ſolet, cū aliquis mediocri ingenio eſſe dicitur, nimirum vt ea intelligat, & comprehendat, quę audit, quibuſque ſtudit, ac de iis etiam rationem poſcēti reddere mediocriter poſſit, etiam ſi ad eum doctrinæ gradum in Philoſophia, ac Theologia

non

non perueniat, quem Conſtitutiones deſignant his verbis [a] SATIS IN EA PROFECISSE, nec poſſit aſſertiones, quarum ibi ſit mentio, defendere ea eruditione, ac facultate, qua defenderet is, cui ingenij ſatis eſſet ad Philoſophiam, vel Theologiam perdocendam. a p.5.c.2.§.2.

§. 12 De illa autem bonitate talenti ad concionandum, vel gubernandum, quam habere debent, qui per biennium daturi ſunt operam Theologiæ, itemq; de ſingulari talento eorum, quibus ipſum quadriennium concedendum diximus, ſerio cum ſuis Conſultoribus, & alijs grauibus viris, qui eos bene norint, & de huiuſmodi rebus iudicare poſſint, conſideret. De talentis q̃uo iudicandum.

§. 13 Verum, quoniam in huiuſmodi examine, & iudicio ingeniorum ſolent haud raro diſcrepantes eſſe ſententiæ, penes Prouincialem erit re bene perpenſa, perſpectis ſuffragijs, auditiſque ſuis Conſultoribus id decernere, quod in Domino iudicauerit expedire ad maiorem Dei gloriam, & commune Societatis bonum. Quod ſi iudicaret non eſſe quempiam illis ſtudiis applicandum, notet hoc in libro, vt de priori examine dictum eſt §. 3. Iudiciũ Prouinciali permiſſum.

20 Audiant, & ſecundo Philoſophiæ anno Philoſophi omnes in ſchola tribus circiter horæ quadrantibus Mathematicam prælectionem. Si qui præterea ſint idonei, & propenſi ad hæc ſtudia, priuatis poſt curſum lectionibus exerceantur. Mathematicæ Auditores, & tẽpus.

Scholæ infe riores quot.

21 §.1. Scholæ ſtudiorum inferiorum (omiſſis propter rationes, quæ afferuntur in parte quarta[a] Conſtitutionum, Abecedarijs) non plures, quā quinque eſſe debent, vna Rhetoricæ, altera Humanitatis, & tres Grammaticæ.

a p.4.c.12. litt.C.

Cur nō per miſcendæ, nec multiplicandæ.

§. 2. Hi enim ſunt quinque gradus, ita aptè inter ſe connexi, vt permiſceri, aut multiplicari nullo modo debeant: tum ne ordinarios ēt magiſtros fruſtra multiplicare neceſſe ſit; tū ne multitudo ſcholarū, & ordinum longiore quam par ſit tēpore egeat ad hęc inferiora ſtudia decurrēda.

Duo ordines in vna claſſe.

§. 3. Quod ſi Scholę pauciores ſint quam quinque ne tum quidem hi quinque gradus varientur, ſed poterunt duo ordines in vna Claſſe, ita conſtitui, vt vterque vni ex ijs quinque gradibus reſpondeat eo modo, quo dicetur regula octaua Pręfecti ſtudiorum inferiorum.

Altiores claſſes potius retinendæ.

§. 4. Illud porro curandum, vt quando Scholæ pauciores ſunt, altiores ſemper quoad eius fieri poteſt retineantur ſublatis infimis.

Multiplicandæ interdum ſcholæ non gradus.

§. 5. Quando aūt dicimus Scholas Grammaticæ non plures eſſe debere quam tres, & oēs inferiores non plures quā quinque, intelligimus non tam de ſcholarum, & magiſtrorum numero, quā de numero graduum, quos modo deſcripſimus. Nam ſi multitudo diſcipulorum tanta ſit, quātæ ſufficere non poſſit vnus[b] magiſter, tunc geminari poterit Schola, data à Generali facultate, ita tn̄, vt idem gradus, eædem lectiones, eadem ratio, ac tempus docendi in vtraque retineatur.

b Reg. 47. Prouinc.

§.6. Hanc

§. 6 Hanc tamen geminationem fieri non oportet, niſi vbi ſunt ſtudia Societatis vniuerſalia, aut ratio exigit fundationis, ne plus quam par ſit, Societas oneretur. Vbi liceat multiplicare.

22 Ad conſeruandam humaniorum litterarũ cognitionem, & magiſtrorum veluti Seminariũ fouendum binos minimum, aut ternos habere ſtudeat in Prouincia his litteris, & eloquentia pręſtantes. Quod conſequetur, ſi ex ijs, qui ad hęc ſtudia idonei, propenſique ſunt, nõnullos ſubinde huic rei dicare ſtudeat, ceteris facultatibus quã tum ſatis eſt excultos, quorum opera, ac ſedulitate bonorum profeſſorum genus quoddam, ac tanquam ſeges ali, ac propagari poſſit. Præſtantes humanitatis Magiſtri comparãdi.

23 Dabit operam, vt noſtri magiſtri vtantur Grammatica Emmanuelis. Quod ſi methodi ac curatioris, quam puerorum captus ferat, alicubi videatur, vel Romanam accipiãt, vel ſimilem curet conficiendam conſulto Pręposito Generali: ſalua tamen ipſa vi, ac proprietate omnium pręceptorum Emmanuelis. Grammatica Emmanuelis.

24 Perpetuos Grammaticę, ac Rhetoricę magiſtros, quam poteſt plurimos paret. Id autem fiet, ſi poſt abſoluta caſuum, aut etiam Theologiæ ſtudia nonnullos, quos magis in hoc quam in alio munere Societatem iuuare poſſe in Domino iudicauerit, ad id ſtrenue applicet, horteturque, vt ſe totos in tam ſalutare opus ob maius Dei obſequium impendant. Magiſtri perpetui.

25 Proderit etiam in ipſo Societatis ingreſſu Ab ingreſ-

ſu parandi, nec remouẽdi.

aliquos,qui ad id accommodati viderentur, quique propter ætatem, vel ingeniũ in grauioribus ſtudijs profecturi non eſſent, hac conditione reci pere, vt vitam ſuam in his litteris docendis diuino obſequio dicare velint: quod etiam adnotetur in libro Prouincialis. Hi vero, vel ante, vel poſtquam aliquot annos docuerint, prout in Domino viſum fuerit, aliquid ex conſcientiæ caſibus audire, & Sacerdotes fieri poterunt ad idem docendi munus reuerſuri, a quo non remoueantur ſine graui cauſa, & conſultatione: niſi interdum ob defatigationem vt vno, aut altero anno intermittant, Præpoſitus Prouincialis ſtatuerit.

A docendi munere nõ eximendi.

26 Diſcipulos interim noſtros Prouincialis à docenda Grammatica, vel Humanitate non eximat, niſi aliter ob ætatem, aut aliam rationem ſtatuendum in Domino videatur.

Ex curſu ad Theologiã eligendi.

27 Ex ſingulis tamen curſibus ſeligat ſingulos, aut binos, ternoſue, ſeu plures pro numero diſcipulorũ, qui plus ceteris profecturi videantur, quos Theologiæ applicet: quibus tamen ſi neceſſe ſit, vel ſi videatur, uti poterit abſolutis ſtudijs, & tertio anno probationis ad docendam etiam Grammaticam, ſeu ſtudia Humanitatis.

Magiſterii tempus.

28 Enitendum vt ſcholis nequaquã præficiantur, qui Philoſophiam, ſi eam audituri ſunt, nondum audierint, cũ qui iam audierint, nõ deſunt.

Initium docendi a qua ſchola.

29 Curandum etiam, vt noſtri initium docẽdi faciant ab ea ſchola, qua ſuperiores ſcientia ſint, vt ſic quotannis ad altiorem gradum cum

bona

bona parte ſuorum auditorum poſſint aſcendere.

30 Atque vt inſtructiores ſint, quando ad docendum veniunt, pernecellarium eſt, vt priuata academia ad id exerceantur: quod Rectori valde commendetur quo, vt eſt in eius regula 9. diligenter efficiatur. Academia ad magiſtros inſtituendos.

31 Efficiat vt in Collegijs præſertim primarijs, in quibus numerus externorum diſcipulorum copioſior eſt, plures ſint Confeſſarij, ne ad vnum omnes ire neceſſe ſit: quam etiam ob cauſam extraordinarij interdum exponantur, vt magis pœnitentibus ſatisfiat. Confeſſarii non deſint.

32 In Collegijs vero præſertim minoribus operam dabit, vt [a] Coadiutorum ſatis ſit, ne magiſtrorum, & diſcipulorum opera Rector ad munera domeſtica vti cogatur. Nec Coadiutores. a p. 4. c. 3. §. 2. & c. 6. §. 3. & B.

33 Ne noſtris quantum ſatis eſt librorum deſit, aliquem redditum annuum ſiue ex Collegij ipſius bonis, ſiue aliunde, amplificandæ [b] Bibliothecæ attribuat, quem alios in vſus conuertere nulla ratione liceat. Redditus pro Bibliotheca. b p. 4. c. 6. §. 7.

34 Omni vigilantia caueat, maximi momenti id eſſe ducendo, vt omninò in ſcholis noſtris abſtineatur à libris poetarum, aut quibuſcunque, qui [c] honeſtati, boniſq; moribus nocere queant, niſi prius à rebus, & verbis inhoneſtis purgati ſint, vel [d] ſi omnino purgari non poterunt, quemadmodum Terentius, potius non legantur, ne rerum qualitas animorum puritatem offendat. Abſtinendũ a libris inhoneſtis. c p. 4. c. 5. lit. E. c. 14. §. 2. d Ibid lit. D e p 4. c. 13. A.

[e] 35 Conſtituat quibusnam toto anno horis in-

Conſtantia in ſcholarũ horis,& vacationibus.

inchoandæ, finiendæque ſint ſcholæ vbi certis anni temporibus variantur; quod autem conſtitutum fuerit, in eo conſtanter perſeuerandũ; ſicut nec facile permittendum, vt dies vacationis hebdomadariæ differatur, aut anticipetur: curandumque, vt ordo dierum, quibus docendum, & quibus vacandũ eſt, omnino ſeruetur.

a p.4. c.13. §.5. Vacatio.

36 a Vt aſſiduitas in litterario exercitio, ſic & aliqua remiſſio neceſſaria eſt; cauendum tamen ne vllæ nouæ vacationes introducantur, & in ijs quæ præſcribuntur, conſtantia ſeruetur. De quibus hæc potiſſimum dicenda ſunt.

Vacatio generalis.

37 §. 1. Anniuerſariæ vacationes generales claſſium ſuperiorum breuiores non ſint vno menſe, nec longiores duobus. Rhetorica, niſi mos vniuerſitatis aliud exigat, menſe vacet. Humanitas tribus hebdomadis. Suprema Grammiticæ duabus; vna tantum reliquæ.

Dies feſti.

§. 2. Vt certi, ſtatique ſint dies feſti, quorum numerum minui magis, quam augeri oportet, eorum Catalogum conficiendum curet pro ſuæ regionis ritu.

§. 3. A vigilia Natalis Domini ad feſtum vſq; Circuncisionis diem claſses ſuperiores; inferiores vero à meridie eiuſdem vigiliæ, uſque ad feſtum diem ſanctorum Innocent. vacent.

§. 4. A Quinquageſima vacetur, vbi mos erit, vſque ad feriam quartam Cinerum, quo tamen die poſt meridiem magiſtri omnes doceant.

§. 5. A Dominica palmarum vſque ad Dominicam

nicam in albis ſuperiores claſſes; inferiores autem à meridie quartæ feriæ maioris hebdomadæ vſque ad feriam tertiam Paſchatis vacent.

§.6. A vigil. Pētecoſt. in ſcholis ſuperioribus; in inferioribus à meridie eiuſdē vigiliæ vſq; ad feriam tertiā vacetur, & præterea feria quinta.

§. 7. Pridie ſolennitatis Corporis Domini tum inferiores, tum ſuperiores à meridie ſolum vacent; contra vero in Commemoratione defunctorum ſolum ante meridiem.

§. 8. Porrò his diebus, quibus ſcholæ tantum inferiores habentur, nihil de legitimo tempore diminuatur.

§. 9. Si quando per ſupplicationes publicas nō liceat habere ſcholas antemeridianas, pomeridianæ certè habeantur; in Rogationibus tamen etiam antemeridianæ, vbi ea conſuetudo viget. Supplicationes.

• §. 10. Saltem ſingulis hebdomadis dies vnus quieti deſtinatus ſit: quod ſi duo dies feſti in vnam hebdomadam inciderint; nullus præterea erit vacationis dies: niſi forte id ſæpius, atq; ita accidat, vt alter in diem Lunæ, alter in Sabbathi diem incidat; tum enim poterit alius dies indulgeri. Quod ſi unus in hebdomada dies feſtus fuerit, iſque dies Mercurij, vel Iouis, eo die vacetur, non alio: ſin autem die Lunæ, aut Sabbathi; ceſſabitur item die Mercurij vel Iouis: ſi denique die Martis, aut Veneris, tunc ſi concio non habeatur, & liceat honeſtæ recreationi operam dare, non vacabitur alio die; ſi non liceat, a p.4. c.13. F. Hebdomadaria vacatio.

vacabitur rurſus die Iouis, aut Mercurij.

Diuerſa pro ratione claſſium.

§. 11. Et in ſuperioribus quidem claſſibus hebdomadariæ ceſſationi dabitur integer dies. In inferioribus vero ante meridiem docetur, in Rhetorica per horam cum dimidiata, in ceteris per duas horas; poſt meridiem omnes vacant: ab initio tamen Iunij omnes tota die.

Obſeruatio libri ſtudiorum.

38 Denique, vt totus hic Societatis labor ad maiorem Dei gloriã bene ſuccedat, videat vt oẽs tum ſuperiores, tũ inferiores perfecte obſeruent ſuas, quæ ad Rõnem ſtudiorũ pertinẽt, regulas.

a p.4.c.6.K c.13.§.2.& A.c.14.§.5

Varietas pro varietate regionũ.

[a] 39 Et quoniam pro regionum, temporum, ac perſonarum varietate in ordine, & ſtatutis horis ſtudio tribuẽdis, in repetitionibus, diſputationibus, & alijs exercitationibus, itemque in vacationibus poteſt varietas accidere: ſi quid in ſua prouincia magis expedire ad maiorem in litteris profectum exiſtimabit, referat ad Prępoſitum Generalem; vt ea demum ſtatuantur, [b] quæ ad omnia neceſſaria deſcendant, ita tamen, vt ad communem ordinem ſtudiorum noſtrorum maxime accedant.

b p. 4. c. 7. §.2.

Pietatis & morum præcipua cura.

40 Ad extremum quæ de pietate, & diſciplina morum, ac de doctrina Chriſtiana tradenda in regulis inferiorum magiſtrorum, & quæ de moribus, ac pietate in communibus omnium magiſtrorum regulis præcipiuntur, vt proximè ad ſalutem animorum ſpectantia, & toties in Conſtitutionibus inculcata, ſibi præcipue commendata putet.

RE-

REGVLAE

RECTORIS.

CVM ideo, Collegia, & Vniuerſitates Societas ampleꝫatur, vt in his noſtri commode poſſint, & doctrina, ceteriſque rebus, quæ ad adiuuandas animas conferunt, inſtrui; &, quæ didicerint ipſi, communicare cum proximis: poſt religioſarum, & ſolidarum virtutum curam, quæ præcipua eſſe debet, in illud maxime incumbat, vt finem hunc, quem in Gymnaſijs admittendis Societas ſibi propoſuit, Deo iuuante conſequatur. a p.4. proœ Studiorum. cura.

2 b Ad ſtudia moderanda adiutorem habebit ſtudiorum Præfectum; cui omnem tribuet poteſtatem, quam ad rectam eius officij adminiſtrationem pertinere iudicabit. b P.4. c.17. §.2. Præfecti auctoritas.

3 Ita reliqua negotia diſpenſet, ac temperet, vt omnes [c] litterarias exercitationes fouere, atq; amplificare poſſit. Adeat interdum ſcholas, etiã inferiores; frequenter interſit Theologorum, Philoſophorumque diſputationibus, tu priuatis, tum publicis; an, & quibus de cauſis huius exercitationis fructus impediatur, obſeruet. c P.4.c.6.§. 9. Litterarijs exercitationibus interſit.

4 Nullo modo ferat auditorum quempiam à diſputationibus, aut repetitionibus abeſſe; vt omnes Præcidẽdæ diſcipulis occupationes.

omnes eam rem magnæ ſibi curæ eſſe intelligãt: [a] proinde occupationes omnes diſcipulis præcidat, quæ ſtudijs impedimento eſſe poſſint.

a Reg. 38. Rectoris.

Præſertim biennio repetentibus.

5 Eos, qui biennio recolunt Theologiam, habendis concionibus in Eccleſijs, vel in Cœnobijs Virginum quam minime poteſt, occupet, idque conſulto Prouinciali.

Magiſtris qui ſubſtituendi.

6 Ex ijſdem, ſi quando ordinarij vel Philoſophiæ, vel Theologiæ præceptores deſint, in eorũ locum aliquos ſuffici par erit: ijdemq; poterunt, ſi opus ſit, domeſticis tum repetitionibus, tum diſputationibus præceptorũ loco præſidere; immo etiam, conſulto Prouinciali, philoſophiam, vel Theologiam in ſcholis ad tempus prælegere.

b p.4.c.6.§.5.D.

Linguarũ academiæ.

7 [b] Efficiat vt Hebrææ, Græcæque linguæ academiæ inſtituantur inter noſtros, in quibus academici bis, aut ter in hebdomada, certo aliquo, puta vacationis tempore, ſic exerceãtur, vt inde prodire poſſint, qui harum linguarum ſcientiam, & dignitatem priuatim, ac publicè tueantur.

c p. 4. c. 6. §. 13.

Linguæ latinæ vſus.

8 [c] Domi linguæ latinæ vſum inter ſcholaſticos diligenter conſeruandum curet: ab hac autem latinè loquendi lege non eximantur, niſi vacationum dies, & recreationis horæ; niſi forte in aliquibus regionibus Prouinciali videretur his etiam temporibus facile poſſe hunc latinè loquendi vſum retineri: faciendum quoque vt noſtri, qui non dum ſtudia abſoluerunt, litteras cum ad noſtros ſcribunt, ſcribant latinè. Bis præterea, aut ter in anno, cum aliqua celebritas,

tas, vt renouationis ſtudiorum, aut votorum agitur, philoſophi etiam, ac Theologi carminũ aliquid condant, affigantque.

9 Ne magiſtri claſſium inferiorum docendi rudes ad docendum accedãt, Collegij ex quo humaniorum litterarum, & Grammaticæ magiſtri ſolent educi, Rector deligat vnum aliquem docendi peritiſſimum, ad quem ſub finem ſtudiorum ter in hebdomada per horam conueniant proxime futuri præceptores ad nouum inſtituẽdi magiſterium; idque viciſſim prælegendo, dictando, ſcribendo, emendando, aliaque munia boni præceptoris obeundo. Academia ad magiſtros inſtituendos.

10 Si Noſtri Rhetores, & Humaniſtæ, vel ad publicas non accedunt prælectiones; vel accedunt quidem, is tamen, qui ſcholæ præeſt, & externos diſcipulos exercet, non poteſt nimio fortaſſe oneri externorum, & noſtrorum probe inſtituendorum ſufficere: noſtros alteri cuipiam idoneo Rector committat, à quo ex formula in regulis profeſſoris Rhetoricæ præſcripta, domi priuatim diligenter exerceantur. Rhetores noſtri q̃uo erudiendi.

11 [a] Videat etiam, vt interdum aliquæ a noſtris Rhetoricis orationes, aut poemata latine, vel græcè, tum in menſa habeantnr, tum in aula de re aliqua ad ædificationem domeſticorum, & externorum pertinente, qua ad perfectiora in Domino animentur; aliæq. exercitationes non deſint, quæ in Conſtitutionibus commendantur. a p.4.c.6.§.12.&13. Q̃uo exercẽdi.

12 Curandum eſt, vt Alumni noſtri, ſiue Conui- Externi ad

Rhetoricā hortandi. Conuictores annum (quoad eius fieri pôt) Rhetoricam audiant, antequam philoſophiam aggrediantur; eorumq. parentibus, quantum id expediat demonſtrandum. Ceteris quoq. externis idē ſuadendum, [a] qui, ſi volent nihilominus aliā rationem ſequi, cogendi non erunt. Si qui tamen adhuc plane pueri ad philoſophiam velint accedere, ex quibus perturbatio potius timeatur: poſset cum ijs agi, quod cum illis, qui nollent promiſſione obligari, vel nomina in matriculam dare, agēdum [b] Conſtitutiones ſtatuunt.

a p.4.c.13. E.

b p.4.c.17. D

c Reg. 58. Prouinc.

Tragoediæ & Comoed. 13 [c] Tragœdiarum, & Comœdiarum, quas nō niſi latinas, ac rariſſimas eſſe oportet, argumentum ſacrum ſit, ac pium, neque quicquam actibus interponatur, quod non latinum ſit, & decorum; nec perſona vlla muliebris, vel habitus introducatur.

d 1. Congr. can. 16.

Præmia. 14 [d] Præmia diſtribui publice poterunt ſemel quotannis; modo id fiat ſumptu clarorū hominū, eoq. moderato pro ſcholarum numero, collegijq; ratione. Eorum autem, qui ſumptus ſuppeditāt, in ipſa præmiorum diſtributione honorifica mētio erit facienda. Magna autem cura caueat, ne diſcipuli, dum ſe ad huiuſmodi res comparant, morum faciant, ſtudiorumve iacturam.

Oratio in ſtudiorū renouatione. 15 Non committat, vt oratio in ſtudiorum inſtauratione publice ab alio, quam à magiſtro aliquo inſigniore, niſi neceſſitas cogat, habeatur.

Quæ ſcriptiones in 16 Seruandum curet, quod eſt in regulis [e] Præfecti bibliothecę de referendis in codicem

e Reg. 11.

his

his rebus,quæ publicè exhibentur, ſcribunturq. in Collegio,ſeu extra Collegiũ a noſtris,hoc eſt, dialogis; orationibus, verſibus,& alijs huiuſmodi, Præfecto,aut alijs harum rerum peritis dato negotio ſeligendi. codicẽ referendæ.

17 Bibliothecarium in librorum diſtributione à ſtudiorum Præfecti preſcripto iubeat nõn diſcedere. Librorũ diſtributio.

18 Singulis,aut alternis ſaltem menſibus conſultationes habeat omnium magiſtrorũ infra Logicam, preſente vtroq. Prefecto: ceterorum etiã interdum preſente Prefecto generali: in quibus primum aliquid ex regulis magiſtrorum, tum communibus omnium,preſertim ijs, quę ad pietatem,ac morum diſciplinam ſpectant, tum proprijs ſingulorum ex ordine recitetur. Moneat autem cuiq. licere proponere,ſi quid in ijs difficultatis occurrat,aut ſi quid forte non obſeruetur. Cõſultationes magiſtrorum.

19 [a] Scholę inferiores hebdomadaria ceſſatione non careant ſemel in hebdomada, vel per integrum diem,vel ſaltem pomeridianis horis,prout regionum vſus tulerit. a p.4.c.13. §.5.F. Hebdomadæ ceſſatio.

20 Studeat etiam diligenter caritate religioſa magiſtrorum fouere alacritatem; curetque,ne muneribus domeſticis grauius onerentur: quod autem Rectori preſcribitur regula vigeſima quinta ſui officij, id peculiari ſtudio cum iis exequatur. Magiſtrorũ fouenda alacritas.

21 Deliberet an preter magiſtrorum hebdomadarias exhortationes, alia inſuper à Patre Exhortationes ad diſcipulos.

quo

quopiam graui habenda ſit ſingulis, vel alternis menſibus in loco aliquo ampliore, in quem inferiores tantum, vel etiam ſuperiores claſſes cogantur; & an ex vſu ſit, vt ipſemet Pręfectus; aliuſue per claſſes interdum monita ſalutaria, & propria puerorum tradat.

Præfecti atrij regulæ.

22 Vbi Pręfecto ſtudiorum inferiorum à Prouinciali ſocius addetur, qui & atrij Pręfectus dici poterit, ad illum pertinebit regula ſecunda Præfecti inferioris, & regulę eiuſdem, quę ad mores pertinent à numero trigeſimo ſeptimo vſque ad finem; &, ſi videatur, regulę de nouis examinandis à numero nono vſque ad tertium decimum.

Congregatio B. Virginis.

23 Det operam, vt Diuę MARIAE Annunciatę Congregatio ex Romano Collegio in ſuum propagetur: cui qui nomen non dederit, nō eſſet in Academiā, in qua recoli ſolent litterarię exercitationes, admittendus; niſi forte ipſe Rector aliter expedire in Domino iudicauerit. Verum ea, quę ad Congregationem, vel Academiam ſpectant, ne fiant eo tempore, quo in templo noſtro ſacrę conciones, ſeu lectiones habentur.

Quædā prouinciali permiſſa.

24 Denique de vacationibus, de gradibus, de noſtris, quibus biennium ad recolendam Theologiam concedendum erit, deque alijs Prouincialē conſulat; & diligenter, quę ipſe ſtatuerit, exequatur.

RE-

REGVLAE

PRAEFECTI

Studiorum.

PRAEFECTI munus eſt, generale Rectoris inſtrumentum eſſe ad ſtudia recte ordinanda, ſcholaſq. noſtras ita regendas, ac moderandas pro facultate ab eo accepta, vt qui eas frequentant, quam maxime in vitæ probitate, ac bonis artibus, doctrinaque proficiant ad Dei gloriam. a p.4.c.17. §.2. Præfecti munus.

2 Sicubi forte Cancellarius eſt à Præfecto diſtinctus, Prouincialis erit videre, quænam ex his regulis, vtrique communes, vel alterutri propriæ eſſe debeant pro cuiuſq. academiæ conſuetudine & ſtatutis. Quæ Præfecti, quæ Cãcellarij regulæ.

3 Nihil immutet ex ijs, quæ habentur in Ordine ſtudiorum, neque diſpenſet; ſed, vbi opus eſt, referat ad Superiorem. Præfectus non diſpenſet.

4 Librum de Ratione ſtudiorum familiarem habeat, & ab auditoribus, Profeſſoribuſque omnibus regulas ſedulo curet obſeruandas; præcipue vero eas, quæ de doctrina Sancti Thomę Theologis, & de delectu opinionum philo- Liber de Ratione ſtudiorum.

ſophis

ſophis præſcribuntur; in quo præſertim inuigilet, cum Concluſiones defendendę, maxime vero cum imprimendę erunt.

Profeſſores materias abſoluant.

5 Vnicuique ex profeſſoribus tum Theologis, tum Philoſophis, tum Caſiſtis, præſertim ſi quē paulo tardiorem compererit, in memoriam reuocet, vt progrediatur, ita vt ſingulis annis materias ſibi aſſignatas abſoluat.

Diſputationes quo mo derandæ.

a p.4.c.6.§.10. & 6.c.13.§.3.& c.17.§.2.

6 Omnibus diſputationibus, ad quas Profeſſores ſiue Theologi, ſiue Philoſophi conueniunt, Præfectus [a] prę ſit oportet, ſignumq. det finiendi ijs, qui diſputant; ac tempus ſic diſtribuat, vt omnibus ſuus ſit diſputandi locus. Non patietur difficultatem vllam, quę in diſputationem veniat, vltro citroque ſic agitari, vt non minus quàm antea incomprehenſa permaneat; ſed, poſtea quam de re quapiam fuerit concertatum, eam ab eo, qui prę eſt, diligenter explicandam curet. Neque enim argumenta ſoluet ipſe, ſed argumentantibus, & reſpondentibus potius moderabitur: idque maiore cum dignitate pręſtabit, ſi non argumentando, (quamuis id aliquando deceat) ſed interrogando faciet, vt difficultas magis explanetur.

De actibus Theologicis

7 Suo tempore in memoriam redigat ſuperiori, vt, auditis Pręceptoribus, ſtatuat quibuſnam, ſiue totius Theologię, ſiue partis alicuius Theſes defendendę ſint: qui quidem actus ab his, quibus non eſt tribuendum recolendę Theologiæ biennium, habendi ſunt anno Theologici

ſtudij

ſtudij quarto, aut (ſi æquo pauciores ſint Theologi quarti anni) tertio; idque etiam vbi noſtri domi Theologiam audiunt, externis inuitatis, cum aliquo apparatu. Ad generales vero non neceſſe eſt, vt omnes admittantur, qui peculiares habuerunt; ſed ij, qui ingenio, & facultate præſtent, eligi poterunt: ij vero, qui habituri ſunt biennium, biennio ipſo actus ſuos clebrabunt, vt deinde dicetur.

8 Ad peculiares autem actus, quos ſinguli ſingulos habebunt, materias ex quatuor Theologiæ partibus Præfectus cũ magiſtris diſtribuet: ſed ita, vt non nimis frequenter, ſed per interualla quædam habeantur; ac duabus horis, & dimidiata minimum circunſcribantur; nec niſi manè, vel à prandio tantum: & argumententur fere non pauciores quam tres, quorum vnus ſit vt plurimum Doctor. *De actibus peculiarib.*

9 Generales vniuerſam fere Theologiam comprehendant, & antemeridianum videlicet, ac pomeridianum tempus occupent; vel certe ad quaternas, ſeu quinas horas producantur, vbi non niſi mane, vel à prandio diſputari moris eſt. *De Generalibus.*

10 Generalium horum actuum Concluſiones poſſunt, ſi videatur, eſſe cõmunes noſtris omnibus eodem anno defenſuris; & publicis typis (ſi loci conſuetudo ferat) excudi. *Concluſiones imprimendæ.*

11 Eorum, qui ſunt hos actus habituri, vnus in ultimam, ſi commode poteſt, reſeruetur heb domadam, qua ſtudia finienda ſunt; alter in *Certum cõcluſionum tempus.*

eam, qua ſcholæ rurſus aperiendæ.

De actibus externorū.

12 Ad actus generales habendos aliqui quotannis inuitentur externi, qui Theologiæ curriculum in noſtro Gymnaſio non exigua cum laude confecerint. Huiuſmodi autem actus oportet eſſe ceteris ſolemniores, & quanto maximo noſtrorū, externorum doctorum, ac Principum etiam virorum conuentu celebrari.

Actib. qui præſideant.

13 Præſideant omnibus actibus Profeſſores, vel alterni, vel ſimul ambo, ita, vt de ſuis vterque quæſtionibus reſpondeat: pręſidere etiam poſſunt alij doctores noſtri.

Concluſ. numerus.

14 In generalibus actibus concluſiones nec nimis longæ ſint, nec plures fere quàm quinquaginta; pauciores, ſi publicus Academiæ mos aliter habeat. In peculiaribus verò actibus non plures, quam vignti; quam duodecim, vel quindecim in menſtruis diſputationibus; quam octo, vel nouem in hebdomadarijs,

Reſpondēs concl. confirmet. a p. 4. c. 6. §. 10.

15 Reſponſurus concluſionem vnam, aut alteram breuiter (antequam ad diſputationem veniatur) paulo quidem ornatius, ſed Theologico tamen more confirmet.

Diſputationes menſtruæ, & hebdom.

16 De menſtruis, & hebdomadarijs diſputationibus ſeruanda diligenter curet, quæ in regulis Profeſſorum Theologiæ, ac philoſophiæ præſcribuntur.

Audiendi, & obſeruandi præceptores.

17 Audiat aliquando Præceptores, minimum ſemel in menſe; interdum etiam commentarios legat à diſcipulis exceptos. Si quid animaduer-

maduerſione dignum, vel ipſe obſeruauerit, vel audierit ab aliis, vbi id certo compererit, Præceptorem perquam benigne, & comiter admoneat; remque totam ad Rectorem, ſi neceſſe ſit, deferat.

18 Idem ſeruandum, cum in recognoſcendis conclusionibus aliquid incideret, quod inter Præfectum, & Præceptorem non conueniret; neque enim eo inſciente, Concluſionem vllam aut delere, aut immutare debet: ipſa verò immutatio fiet ceteris omnibus inſcijs, præter Rectorem. — Recognitio concluſionũ

19 Sub finem triennii, curſuſque philoſophici diſputationes habeantur de vniuerſa philoſophia: ad quas deligantur pauci, & egregie inſtructi, qui eius loci dignitatem ſuſtinere valeant; hoc eſt, qui multo plus quam mediocriter profecerint. — De act. philoſophicis.

20 Hi ſeligendi ſunt per examinatores tres, aut etiam plures. Examinabunt autem ſemper Præfectus, & Præceptor proprius, quibus à Rectore addetur tertius ex reliquis magiſtris, vel alius, qui rectè id facere poſſe iudicetur. Cum his tribus aderunt præterea ſaltem duo alij profeſſores à Rectore item eligendi, qui viciſſim etiam mutari poterunt: vel ſi id non poſſit, alij valde idonei, qui cum tribus examinatoribus ſuffragium ſcripto ferant; ita, vt ſint minimum quinque ſecreta ſuffragia: & ab omnibus rem omnino ſecretam ſeruari oportet. — Examen noſtrorũ metaphyſicorum

Alumnorũ, &Conuiĉtorum.

21 Alumnos, ſeu Conuiĉtores ſatis eſt examinari à ſuo Præfecto, & duobus philoſophiæ Repetitoribus, aut, ſi ij defuerint, a doctioribus duobus Theologiæ auditoribus ex noſtris, a Præfecto generali aſſignandis. Verum qui ab his iudicati erunt idonei, non prius ad actum ſe ſe comparent, quam ſui præceptoris, ac Præfecti generalis iudicio ſint probati.

Publicũ ſit.

22 Hoc examen (à quo, & ſeuere quidem agendo, nullus fere excipiendus è noſtris; et, ſi fieri poteſt, nullus etiam ex Alumnis, & Conuictoribus) publicum erit, niſi quid obſtet: videlicet ſi noſtrorum eſt, corã omnibus noſtris philoſophiæ auditoribus; ſin Alumnorum, ſeu Conuictorum, coram omnibus ſui Collegij philoſophis; ſin externorum, (qui tamen vt examen hoc ſubeant, cogendi non ſunt) coram omnibus externis philoſophis ſaltem ſuæ Claſſis.

Examinis tempus, & forma.

23 Examinandi initium ſtatim poſt ferias Paſchatis fiat; vel etiam ante, ſi multitudo cogat examinandorum, diſtributis diebus eo ordine, quem Rector, audito Præfecto, & Præceptore, exiſtimauerit commodiſſimum. Duret examen ſingulorum minimum vna hora; eatq; per omnes primarias materias, quas Præfectus tempeſtiue, ac ſecreto examinatoribus aſſignabit.

De tẽpore, & forma actuum Philoſophicorũ

24 Porrò philoſophici actus totum ſcholarũ tempus occupent minimum, vel mane, vel à prandio. Tres ferè argumentẽtur, quorum vnus ſit vt plurimum aliquis ex noſtris magiſtris, ſiue Theo-

Theologiæ, ſiue philoſophiæ; vel Doctor aliquis religioſus, aut externus. Concluſionum autem numerus, ac ratio non diſcrepent ab eo, quod de Theologicis generalibus ſtatutum eſt regula nona, decima, vndecima, & duodecima.

25 Theologi non modo auditores, ſed etiam Profeſſores curet Præfectus, vt interſint actibus Theologicis, atque adeo philoſophicis; & his philoſophi: & Profeſſores quidem argumentando, vrgendo alacriorem, ac ſolemniorem reddant diſputationem; adeſſe etiam omnes debebunt, cum magiſterium erit, vel doctoratus in aliquem conferendus; quo in genere quid Præfectum præſtare oporteat, Rectoris erit præſcribere. Quibus acti bus qui interſint.

26 Cum noſtri vocantur ad diſputandum ab externis, vel ad publicas academias, vel ad religioſorum conuentus: ij potiſſimum mittendi erunt, qui biennium habent ad Theologiam recolendam. Qui ad argu mentandū mittendi.

27 Et noſtris, & Alumnis, & externis per magiſtros non modo rationem ſtudendi, repetendi, diſputandi præſcribat; ſed etiam omne tempus ita diſtribuat, vt priuati ſtudij horas bene collocent. Præſcribenda ſtudendi ratio.

28 Nihil publicè domi, foriſue recitari patiatur, vel ab ijs, qui ad gradus promouentur: vel ab ijs, qui actus tum generales, tum particulares habent; vel à Rhetoricis, quod non ipſe tempeſtiuè recognouerit, & approbauerit. Recognoſcenda quæ publice recitantur.

a p.4. c.6. § 7. Librorum delectus & copia.

29 a Curet ne ſcholaſtici libris, aut vtilibus careant, aut abundent inutilibus. Quare maturè Rectori ſuggerat, ne librorum, quibus in dies vtimur, aut proximum in annum vſuri ſunt tum noſtri, tum externi, copia deſideretur.

Qui libri quibus diſtribuendi.

b p.4.c.6.M

30 Theologiæ, ac philoſophiæ auditoribus nō quoslibet, ſed certos quoſdam, Rectore conſcio, ex magiſtrorum conſilio concedat libros: ſcilicet præter ſummam S. Thomæ Theologis, & Ariſtotelem philoſophis, commentarium aliquem ſelectum, quem [b] priuato ſtudio conſulere poſſint. Tridentinum Concilium omnes Theologi habeant, & Bibliorum volumen, quorum lectio ſit illis familiaris. An etiam aliquem ex Patribus habere debeant, cum Rectore conſideret. Theologis præterea, ac philoſophis omnibus librum aliquem ad Humanitatis ſtudia pertinentem diſtribuat; moneatque, vt certis quibuſdam temporibus legere, vbi commodum ſit, non omittant.

RE-

REGVLAE

COMMVNES

OMNIBVS PROFESSORIBVS Superiorum facultatum.

FERATVR Præceptoris peculiaris intentio, tum [a] in lectionibus, cũ ſe occaſio obtulerit, tum extra eas, ad Auditores ſuos ad obſequium, & amorem Dei, ac virtutum, quibus ei placere oportet, mouendos; & vt omnia ſua ſtudia ad hunc finem referant. Finis. a p.4.c.8.A & c.16.S.4.

2 [b] Quod vt ad memoriam eis reducatur, ante lectionis initium dicat aliquis breuem orationẽ ad id inſtitutam, quam Præceptor, & diſcipuli omnes aperto capite attente audient: vel ſaltem ipſe Præceptor ſigno Crucis ſe muniat aperto capite, & incipiat. b Ibid.C. Orandũ ante lectionẽ.

3 Diſcipulos præterea iuuet crebris apud Deum precibus, ac religioſis vitæ ſuæ exemplis. Exhortationes par erit non omittere ſaltem pridie ſolemniorum dierum, & cum paulò longiores vacationes conceduntur. Hortetur potiſſimum ad orandum Deum, ad excutiendam Diſcipuli ad pietatẽ iuuandi.

a p.4. c.7. §.2.& c.16. §.1.& A.

conſcientiam veſperi, [a] ad ſacramenta pœnitentiæ, & Euchariſtiæ frequenter, ac rite obeunda; ad Miſſam quotidie, concionem ſingulis diebus feſtis audiendam; ad vitandas noxias conſuetudines, ad vitiorum deteſtationem, ad virtutes colendas Chriſtiano homine dignas.

Præf. obtēperandum.

4 Præfecto ſtudiorum in rebus, quæ ad ſtudia, & ſcholarum diſciplinam ſpectant, obtemperet: Cōcluſiones omnes antequam proponantur, eidem tradat recognoſcendas; neque librū vllum, aut ſcriptorem extraordinarium explicandum ſuſcipiat; neque nouam vllam docendi, aut diſputandi conſuetudinem introducat.

b 5.Congr. decr. 55. In refellendo modeſtia.

5 [b] In ijs quæſtionibus, in quibus liberum eſt quamcunque partem ſequi, ita defendatur vna pars, vt alterius etiam partis ac multo magis prioris profeſſoris, ſi contrarium docuerat, exiſtimationi modeſte, ac beneuole cōſulatur. Quin etiam ſi conciliari poſſunt auctores, id ne negligatur, optandum eſt. Denique in nominandis, aut confutandis auctoribus modeſte ſe gerat.

Nouitas opinionum fugienda. c 5 Congr. decr.55.

6 In ijs etiam, in quibus nullum fidei, pietatiſque periculum ſubeſt, nemo in rebus alicuius momenti nouas introducat quæſtiones; nec opinionem vllam, quæ idonei nullius auctoris ſit, ijs, qui præſunt, inconſultis; nec aliquid contra Doctorum axiomata, communemque ſcholarum ſenſum doceat: ſequantur potius vniuerſi probatos maxime Doctores, & quæ, prout temporum vſus tulerit, recepta potiſſimum fuerint in

Catho-

Catholicis Academijs.

7 Opiniones inutiles, obſoletas, abſurdas, manifeſto falſas non adducat; nec in alijs referendis, ac refutandis nimis immoretur. Concluſiones non tam probare ſtudeat argumentorum numero, quam pondere. Ad alienas materias non digrediatur; aut è ſuis alias fuſius, quam res poſtulat, alias alieno loco pertractet. Ne coaceruet, quæ obijci poſſent; ſed ex ijs potiſſima breuiter referat, niſi ex iactis fundamentis facile pateat eorum confutatio.

In alienis confutandis ſuisq. probandis breuitas.

8 In afferendis Doctorum auctoritatibus non ſit nimius: ſi tamen habeat inſigniorum auctorum teſtimonia ad ſententiam ſuam confirmandam, verba ipſa, quoad fieri poteſt, pauca tamen, & fideliter recitet; multo magis ſacrarum Scripturarum, Conciliorum, Sanctorum Patrum. E dignitate autem magiſtri eſt nullum fere auctorem proferre, quem ipſe non legerit.

In auctoritatibus parcitas, & fidelitas.

9 Si quis citra dictationem ita docere poteſt, vt quæcumque ſcribenda ſunt, commode valeant ab auditoribus excipi; is ne dictet, optandum: certe ita omnino dictent, vt non verbatim inter poſita mora, ſed vno fere ſpiritu pronũciēt; et, ſi oportuerit, repetant totidem verbis: nec totam quæſtionem dictent, mox explicent; ſed identidem dictent, atque explicent viciſſim.

De dictando.

10 Ea quæ in auctoribus in promptu poſitis habentur, ſi afferenda ſint, explicet potius, quam dictet: quin etiam auditores ad eos auctores,

Diſcipuli quando ad auctores reijciendi.

res, qui copioſe, & accuratè materiam aliquam pertractarunt, reijciat.

Repetitiones in ſchola. 11 Poſt lectionem in ſchola, vel prope ſcholam maneat ſaltem per quadrantem, ut poſſint ad eum interrogandũ auditores accedere, et lectionum rationem interdum exigat, [a] curetque vt eæ repetantur.

a p.4. c.13. §.3.

Repetitiones domi. 12 Domi quoque quotidie præter ſabbatha, vacationes, & dies feſtos hora vna deſignanda, qua [b] repetatur à noſtris, & diſputetur; vt ea ratione, & ingenia magis exerceantur, & difficilia, quæ occurrent, magis elucidentur. Præmoneatur itaque vnus, aut alter ad repetendum memoriter non plus quàm per quadrantem: poſtea argumentetur vnus item, aut alter, totidem reſpondentibus; ſi quid verò temporis ſuperſit, dubia proponantur; vt autem ſuperſit, magiſter argumentandi formam ſeuere tueatur, & cum noui nihil affertur, præcidat argumentum.

b p.4. c.6. §.8. & H. & c.13. §.3. & D.

Repetitiones generales. 13 Sub finem anni ita inſtituendæ erunt [c] præteritarum lectionum repetitiones, vt niſi quid obſtet, menſis integer vacuus ab illis etiam, non ſolum à lectionibus, relinquatur.

c p.4. c.13. §.3. & D.

Diſputationes hebdomadariæ. 14 [d] In ſabbatho, alioue, quem Academiæ conſuetudo exigit, die habeant in ſcholis diſputationes per duas horas, longiores etiam, vbi ſint magni externorum concurſus. Quod ſi quam in hebdomadã duo feſti dies, vel cũ feſto vno hebdomadaria vacatio incidat, non diſputetur, ſed

d p. 4. c.6. §.10.

legatur

legatur ſabbatho: id vero ſi tribus continuaretur hebdomadis, vna interponatur diſputatio.

15 Vbi receptus academiæ mos nihil obſtat, ſingulis, præter tres menſes æſtiuos vltimos, aut (ſi pauci ſint auditores) alternis menſibus [a] cõmunes certo aliquo die diſputationes, tum ante, tum poſt meridiem habeantur: quot fuerint magiſtri, totidem auditores defendant, ſinguli ſingulorum magiſtrorum quæſtiones. Diſputationes menſtruæ. a p.4. c.13. §.3.

16 Interſint diſputationibus, quoad eius fieri poteſt, alij quoque Doctores noſtri, profeſſoresq; licet diuerſarum facultatum: qui, quo magis cõcertatio ferueat, argumentorũ, quæ agitantur, vim vrgeant: modo ne proſequendum ſuſcipiant argumentum, cui vtiliter, ac ſtrenue adhuc argumentans inſiſtit. In ipſum pręſtare liceat externis etiam Doctoribus, atque adeo ad argumentandum ex inſtituto, niſi ea conſuetudo alicubi minus probetur, inuitari poſſunt. Argumenta qui reſumant.

17 Ex auditoribus publicè non diſputent, niſi doctiores; ceteri priuatim exerceantur, quoad ita inſtructi ſint, vt eo loco non putentur indigni. Non diſputent, niſi doctiores.

18 Exiſtimet diſputationis diem non minus eſſe laborioſum, fructuoſumque, quam lectionis, omnemq; diſputationis vtilitatem, ac feruorem à ſe pendere: cui ita præſit, vt ipſe videatur eſſe, qui in vtroque concertatore concertet: collaudet, ſi quid afferatur boni, & attendere omnes iubeat: cum grauior aliqua propoſita Diſputationis cura.

fuerit

fuerit difficultas, ſuggerat ſubinde breue aliquid quo vel fulciat reſpondentem, vel argumentantem dirigat: neque diu taceat, neque ſemper loquatur, vt ipſi etiam diſcipuli promant, quod ſciunt; ipſe vero, quod depromptum fuerit, emẽdet, aut expoliat: diſputantem progredi iubeat, dum difficultas vim obtinet; immo augeat ipſe difficultatem, nec diſſimulet, ſi is, qui argumentatur, prorepſerit ad aliud argumentum: non patiatur, vel argumentum pene ſolutum longius vrgeri, vel reſponſionem non bene conſtantem diu ſuſtineri; ſed poſt aliquam concertationem rem totam breuiter definiat, & explanet. Si quid denique aliud vſpiam in vſu eſt, quo diſputationes reddi ſoleant frequentiores, ac feruentiores, id ſedulo retinendum.

Cũ bidello agendum.

19 Cum Adiutore, ſeu Bidello à Rectore cõſtituto agat interdum, eumque de totius claſſis ſtatu, & de externorum etiam auditorũ diligentia, ac profectu percontetur; detque operam, vt idẽ ſuo munere fideliter, & accurate fungatur.

Profectus ſtudentium.

20 Sit denique in omnibus, diuina aſpirante gratia [a] diligens, & aſſiduus; & profectus ſtudentium tum in lectionibus, tum in aliis litterariis exercitationibus ſtudioſus: non vni ſe magis, quam alteri familiarem oſtendat: contemnat neminem; pauperum ſtudiis æque, ac diuitum proſpiciat; [b] profectumq. vniuſcuiuſq. è ſuis ſcholaſticis ſpeciatim procuret.

[a] p.4.c.6. §. 6.

[b] p.4.c.13. §.3.

RE-

REGVLAE PROFESSORIS

Sacræ Scripturæ.

1 INTELLIGAT ſuas præcipue partes eſſe, diuinas litteras iuxta germanum, litteralemq. ſenſum, qui rectam in Deum fidem, bonorũque morum inſtituta confirmet; pie, docte, grauiter explicare. Præcipua ſenſus litteralis cura.

2 [a] Inter cetera, ad quæ eius intentio feratur, illud præcipuum ſit, vt verſionem ab eccleſia approbatam defendat. a p.4.c.6. § 5. Et vulgatæ editionis.

3 Eum ſenſum vt aſſequatur, locutiones, ac figuras ſacrarum Scripturarum proprias obſeruet: nec modo loci, quem in manibus habet, antecedentia, & conſequentia, ſed alia quoque loca, in quibus eadem phraſis idem, aut nõ idem valeat, ſolerter inter ſe conferat. Phraſes Sacræ Scripturæ obſeruandæ & inter ſe conferendæ.

4 Ex Hebræis, Græciſq. exemplaribus, quod vſui fuerit, in eam rem proferat, breuiter tamen; nec, niſi cum vel ipſorum, latinæq. editionis vulgatæ aliqua diuerſitas conciliationis indiget, vel aliarum linguarum idiotiſmi ad maiorem conferunt ſiue perſpicuitatem, ſiue ſignificationem. Hebræus Græcuſue textus.

5 Aliarum Verſionum ſiue latinarum recentiorum, Aliis verſionibus.

quomodo vtendum.

tiorum, ſiue Chaldaicæ, Syriacæ, Theodotionis, Aquilæ, Symmachi, nec errores, niſi & inſignes, & in ſpeciem probabiles ſuſcipiat refellendos; nec ea viciſſim prætereat, quæ latinæ editioni vulgatæ, fideiq. noſtræ myſteriis valde faueant, præſertim ſi fuerint apud Septuaginta interpretes, de quibus honorificè ſemper loquendum eſt.

Pontificũ, & Conciliorum expoſitiones tuendæ.

6 Si quem litteralẽ cuiuſpiam loci ſenſum eſſe ſignificant Pontificum, ſeu Conciliorum, præſertim generalium; Canones, eum omnino litteralẽ eſſe defendat, nec alios præterea litterales addat, niſi eximiis adductus coniecturis. Si quem etiam ad aliquod fidei dogma confirmandum ex inſtituto proferunt: eum quoque ſenſum, aut litteralem, aut myſticum, certum tamen eſſe doceat.

Patrũ veſtigijs inſiſtendum.

7 Sanctorum Patrum veſtigiis reuerenter inſiſtat: inter quos ſi de vno aliquo ſenſu litterali, vel allegorico conueniat, præſertim dum diſertis verbis loquuntur, & ex propoſito de ſcripturis, aut de dogmatibus diſputant, ab eo non recedat; ſi non conueniat, ex eorum variis expoſitionibus eam præferat, in quam à multis iam annis Eccleſia magno conſenſu videtur propenſior.

Fidei dogmata ſacris litteris confirman.

8 Quin etiam ſi quod eſt fidei dogma, quod ferè quamplurimi Patres, aut Theologi è ſcripturis probare contendunt, id ipſe probari inde poſſe non neget.

Rabbinis auctoritas non concilianda.

9 Si quid ſit in Hebræorum Rabbinis, quod vel pro latina editione vulgata, vel pro Catholicis dogmatibus vtiliter poſſit afferri: id ita

affe-

afferat, vt illis propterea non conciliet auctoritatem, ne ad eos aliqui afficiantur, præſertim ſi fuerint ex iis, qui poſt Chriſti Domini tempora ſcripſerunt.

10 In ceteris Rabbinorum rebus conquirēdis, aut etiam erroribus exagitandis, niſi valde celebres ſint, non laboret: idemque ſeruet in legendis quibuſdam Chriſtianis interpretibus, qui plus nimio Rabbinos ſecuti ſunt. **Inrebus, aūt erroribus Rabbinorū non laborādum.**

11 Immo neq. punctis, quod Rabbinorum inuentum eſt, confidat admodum; ſed diligēter expēdat quomodo noſter, vel Septuaginta, vel antiqui interpretes alii legerint, cū puncta nō eſſent. **Non admodū punctis fidendum.**

12 In quolibet ſcripturæ loco, niſi magnum ſit & moræ, & operæ pretium, non hæreat nimium, ne lenti fiant progreſſus: quod maxime conſequetur, ſi faciliora percurrat, vel etiam omittat. **Breuitatis ſtudium.**

13 Quæſtiones ſacrarum Scripturarum proprias ſcholaſtico more non tractet. **Quæſtion. ſchol. more non tractandæ.**

14 In varia temporum ratione perueſtiganda, in perſcrutandis terræ ſanctæ locis, aut in huiuſmodi aliis parum vtilibus rebus niſi locus ipſe id exigat neceſſario) non multum temporis ponat; Auctores, qui de his copioſe diſſerunt, ſatis erit indicare. **Chronologiæ, & his ſimilibus nō immorādū.**

15 Allegorias, & moralia, ſi peruulgata non ſint, & in ſenſu ipſo litterali quodammodo nata videantur, atque ingenioſum, ac perſpicax aliquid præſeferant, ne prætermittat: quæ eiuimodi non fuerint, ſignificet tantum, quibus **Nec allegorijs, & moralibus.**

bus ex Patribus depromi poſſint.

Nec contro uerſijs.

16 Si quem incidat in locum, vel nobis cum hæreticis controuerſum, vel in Theologicis concertationibus in vtramq. partem iactari ſolitum: exponat tantum, grauiter tamen, & ſtrenue, præſertim ſi aduerſus Hæreticos agat, quantum is locus ponderis habeat ad eam quæſtionem definiendam; omittat cetera: vt inſtituti ſui memor nihil aliud, quam ſacras litteras docere videatur.

Nouum, & vetus teſt. alternis.

17 Nouum, & vetus teſtamentum, niſi aliud interdum iatius eſſe iudicetur, alternis annis explicet.

Quotannis nouus liber prælegēdus

18 Inchoatum vno anno librum non extrahat in alterum, niſi grauem ob cauſam: immo ad eundem librum interpretandum ne recurrat, niſi poſt explicatam maiorem partem præcipuorum librorum.

Repetit. & lect. domeſticæ.

19 Præter repetitiones domi ſemel in hebdomada, lectiones etiam in Refectorio interdum, vt Rector præſcripſerit, habeantur.

prælectiones publicæ

20 Loco ordinariæ lectionis deſignetur interdum ex diſcipulis aliquis, qui ornate, & copioſe locum aliquem è ſacris litteris celebriorem explicet: contra quem, vbi abſoluerit, ex condiſcipulis vnus, aut alter argumentetur, non aliunde tamē, quam ex variis ſiue ſacræ Scripturæ locis, ſiue linguarum Idiotiſmis, ſiue Patrum interpretationibus.

RE-

REGVLAE PROFESSORIS

Linguæ Hebrææ.

NIHIL antiquius habeat, quàm vt prima ipſa ſanctæ Scripturæ verba per quam integra fide interpretetur. *Interpretandi fidelitas.*

2 Inter cetera, ad quæ eius intentio feratur, illud ſit, vt verſionem ab Eccleſia approbatam defendat. *Vulgatæ defenſio.*

3 Initio anni prima Grammaticæ rudimenta explicet: deinde dum reliquas perſequitur inſtitutiones; aliquem ſacræ Scripturæ librum ex facilioribus explanet. *Grammatica ſacro textui iungenda.*

4 Dum ſacros libros interpretatur, non tam in rebus, ac ſententijs expendendis laboret, quàm in vi, ac poteſtate verborum, ac proprijs eius linguæ idiotiſmis, & in Grammaticæ præceptis iuxta germanum auctorum vſum obſeruandis. *Præcipua cura verborum.*

5 Ita denique ſe gerat in docendo, vt peregrinitas, & aſperitas ea, qua nonnullis linguæ huius ſtudium laborare videtur, ſua induſtria leniatur. *Linguæ peregrinitas induſtria mollienda.*

REGVLAE
PROFESSORIS
Scholaſticæ Theologiæ.

Finis.

SVI muneris eſſe intelligat ſolidam diſputandi ſubtilitatem ita cum orthodoxa fide, ac pietate coniungere, vt huic in primis illa deſeruiat.

S. Thomas ſequendus. a p.4.c.14 §. 1. & 5. Congr.can. 9. & decr. 55. & 72.

2 [a] Sequātur noſtri omnino in ſcholaſtica Theologia doctrinam Sancti Thomæ, eumque vt doctorem proprium habeant, ponantque in eo omnem operam, vt auditores erga illum quam optime afficiantur. Non ſic tamen S. Thomæ aſtricti eſſe debere intelligantur, vt nulla prorſus in re ab eo recedere liceat: cum illi ipſi, qui ſe Thomiſtas maximè profitentur, aliquando ab eo recedant, nec arctius noſtros Sancto Thomę alligari par ſit, quàm Thomiſtas ipſos.

Cum qua exceptiõe. b 5.Congr. decr.55. c Ib. decr. 72.

3 [b] Ergo de Conceptione B. MARIAE, ac de ſolennitate votorum ſequantur ſententiam, quæ magis hoc tempore communis eſt, magiſq; recepta apud Theologos: & in [c] queſtionibus merè philoſophicis, aut etiam in ijs quę ad

Scri-

Scripturas, & Canones pertinent, licebit ſequi etiam alios, qui eas facultates magis ex profeſſo tractauerunt.

4 [d] Siquando, vel ambigua fuerit S. Thomæ ſententia, vel in ijs quæſtionibus, quas Sanctus Thomas forte non attigit, Doctores Catholici inter ſe non conſenſerint: licebit quamcunque partem ſequi, vt dictum eſt in regulis communibus regula quinta.

In dubijs vtramuis partem ſequi licet. d Ib. dec. 55

5 [e] In docendo corroborandæ primum fidei, alendæq; pietatis cura habeatur. Quare in ijs quæſtionibus, quas Sanctus Thomas ex profeſſo non tractat, nemo quicquam doceat, quod cum Eccleſiæ ſenſu, receptiſque traditionibus non bene conueniat, quodque aliquo modo ſolidæ pietatis firmitatem minuat. Quo pertinet, vt nec receptas iam, quamuis congruentes tantum rationes, quibus fidei res probari ſolent, refellant; nec temere nouas excogitent, niſi ex conſtantibus, ſolidiſque principijs.

Fidei, & pietatis cura. e Ibid. dec. 55.

6 [f] Quæ opiniones, cuiuſcunque auctoris ſint, in aliqua prouincia, aut academia Catholicos grauiter offendere ſcirentur, eas ibi non doceat, aut defendat. Vbi enim nec fidei doctrina, nec morum integritas in diſcrimen adducitur, prudens caritas exigit, vt noſtri ſe illis accommodent, cum quibus verſantur.

Opiniones quæ catholicos offendunt, non aſſerendæ. f p. 4. c. 9. §. 3. c. 15. §. 3. p. 5. c. 2. §. 2.

7 [g] Quadriennio totus Theologiæ curſus abſoluendus. Si ergo duo fuerint ſcholaſticæ Theologiæ profeſſores,

Quadrien. curſus abſoluendus.

Quæſtionū diuiſio.

§. 1. Primus 43. quæſtiones ex prima parte explicet primo anno: Secundo anno materiam de Angelis: atque vnam, & viginti quæſtiones ex prima ſecundæ: Tertio anno à quæſtione 55. vel 71. ad finem primæ ſecundæ; Quarto anno ex ſecunda ſæcundæ materiam de Fide, Spe, & Caritate.

§. 2. Alter profeſſor primo anno explanet ex ſecunda ſecundæ quæſtiones de Iuſtitia, & Iure, & præcipua quædam de Religione: Secundo ex tertia parte quæſtiones de Incarnatione, & ſi poteſt, grauiora ſaltem quædam explicet de ſacramentis in genere: Tertio de Baptiſmo, & Euchariſtia, &, ſi quid poteſt, de Ordine, Confirmatione, Extrema vnctione: Quarto de Pænitentia, & Matrimonio.

§. 3. Vbi vero tres erunt Theologiæ profeſſores, primus primo anno exponat 26. quæſtiones ex prima parte: Secundo reliquas eiuſdem partis quæſtiones quaſcunque poterit: Tertio ex prima ſecundæ quicquid poterit ante quæſtionem 81. Quarto anno reliquum primæ ſecundæ.

§. 4. Alter primo anno ex ſecunda ſæcundæ controuerſias de Scriptura, de Traditionibus, de Eccleſia, de Concilio, de Romano Pontifice: Secundo quæſtiones de Fide, Spe, & Caritate: Tertio quæſtiones de Iuſtitia, & Iure, de Reſtitutione, & Vſura, de Contractibus, quantum poteſt: Quarto ſi quæ de Contractibus

ſuper-

ſuperfuerant, & quæ de Religione, ac Statibus diſputat S. Thomas.

§. 5. Tertius primo anno quæſtiones de Incarnatione: Secundo de Sacramentis in genere, de Baptiſmo, & Euchariſtia: Tertio de Pœnitentia, ac Matrimonio: Quarto de Cenſuris Eccleſiaſticis, & de reliquis Sacramentis.

Cuiuſque anni quæſtiones abſoluendæ.

8 Ex quæſtionibus autem, quæ ſibi explanandæ fuerint, ſingulas intra annum, cui adſcriptæ ſunt, abſoluat: ſi quas non poterit, prætermittat omnino, nec alium in annum reijciat; ſed auditores ad certum aliquem auctorem remittat.

A quibus quæſtionibus abſtinendum.

9 Vt autem facilius in Theologia ſcholaſtica huiuſmodi progreſſus faciant, par eſt, vt à quibuſdam rerum generibus abſtineant, quoad eius fieri poterit: ſunt autem in primis hæc quatuor.

A ſacræ ſcripturæ proprijs.

§. 1. Vnum genus quæſtiones, aut commentationes diuinarum ſcripturarum proprias complectitur. Has concedant interpreti ſcripturarum.

A controuerſijs.

§. 2. Alterum genus in controuerſijs aduerſus Hæreticos poſitum eſt: in quibus pertractandis, quoties in Sancti Thomæ partibus occurrerint, ſeruent ſcholaſticam potius, quam hiſtoricam rationem, & ſatis eſſe putent concluſionem quamlibet duobus, aut tribus firmis munire fundamentis, diluere etiam totidem fere præcipuas hæreticorum calumnias: in ſingulis

tamen indicent auctorem aliquem, ex quo cetera promere poſſit, qui velit.

A philoſophicis. §. 3. In tertio genere ſunt philoſophicæ res, quas haudquaquam ex inſtituto tractent, nec tã diſputent, quam vel ab alijs, vel à ſe explicatas indicent.

A caſibus conſciẽtiæ. §. 4. Ad quartum genus pertinent conſcientiæ caſus. In quo generalibus quibuſdam rerum moralium principijs, de quibus diſputari Theologico more ſolet, contenti ſubtiliorem illam, ac minutiorem prætereant caſuum explicationem.

Eadem non iteranda. 10 Si quando S. Thomas eandem difficultatem in plures diſtrahit articulos, præſertim diuerſarum quæſtionum: ne idem duobus repetatur locis, poterunt vel in vnam diſputationem, vel etiã, ſi res ipſa longiorem non exigat explicationẽ, in compendium articulos illos redigere, vt diſtinctè dicetur in Catalogo quæſtionum, hiſce regulis adiuncto, modo nihil prætereant, quod in articulis ſingulis obſeruatione dignum ſit.

Art. S. Th. quomodo explicãdi. 11 Faciles percurrant articulos. Itaque prælecto titulo, mox vel indicent breuiter concluſionem S. Thomæ, vel dicant, S. Thomas reſpondet negando, vel affirmando. In difficilioribus vero progrediantur hoc fere modo, atque ordine. Explicetur primum articuli titulus, ſi quid habet obſcuritatis: tum exponatur diſtinctio, ſi qua eſt, ex cuius membris Concluſiones naſcuntur: mox Concluſio primaria S. Thomæ, atque aliæ deinceps ponantur; ſinguliſque

Conclu-

Concluſionibus, niſi perſpicuæ ſint, adijciatur aliqua eiuſdem ratio: quæ etiam ita explicetur, vt intelligant auditores in diſtinctionibus, ac rationibus S. Thomæ maiorem ineſſe vim, quàm prima fronte aliquando videatur.

12 Explicato quolibet articulo, ſi res exigat, quæſtionem inſtituat: non tamen longiorem vllum tractatum, niſi in ijs materijs, quæ vel in S. Thoma non habentur, vel habentur quidem, ſed vtilius explicantur compendio. Longiores tractatus non inſtituendi.

13 Non ſatis eſt Doctorum ſententias referre, & ſuam reticere; ſed defendat opinionem Sancti Thomæ, vt dictum eſt, vel quæſtionem ipſam omittat. Aut defendendus S. Tho. aut q. omittenda.

14 In diſputationibus menſtruis, quibus totidem defendent, quot fuerint præceptores, terni fere ante meridiem argumententur, totidem poſt meridiem, quilibet aduerſus omnes defendentes: & quidem, ſi nihil impediat, qui mane reſponderit primo loco, à prandio ſecundo reſpondeat. Diſputationes mēſtruæ.

CATALOGVS

ALIQVOT QVAESTIONVM

Ex prima Parte S. Thomæ.

Qu. 1. ar. 1. NIHIL hic de potentia neutra. Vtrum inſit homini naturalis appetitus ad claram Dei viſionem, differatur in 1. 2. q. 3. art. 8. vel q. 5. art. 8.

art. 2. Quæ pertinent ad naturam ſcientiæ, & ad ſubalternationem ſcientiarum, non diſputentur hic, ſed ſupponantur ex Logica.

art. 3. Non agatur hic de rationibus formalibus obiectorum ſcibilium: neque an ſcientia ſit vnus ſimplex habitus, & qualitas in genere; hæc enim philoſophorum ſunt: ſed his ſuppoſitis ſufficit quęrere, an Theologia ex aliqua ratione peculiari ſit vnus habitus, & vna ſimplex qualitas.

art. 4. Non diſputentur, ſed ſupponantur, quę dici ſolent de ſpeculatiuo, & practico, vt ſunt differentiæ ſcientiarum.

art. 5. Non tractetur, quid ſit certitudo aſſenſus, quid firmitas, quid veritas, quid euidentia, & quotuplex; ſunt enim Logicorum.

An

An decuerit ſcripturam abundare metaphoris, & parabolis, & an ſacræ litteræ apertæ, & claræ ſint, reliquantur lectori Scripturæ, & cõtrouerſiarum, ſicut etiam tractatus de ſenſibus Scripturæ. art. 9.

Non explicetur, ſed ex Logica ſupponatur, quid, & quotuplex ſit propoſitio per ſe nota, & immediata: nec rationes S. Thomæ, quibus demonſtrat Deum eſſe, confutentur, ſed potius corroborentur. quæſt. 2.

An aliquod corpus moueat immotum, & an viuens nobilius ſit non viuente, & an Ariſtoteles recte probauerit Deum eſſe incorporeum, relinquatur philoſophis. qu. 3. ar. 1.

Nihil hic de principio indiuiduationis. art. 2.

Non agatur de diſtinctione ſuppoſiti, & naturæ; pertinet enim ad 3. par. q. 3. ar. 3. Quomodo autem diſtinguantur in creaturis eſſe, & eſſentia, relinquatur Metaphyſico. art. 3.

In quæſtione An Deus ſit in prædicamento, reſcindantur quæ ſunt propria philoſophorum. Quæſtio vero, an Angeli, & Cœli ſint in prædicamento, tota philoſopho relinquatur. art. 4.

An ſimplicitati diuinæ repugnet perſonarum, & relationum pluralitas, non tractetur hic, ſed infra q. 28. ar. 2. art. 7.

An aliqua perfectio, quæ formaliter ſit in Deo, libere ei conueniat, differatur in q. 19. ar. 2. An autem relatio diuina ſecundum ſe ſit aliqua perfectio, remittatur ad materiam de Trinitate. qu. 4. art. 1.

Præ-

quæſt.5. Prætermittatur, & ex Metaphyſica ſupponatur, quid ſit bonum.

qu.7.ar.1. Quid Ariſtoteles ſenſerit de Dei infinitate, relinquatur philoſopho.

ar.2.3.& 4. An creari poſſit aliquod infinitum in quantitate, vel in qualitatibus naturalibus, philoſophi eſt diſputare, ſicut & de infinito in genere ſubſtantiæ; cum tam hoc, quam illud infinitum eſſe creabile, iiſdem fere argumentis probari ſoleat, aut oppugnari. An autem poſſibile ſit infinitum in qualitatibus ſupernaturalibus, à Theologo diſſeratur, ſed in ſecunda ſecundæ q. 24. ar.7. tantummodo.

quæſt.8. De vbiquitate humanitatis Chriſti non agatur hic, ſed in 3.par.q.2.

quæſt.9. An Angeli, & Cœli ſint entia neceſſaria, & immutabilia, non eſt quæſtio Theologi, ſed Metaphyſici.

quæſt. 11. De vno, vt eſt paſſio entis, nihil dicat Theologus, cum ſit Metaphyſica res.

art.3. An repugnet in ſubiecto quanto inhærere accidens ſpirituale, vel in ſubiecto immateriali accidens corporale, differatur in materiam de Euchariſtia.

art.6. Tractare de inæqualitate præmiorum, ſicut & meritorum, pertinet ad primam ſecundæ, q. 4.

art.8. De cognitione beatifica animæ Chriſti non diſputetur hic, ſed in 3.parte.

art.12. An puro viatori poſſit communicari euidens notitia abſtractiua articulorum fidei, non hic diſputan-

ſputandum eſt, ſed ſupra q.1.ar.1.

De diſtinctione attributorum,& eſſentiæ nihil q.13. ar.3.
hic repetatur, ſi de ea ſupra diſputatum eſt,q. 3. & 4.

Non diſputetur de analogia entis, cum ſpe- art.5.
ctet ad Metaphyſicum.

Nihil hic dicatur de relationibus in genere, art.7.
cum id Metaphyſicę ſpeculationis ſit.

Modi,quibus ſumitur nomen Dei, & ea,quæ ar.8.9.10.
dici ſolent de nomine Tetragrammato, relinquã 11.& 12.
tur interpreti Scripturæ.

Diſputatio de vero, & falſo Metaphyſici ne- q.16.& 17.
gotij eſt.

An Deus ſit cauſa peccati,& an teneamur vo- q.19.at.9.
luntatem noſtram diuinæ conformare, pertinent & 12.
ad primam ſecundæ.

Non moretur Theologus in explicanda Peripateticorum, aliorumque philoſophorum ſententia de prouidentia Dei.

Ad quem finem ordinaretur homo, ſi non eſ- q.23. ar.1.
ſet finis ſupernaturalis, non diſputetur hic, ſed
in prima ſecundæ,q.2.

Quid agendum ſit ei,cui ſua damnatio reuela- art.3.
retur, non tractetur hic, ſed in materia de Spe.

De prædeſtinatione Chriſti,& quomodo Chri- art.5.
ſtus ſit cauſa noſtræ prædeſtinationis, relinqua-
tur tertiæ parti.

Diſputatio de libro vitæ,qua parte ſcholaſti- quæſt. 24.
ca eſt, explicetur: cetera pertinent ad interpre-
tem Scripturæ.

An actio ſit in agente, vt in ſubiecto, quæ- quæſt. 25.
ſtio

ſtio Phyſicorum eſt, non Theologorum.

art. 1. An Deus per ſe ſolum poſſit efficere rem, quæ eſt peccatum, pertinet ad primam ſecundæ: ſicut ad ſecundam ſecundæ, An poſſit per ſe, vel per alium dicere falſum.

art. 6. Nihil hic de Beatitudine in genere, vel de noſtra.

q. 26. ar. 1. De verbo mentis nihil aliud tractetur, quam An producatur ab intellectu noſtro vt terminus actionis, & quomodo ab ea diſtinguatur.

art. 3. An notitia concurrat actiue ad actum voluntatis, ad primam ſecundæ pertinet.

quæſt. 29. Quid ſuppoſitum addat ſupra naturam ſingularem, pertinet ad tertiam partem.

quæſt. 32. An euidenter dilui poſſint argumenta contra myſterium Trinitatis, pertinet ad credibilitatem articulorum fidei, de qua agitur in 2. 2. q. 1. ar. 4.

art. 4. De varia cenſura, & qualitate propoſitionum non diſputetur hic, ſed in materia de Fide.

quæſt. 39. Non diſputetur hic, quomodo perſona diuina diſtinguatur ab eſſentia, ſi q. 28. actum fuit de diſtinctione relationum, & eſſentiæ.

quæſt. 43. De viſibilibus ſignis, in quibus apparuit Spiritus ſanctus, commodius diſputare poteſt Interpres Scripturæ.

Idem de apparitionibus viſibilibus, quæ in veteri, ſeu nouo Teſtamento tribuuntur Deo, an fuerint factæ immediatè per Deum, an per Angelos.

An

An motus Angelorum poſſit fieri in inſtanti ſupponit multa philoſophica, quæ hic non tractentur. Id quod etiam ſeruetur in ijs, quæ diſputantur, q. 54. art. 1. & 3. quæſt.53.

EX PRIMA SECVNDÆ.

HIc nihil, aut breuiſſime diſſerendum eſt de deliberata voluntate, de conſenſu perfecto, & imperfecto, & quid ſit hominem eſſe dominum ſuarum actionum: hæc enim locum ſuũ habent inferius. Item nihil hic dicatur de cauſalitate finis, eſt enim quæſtio phyſica. q.1.ar.1.

An Deus agat propter finem, pertinet ad primam partem in materia de voluntate Dei. art.2.

Item vtrum natura agat propter finem, quæſtio philoſopica eſt.

Cauendum eſt, ne hic, & inferius eadem quæſtio diſputetur, nempe Vtrum actus hominis recipiant ſpeciem à fine. Leuiter igitur hic attingatur, & plene diſſeratur inferius. art.3.

Quomodo bonum ſit ſui diffuſiuum, non diſputetur hoc loco. art.4.

Vel omittatur, vel compendio exponatur, cum tota in Ethicis Ariſtotelis contineatur. quæſt,2.

An Deus videatur à Beatis viſione Dei increata, hic explicetur, non in 1. parte. q.3.ar.1.

An habitus ſit melior ſuo actu, non videtur hic explicandum, cum ſit quæſtio philoſophica, & inferius habeat ſuum locum. art.2.

De perfectione ſenſuum in corpore glorioſo, art.3.
eiuſque

eiuſque dotibus,hic, & q. 4. art.6. aliquid dicatur ſi vacat, cum ad materiam de nouiſſimis nõ perueniatur. Item An Deus videri poſſit per aliquem ſenſum, ſeu ſenſitiuam notitiam, non hic, ſed in 1. parte diſputetur.

art.4. In quo conſiſtat ſumma miſeria damnatorũ, non explicetur hoc loco, ſed inferius, vbi de pœna peccati agitur.

art.5. Nihil dicatur de intellectu practico, & ſpeculatiuo, nec de praxi, & ſpeculatione.

art.7. De obiecto intellectus, & vtrum anima naturaliter poſſit cognoſcere ſubſtantias ſeparatas, relinquatur philoſophis.

q.4.art.1. Quicquid hic diſſeri ſolet de differentia delectationis, & amoris fruitionis differatur in q. de frui, & vti. Item An cum viſione Dei poſſit aliquo modo ſtare triſtitia, reijciatur in 3. partem, vbi quæritur, an Chriſtus ſecundum rationem ſuperiorem paſſus ſit.

art.2. An delectatio quæratur propter operationem, an contra, tractetur in Ethicis: hic vero nihil, vel breuiſſime.

art.5. An animæ Sanctorum à corporibus ſeparatæ ſtatim Deum videant, hic tractetur, non in 1. parte.

q.5.art.3. Relinquatur fere primæ parti totus

art.5. Nihil dicatur de merito, aut de neceſſitate luminis gloriæ.

art. 8. An vero appetitu ordinato magis appetat damnatus non eſſe, quam ſic eſſe, pertinet ad quæ-

quæſtionem de pœna peccati.

Non diſſeratur hoc loco de libero arbitrio cō- q.6.art.1.
tra hæreticos, ſed in materia de gratia.

Vnde proueniat, quod homo ſui compos ſit art.2.
proprie liber, & dominus ſuorum actuum, tra-
ctetur infra in quæſtione de electione.

Nihil dicatur de pura omiſſione. art.3.

Diſputetur hic, an voluntas poſſit cogi, nō au- art.4.
tem, an poſſit neceſſitari, quia de hoc inferius tra-
ctandum eſt.

Quomodo metus irritet matrimonium, votū, art.6.
iuramentum, & contractus, reſeruetur ſecun-
dæ ſecundæ, tertiæ parti.

Difficultates, de ignorantia reſeruentur in art.8.
quæſt. 76.

Plenior conſideratio circunſtantiarum non quæſt.7.
eſt huius loci, cum de illis ſępe inferius diſſe-
rendum ſit.

Nihil hic diſſeratur de pręſcientia, ſeu prę- art.4.
definitione actuum liberorum, neque de gratui
ta motione, qua Deus mouet voluntatem hu-
manam.

Non videtur hic quicquam diſſerendum de quæſt.11.
obiecto Spei, neque an poſſit beatus frui diuina
eſſentia, non fruendo Perſonis, vel vna Perſo-
na, & non alijs: hoc enim pertinet ad primam
partem.

Non tractetur, vtrum intellectus poſſit ſimul q.12.ar.3.
multa intelligere.

De conſenſu formali, vel interpretatiuo, & quæſt.15.

an

an pertineat ad rationem ſuperiorem, inferius tractandum eſt.

quæſt. 17. Quomodo ratio imperet membris externis, nempe deſpotice, an politice, diſputare philoſophi moralis eſt: breuiter igitur hoc loco expediatur.

art.9. Vtrum in homine exiſtente in gratia detur aliquis actus indifferens ad meritum, & demeritum, diſputetur in materia de merito.

art.11. Prætereantur ea, quæ pertinent ad confeſſionem circunſtantiarum.

q.20.ar.5. Hæc difficultas repetitur in materia de peccatis: quare in eum locum reſeruetur.

Difficultates huius articuli differantur in materiam de merito.

q.21.ar.4. Quæſtiones quæ ſunt inter 21. & 71. omitti poſſunt. Explicentur tamen pauca de habitibus & de virtutibus in genere.

q. 71. ar.4. Quomodo peccatum virtutes pręſertim infuſas expellat, non hic explicetur, ſed in ſecunda ſecundæ, in materia de Caritate.

art. 5. Nihil hic de diſtinctione mortalis, & venialis.

art 8. Hæc difficultas ſatis explicata manet ex q. 18. art 5.

q.73.ar.8. Non deſcendatur ad caſus particulares de ſcandalo, vel reſtitutione: neque hic tractetur, vtrum is, qui alium ad peccatum inducit, grauius peccet, quam qui occidit: pertinet enim ad materiam de ſcandalo.

quæſt. 79. Nihil dicatur de immediato Dei concurſu

cum

eum ſecundis cauſis.

Immaculata Conceptio B. Mariæ non eſt huius loci, ſed tertiæ partis : vbi etiam, dum de eiuſdem ſanctificatione agitur, tractetur quoque de fomite, & quomodo ligetur, aut tollatur. q.81.art.3.

Quomodo natura lapſa differat à puris naturalibus, tractetur in materia de Gratia. quæſt.85.

Quomodo Deus peccata patrum puniat in filijs, relinquatur interpreti Scripturæ. art.8.

Expoſitio Sancti Pauli relinquatur Lectori Scripturæ. q.89.art.2.

De primis motibus ſenſualitatis in infidelibus ſatis eſſe videntur, quæ ſuperius de primis motibus dicta ſunt. Vtrum autem omnia opera infidelium ſint peccata mortalia, differatur in ſecundam ſecundæ, q. 10. ar. 4. art.5.

Non diſputetur hic, vtrum peccent, qui pœnæ metu legem ſeruant: nec vtrum Deus peccata permittat, an velit. quæſt.92.

Quæſtiones 101. 102. 104. 105. & expoſitio S. Pauli in q. 89. ar. 2. prætereantur, cum Scripturarum ſint.

Materia huius Articuli differatur in quæſtionem 114. ar. 7. art.5.

Non diſputetur hic de macula peccati, nec de reatu pœnæ, nec de corruptione boni naturalijs, nec de alijs huiuſmodi, quæ in materia de peccatis explicata ſunt. art.7.

An gratia ponat aliquid in anima, vel hic tractetur, uel in q. 113. de iuſtificatione ar. 2. quæſt.110.

 Nihil

q.112.ar.1 Nihil hic dicatur de cauſalitate Sacramentorum circa gratiam.

art.2. Vtrum gratia primi hominis, & Angelorum in eorum creatione data fuerit ſuppoſita ipſorũ diſpoſitione, non hic tractetur, ſed in 1. parte.

art.3. Non videtur hic agendum de cõtritione continuuata Caietani, vel de intenſione Scoti; pertinent enim ad materiam de pœnitentia.

q.113.ar.4 De neceſſitate Fidei in Chriſtum ante, vel poſt Euangelium promulgatum, non diſputetur, niſi in ſecunda ſecundæ.

art.7. Vtrum augmentum gratiæ detur in principio, an in fine actionis meritoriæ, & vtrum ſi operatio meritoria ſucceſſiua ſit, ipſa etiam gratia ſucceſſiue augeatur, melius reſeruãtur in quæſtionem de augmento caritatis in ſecunda ſecundæ.

art.8. De numero, & ordine, & neceſſitate omnium actuum, qui concurrunt ad iuſtificationem, hic diſputetur, non in materia de pœnitentia.

q.114.ar.6 Nihil hic de merito Chriſti dicatur, cum pertineat ad tertiam partem.

art.3. Vtrum per quęlibet opera augeatur gratia, & caritas, reſeruetur in materiam de Caritate in ſecunda ſecundæ.

EX SECVNDA SECVNDÆ.

q.4. ar.3. NON tractetur hic, ſed infra in materia de Caritate, an Caritas ſit forma omnium virtutum in genere.

Diſpu-

Diſputetur hic, an Fides ſit vnus habitus, non tamen,an ſit ſimplex qualitas. art.6.

Nihil de fide Angelorum in genere, de hac enim in materia de Angelis; ſed hic tantum, an fuerit fides in primo Angelo, ſi erat ei euidens Deum eſſe, qui loquebatur, & reuelabat ei myſteria. q.5. art.1.

Non niſi breuiſſime, quia difficultas in materia de gratia tractatur. quæſt.6.

Quæſtio de Baptizandis pueris infidelium reſeruetur in materiam de Baptiſmo. q.10.art.2.

Hic non fiant longi tractatus de poteſtate Eccleſiaſtica, & ciuili. quæſt.12.

Materia huius articuli non hic diſcutiendá, ſed in quæſtionibus de Gratia: ubi etiam de diſtinctione Caritatis,& Gratiæ: ſed An Caritas ſit virtus ſpecialis, hic in art.4. q.23.art.2.

Nihil hic de contritione, ſed tantum, an Deus ſit ſumme diligendus intenſiue, ſeu ſolum æſtimatiue; quod in materia de pœnitentia non repetatur. quæſt. 26.

In materia de merito,non hic, diſputetur Vtrũ retributio meritorum apud Deum ſit ſecundum iuſtitiam commutatiuam, an diſtributiuam. quæſt.61.

EX TERTIA PARTE.

NEC de potentia obedientiali videtur hic agendum, niſi obiter, cum pertineat ad primam partem in quæſt.de Omnipotentia Dei: nec de Incarnationis poſſibilitate: de qua tamen q.1.art.1.

ſi quid hic agendum videretur, non repetatur in q. 2. Nec de diſtinctione ſuppoſiti, & naturæ, ſed remittatur ad q. 3. ar. 3. Tandem An ſit de ratione boni ſe actu communicare, pertinet potius ad primam partem in q. de bonitate Dei, vel in quæſtione de libero arbitrio Dei.

art. 2. Quomodo nos ſatisfaciamus pro peccatis, & quomodo ſatisfactio noſtra nitatur ſatisfactioni Chriſti, differatur in materiam de pœnitentia.

quæſt. 2. An in Deo ſint tres ſubſiſtentiæ, & an eſſentia ſecundum ſe ſubſiſtat, an per relationes, non hic diſputetur, ſed ſupponatur ex prima parte in materia de Trinitate: Vtrum autem poſſit vnum eſſentialiter depēdere à multis dependentia cauſali, ſupponatur ex philoſopia.

q. 4. ar. 4. Non diſputetur de eſſe obiectiuo contra Scotum, ſed ſupponatur ex prima parte in q. de ſcientia Dei.

quæſt. 7. An virtus heroica differat ſpecie à virtute communiter dicta, ſupponatur ex philoſophia morali, vel ex prima ſecundæ.

q. 8. art. 1. An humanitas Chriſti actiue concurrat ad infuſionem gratiæ, & ad opera miraculorum, cum habeat eandem difficultatem cum ſacramē torum cauſalitate, ideo ne ſæpe repetatur idem, poſſunt iſta coniungi, & ſimul tractari in materia de ſacramentis in genere. Ex ijs tamen ſi quis voluerit nonnihil in hac 8. q. attingere ad explicandum inſtrumentarium humanitatis concurſum, hoc quicquid attigerit, nullo modo repe-

tat

tat in materia de ſacramentis.

Non videtur diſputandum, qui ſint, aut non ſint membra Eccleſiæ, cum id pertineat ad materiam de Eccleſia. ar.2.& 3.

An intelligere diuinum poſſit communicari animæ Chriſti, pertinet ad primam ſecundæ, q. 3. ar. 1. q.9.art.1.

Ea, quæ ad cuiuſq; Beati ſtatum pertinent, quando, & quomodo videantur, non tractetur hic, ſed in prima parte, ſicut & reliqua, quæ pertinent ad viſionem Dei in communi. q.10.art.2.

An viator poſſit habere notitiam euidentem abſtractiuam Trinitatis, non huc pertinet, ſed ad primam partem. q.11.art.1.

Quicquid de habitu hic diſputari ſolet in communi, ſupponatur ex philoſopia, vel ex prima ſecundæ. art.5.

Quæ actiones dicantur humanæ, quæ non humanæ, quæſtio eſt primæ ſecundæ. q.18.art.4.

De Chriſti ſacrificio incruento in cœna, & de ratione ſacrificij, & hoſtiæ in communi, commodius diſputatur in materia de Euchariſtia, & Miſſa: item de ſacerdotio Melchiſedech, & vt fuit figura Chriſti, melius eſt, vt diſputet interpres Scripturæ. quæſt. 22.

Non repetantur hic, quæ pertinent ad prædeſtinationem hominum, & Angelorum. quæſt. 24.

Omittenda videntur quæ hic nonnulli diſſerunt de phantaſticis imaginibus, & varijs dæmonum illuſionibus. quæſt. 25.

Ceteræ quæſtiones de Incarnatione poſſunt omitti, præter ſex fere, quarum prima ſit de officio Mediatoris: vbi etiam aliquid de inuocatione Sãctorum dicendum eſt. Secunda de Conceptione B. MARIAE. Tertia de miraculis Chriſti propter quoſdam hæreticos noſtri temporis, qui vim miraculorum Chriſti, quantum poſſunt, eleuare conantur. Diſputare autem de miraculis in genere, & quę poſſibilia ſint Deo, pertinet ad q. de Omnipotentia Dei in 1. parte: nulli vero creaturę eſſe poſſibilia, fere diſputatur in materia de Angelis. Quarta, an ſint in Chriſto duę filiationes: ſed non diſputetur in genere, Num vna numero relatione poſſit quippiam referri ad diuerſos terminos. Quinta, an ratio ſuperior ſit paſſa in Chriſto. Sexta de deſcenſu Chriſti ad inferos contra Caluinum.

DE SACRAMENTIS IN GENERE.

quæſt. 60. QVęſtio, an Sacramentum ſit in aliquo prędicamento, non videtur admodum digna Theologo.

quæſt. 61. Vtrum ſemper, etiam in lege naturę, fuerit neceſſaria Fides, non huc pertinet, ſed ad ſecundam ſecundę.

quæſt. 62. Vtrum Deus poſſit vti creatura tanquam inſtrumento ad creandum, potius eſt primę partis in matera de creatione.

DE BAPTISMO.

DE ſolemnitatibus, & cęremonijs Baptiſmi breuiter.

Nihil dicatur de cognatione ſpirituali in Baptiſmo contrahi ſolita, ſed ad matrimonium tranſmittatur.

De pœna paruulorum ſine Baptiſmo decedentium non agatur hic, ſed in materia de peccato originali in prima ſecundę.

Sacramenta Confirmationis, Ordinis, Extremę vnctionis tractentur prout vacauerit plene, vel breuiter, aut etiam prętereantur, cum & faciliora ſint, & habeatur in promptu, vnde peti poſſint. Vbicunque tamen propter hęreticos ea tractatio videbitur neceſſaria, nequaquam omittatur.

DE EVCHARISTIA.

AN quantitas diſtinguatur à ſubſtantia, philoſopis relinquatur: ſicut & illud, de quo Scotus hic diſputat, an accidens poſſit producere ſubſtantiam.

De figuris Euchariſtiæ multiplicibus, earumque comparationibus vel nihil, vel breuiter.

DE POENITENTIA.

AN repugnet ſine vlla infuſione qualitatum ſupernaturalium, vel ſine vllo pœnitentis actu iuſtificari peccatorem, & an pœ-

nitere, ſicut oportet, indigeat Dei auxilio gratuito, pertinent ad 1. 2. de iuſtificatione. Illic etiam agendum eſt, non hic de ordine inter diſpoſitionem, & infuſionem gratię.

An in peccatore poſt peccatum tranſactum aliquid aliud remaneat pręter obligationem ad pœnam, ſupponatur ex prima ſecundę in materia de peccato.

Vtrum pęna damni ſit eadem in omnibus dãnatis, pertinet potius ad materiam de peccatis, & eorum effectibus.

Quęſtiones de reſtitutione, de Eleemoſyna, de Ieiunio, de Oratione, de Correptione fraterna remittantur ad 2. 2.

Multa etiam, quę ad caſus conſcientię ſpectant, relinqui poſſunt, vt ſuperius annotatũ eſt.

DE MATRIMONIO.

OMittendum videtur, quod à quibuſdam hic tractatur, an virginitas ſit virtus, & qualis virtus

An maleficium maleficio poſſit diſſolui, pertineret ſane ad ſecundam ſecundę, ſed quoniam ad eum locum raro peruenitur, & maleficium inter matrimonij impedimenta numeratur, commodius hic videtur collocandum.

De ſubſtantia voti tam ſimplicis, quam ſolemnis tractandum potius videtur in 2. 2. quam hic.

RE-

REGVLAE

PROFESSORIS

Caſuum conſcientiæ.

1 EO ſuam omnem operam, atque induſtriam conferre ſtudeat, vt peritos parochos, ſeu Sacramentorum adminiſtratores inſtituat. Finis.

2 Vnus Profeſſorum biennio explicet Sacramenta omnia, & Cenſuras, & præterea hominum ſtatus, atque officia: alter biennio item Decalogum, in cuius ſeptimo præcepto aget de contractibus, ſemper leuiter attingendo, quæ minoris momenti, aut non ita propria eſſe videantur, v.g. de Depoſitione, Degradatione, Magia, & alia huiuſmodi. Quæſtionũ diſtributio.

3 Etiam ſi à Theologicis rebus, quæ vix vllam habent cum caſibus neceſſariam connexionem, penitus abſtinere neceſſe ſit: æquum tamen eſt interdum Theologica quædam, à quibus caſuum doctrina pendet, breuiſſima definitione perſtringere, vt quid character, & quotuplex ſit, quid peccatum mortale, aut veniale, quid conſenſus, & horum ſimilia. A Theologicis quatenus abſtinẽdum.

4 Citra

Quæſtionũ ratio & modus.

4 Citra Scholaſticum apparatũ vnaquæq; difficultas euoluatur per dubitationes, & concluſiones: in quibus confirmandis ſeligantur ad ſummum duæ, treſue rationes, nec plus æquo auctoritates coaceruentur: vnicuique autem generali præcepto, ſeu regulæ ſubijciantur exempli gratia tres circiter peculiares caſus.

Probabilis opĩo opp. ſignifican.

5 Ita ſuas confirmet opiniones, vt ſi qua alia fuerit probabilis, & bonis auctoribus munita, eã etiam probabilem eſſe ſignificet.

Hebdomadaria diſputatio.

6 Quolibet ſabbatho prætermiſſa lectione per duas horas, vel aliquanto minus, pro arbitrio Prouincialis, & diſcipulorum numero, de propoſitis concluſionibus diſputetur in ſchola corã magiſtro: in ea vero diſputatione interrogationibus potiſſimum agatur, vt vel exigatur explanatio alcuius difficultatis; vel nouus caſus, mutata circunſtantia aliqua, proponatur; vel alicui concluſioni opponatur Canon, ſeu doctor ex primarijs; ſeu nonnulla breuis argumentatio, quo res plus habeat dignitatis; tẽperate tamen, & longe infra philoſophicam conſuetudinem.

Domeſticæ collationis forma.

7 Si ipſe domiſticæ caſuum collationi à Rectore ex Prouincialis præſcripto præficiatur, hunc ordinem teneat. Primum materiam aliquam, de qua diſſerendum ſit, proponat, & interdum etiam aliquid pertinens ad vſum, vt de modo interrogandi pœnitentem, remedia, ac pœnitentias imponendi, & horum ſimilibus. deinde eius materiæ præcipua capita; ac fun-

damenta

damenta ipſemet aperiat breuiter, vt generalem quandam notitiam, ac tanquam lucem in omnes illius tractationis partes præbeat. tum de propoſita materia tres, quatuorue caſus ſeligat, quos in collationum loco iubeat affigi, notato die, quo excutiendi ſint.

8 De his caſibus propoſitis conſulant aliqui priuato ſtudio ſinguli ſingulos auctores à Præſide diſtributos. Priuatum ſtudium.

9 Poſtquam conuenerint, primum vtile eſſet à ſingulis, quid ſuus doctor habeat, quam breuiſſimè referri; tum qui præeſt interroget fere tres (quos ſatius eſt tempeſtiue pręmoneri, & viciſſim variari) quid ſentiant de primo caſu; poſtea ex his, quæ dicta ſunt ab illis, colligat ipſe doctrinam tutiorem, & probabiliorem: eodem deinde ordine caſum ſecundum, & reliquos deinceps eadem ratione excutiat. Illis caſibus ſic explicatis à Præſide quam breuiſſimè, & eo modo, qui ſeruandus eſt in diſpuationibus caſuum, proponātur ijſdem de rebus dubitationes; reſpondente vno ex præmonitis, & ipſo tandem, quid ſentiendum ſit, ad extremum edocente. Exponendæ, & diſputandæ ſententiæ.

10 Si quid verò alicui occurrat extra ordinariā harum collationum materiam: deferatur, ſi nihil obſtat, ad Præſidem, vt in proxime futura collatione agitetur. Extraordinaria collationum materia.

RE-

REGVLAE
PROFESSORIS
Philoſophiæ.

Finis. [a] p.4.c.12. §. 3. & 3. cong.can. 9

1 QVoniam [a] artes, vel ſcientiæ naturales ingenia diſponũt ad Theologiam, & ad perfectam cognitionem, & vſum illius inſeruiũt, & per ſe ipſas ad eundem finem iuuant: eas, qua diligentia par eſt, præceptor in omnibus ſincere honorem, & gloriam Dei quærendo, ita tractet, vt auditores ſuos, ac potiſſimum noſtros ad Theologiam præparet, maximeq; ad cognitionem excitet ſui Creatoris.

[b] p.4. c.14. §. 3. & 5. cong.de.55 Sequendus Ariſtot. ſed quatenus.

2 In rebus alicuius momenti [b] ab Ariſtotele non recedat, niſi quid incidat a doctrina quam academiæ vbique probant, alienum, multo magis ſi orthodoxę fidei repugnet: aduerſus quam ſi quæ ſunt illius, aliuſue philoſophi argumenta, ſtrenue refellere ſtudeat iuxta Lateranenſe Concilium.

[c] 3.cõg. ca. 8.& 5. cõg. decr.55. Aucto.malè de chriſtiana fide meriti.

3 [c] Ariſtotelis interpretes male de Chriſtiana religione meritos non ſine magno delectu, aut legat, aut in ſcholam proferat; caueatque, ne erga illos afficiantur diſcipuli.

Eam

4 [a] Eam ob rem nec Auerrois (idem de eiuſmodi alijs iudicium) digreſſiones in ſeparatum aliquem tractatum conferat; et, ſi quid boni ex ipſo proferendum ſit, ſine laude proferat, et, ſi fieri poteſt, id eum aliunde ſumpſiſſe demõſtret.

Auerroes. a 5. Cong. decr. 55.

5 Nulli ſectæ, vt Auerroiſtarum, Alexandræorum, & ſimilium vel ſe, vel ſuos addicat: nec Auerroris, aut Alexandri, aut ceterorum errata diſſimulet: ſed inde acrius deprimat eorum auctoritatem.

Nulli ſectæ adhærendũ

6 Contra vero de Sancto Toma nunquam non loquatur honorifice: libentibus illum animis, quoties oporteat, ſequendo: aut reuerenter, & grauate, ſi quando minus placeat, deſerendo.

S. Thomas.

7 Vniuerſam philoſophiam [b] non minus quam triennio prælegat, idque binis quotidie horis, antemeridiana vna, altera pomeridiana, niſi aliter in aliqua vniuerſitate conſtitutum ſit.

b p. 4. c. 15. S. 2. Philoſoph. curſus non minor triennio.

8 Ac proinde, nuſquam curſus abſoluatur, antequam venerint, aut valde proximæ ſint vacationes, quæ ſub anni finem dari ſolent.

Quando abſoluendus.

9 §. 1. Explicet primo anno logicam, eius ſumma primo circiter bimeſtri tradita, non tam dictando, quam ex Toleto, ſeu Fonſeca, quæ magis neceſſaria videbuntur, explicando.

Quæ primo anno tradẽnda, vel omittenda.

§. 2. In Prolegomenis logicæ diſputet tantum an ſit ſcientia, & de quo ſubiecto, & pauca quædam de ſecundis intentionibus: plenam de Vniuerſalibus diſputationem differat in Metaphyſicam, contentus hic mediocrem quan-

dam

dam eorum notitiam tradere.

§. 3. De Prædicamentis etiam faciliora quædam proponat, quæ fere attinguntur ab Ariſtotele, cetera in poſtremum reijciat annum: de analogia tamen, & relatione, quoniam frequentiſſime in diſputationes cadunt, quantum ſatis eſt, agat in Logica.

§.4. Librum ſecundum Perihermenias, & ambos Priorum libros, præter octo, vel nouem prima capita primi, compendio percurrat: exponat tamen proprias illorum quæſtiones: breuiſſime vero eam, quæ eſt de contingentibus, in qua nihil de libero arbitrio.

§. 5. Atque, vt ſecundus annus integer rebus phyſicis tribuatur, in fine primi anni plenior inſtituatur diſputatio de ſcientia, in eamque conijciantur prolegomena Phyſicæ maxima ex parte, vt ſcientiarum diuiſiones, abſtractiones, ſpeculatium, practicum, ſubalternatio, diuerſus quoque procedendi modus in phyſicis, & mathematicis, de quo Ariſtotelis lib. 2. phyſ. demum quidquid de Definitione dicitur lib. 2. de anima.

§.6. Ex Topicis vero, & Elenchis loci, & fallaciæ commodiorem in ordinem redactæ melius explicantur initio Logicæ in ſumma.

Quæ ſecundo.

10.§.1. Secundo anno explicet libros octo Phyſicorum, libros de Cœlo, & primum de Generatione. In octo libris Phyſicorum compendio tradatur textus libri ſexti, & ſeptimi, etiam primi

mi ex ea parte, quæ eſt de antiquorũ opinionibus. In octauo libro nihil diſſeratur de numero Intelligentiarum, nec de libertate, nec de infinitate primi motoris; ſed hæc in Metaphyſicis diſputentur, & quidem ſolum ex ſententia Ariſtotelis.

§. 2. Textus ſecundi, tertij, quarti de Cœlo breuiter perſtringantur, magna etiam ex parte prætereantur. In his libris non tractentur, niſi paucæ de Elementis quæſtiones; de Cœlo autem dumtaxat de eius ſubſtantia, & de influentijs: ceteræ Mathematicæ profeſſori relinquantur, vel conferantur in compendium.

§. 3 Meteorologica vero percurrantur æſtiuis menſibus vltima pomeridiana ſcholæ hora, idque ſiue ab ordinario, ſi poſſit, philoſophiæ profeſſore, ſiue ab extraordinario, niſi aliter fieri commodius videretur.

11. §. 1. Tertio anno explanabit librum ſecundum de Generatione, libros de Anima, & Metaphyſicorum. In primo libro de anima veterũ placita philoſophorum ſummatim percurrat. In ſecundo, expoſitis ſenſorijs non digrediatur in anatomiam, & cetera, quæ Medicorum ſunt. Quæ tertio

§. 2. In Metaphyſica quæſtiones de Deo, & Intelligentijs, quæ omnino, aut magnopere pendent ex veritatibus diuina fide traditis, prætereantur. Proœmium, ac ſeptimi, & duodecimi libri textus magna ex parte diligenter explicetur: in ceteris libris ſeligantur ex vnoquoque quidam præcipui textus, tanquam fundamen-

ta

ta quæſtionum, quę ad Metaphyſicum pertinēt.

Textus Ariſtotelis maximi faciendus.

12 Summopere conetur Ariſtotelicum textum bene interpretari, in eoque nihilo minus operæ, quam in quęſtionibus collocet. Auditoribus etiam perſuadeat mutilam valde, ac mancam futuram philoſophiam eorum, quibus id ſtudij in pretio non ſit.

Qui maxime textus, & quo modo interpretandi.

13 Quoties incidit in textus aliquos admodum celebres, & iactari ſæpe ſolitos in diſputationibus, eos accurate perpendat, illuſtrioribus aliquot interpretationibus inter ſe collatis, vt, quæ quibus anteferenda ſit, ex antecedentibus, & conſequentibus poſſit intelligi, vel ex vi gręci ſermonis, vel ex aliorum locorum obſeruatione, vel ex inſigniorum interpretum auctoritate, vel denique ex momentis rationum. Tum demum veniatur ad dubitatiunculas quaſdam non nimium exquirendas quidem, ſed, ſi cuius momenti ſint, non omittendas.

Quæſtionū delectus & ordo.

14 Magnum etiam quęſtionum delectum habeat: & eę quidem, quę non ex ipſa Ariſtotelis diſputatione naſcūtur, ſed ex occaſione cuiuſpiam axiomatis, quod is obiter inter diſputandum vſurpat, ſi alijs in libris proprium locum habent, eo reijciantur; ſin minus, continuo poſt textum ipſum, in quo ſe obtulerint, explicentur.

Quæſtiones textui interſerendæ.

15 Quęſtiones vero, quę per ſe ad materiam, de qua diſputat Ariſtoteles, pertinent, ne tractētur ante explicatos textus omnes ad propoſitam rei ſummam pertinentes; ſi quidem plures tex-

tus

tus hi non ſint, quam vt vna, aut altera lectione poſſint exponi. Sin autem excurrant longius, vt qui ſunt de Principiis, de Cauſis, de Motu, in his, nec fuſiores tractatus habeantur, nec totus Ariſto telis contextus quęſtionibus anteponatur; ſed cũ illis ita coniungatur, vt poſt aliquam textuum ſeriem quęſtiones aliquæ, quę ex illis exiſtant, interſerantur.

16 [a] Abſolutis lectionibus aliqui inter ſe audita recolant per ſemihoram, circiter deni, vno aliquo ex condiſcipulis è Societate, ſi fieri poteſt, ſingulis decuriis prępoſito. a p.4.c.13. §.3. Repetitio in ſcholis.

17 Diſputationes menſtruæ fiant, in quibus argumententur non pauciores, quàm tres mane, totidem à prandio: primus quidem per horam, ceteri vero per ternos circiter quadrantes. Et mane quidem primo loco diſputet Theologus aliquis (ſi Theologorum ſuppetit copia) contra metaphyſicum, cõtra phyſicum metaphyſicus, phyſicus contra logicum; ſed a prandio metaphyſicus cum metaphyſico, phyſicus cum phyſico, logicus cum logico. Mane item metaphyſicus, à prandio phyſicus vnam, aut alteram [b] concluſionem confirmabit breuiter, & philoſophicè. Diſputationes menſtruæ. b p.4. c. 6. §. 10.

18 Quo tempore ſummam logicæ præceptor tradit, nec ipſe, nec eius auditores ad has diſputationes conueniunt. Immo prima, aut altera circiter hebdomada logici nihil diſputent, vna fere rerum explanatione contenti: ex quo tempore Summæ tẽpore quatenus diſputandum.

poterunt in ſua claſſe defendere theſes aliquas die ſabbathi.

Diſputationes ſolemnes.

19 Vbi non eſt niſi vnus philoſophiæ magiſter, ter, aut quater in anno inſtituat ſolemniores aliquas diſputationes feſto, alioue feriato die; idque eo ſplendore, atque apparatu inuitatis etiam religioſis, alijſque doctoribus ad argumentandum, vt ex ea re ſtudijs noſtris non infructuoſus aliquis feruor accedat.

Formæ ratio in diſputando.

20 Sic ab ipſo Logicæ initio iuuenes inſtituantur, nihil vt eos magis pudeat in diſputando, quã à formæ ratione deflexiſſe: nihil ab illis ſeuerius exigat præceptor, quàm diſputandi leges, ac ſtatas vices. Itaque qui reſpondet, repetat primum totam argumentationem, nihil ad ſingulas propoſitiones reſpondendo; tum iterum propoſitiones, addatq. Nego, vel Concedo maiorem, minorem, conſequentiam; interdum etiam diſtinguat; raro autem vel declarationes, vel rationes præſertim inuitis obtrudat.

REGVLAE

PROFESSORIS

Philoſophiæ Moralis.

1 INtelligat ſui inſtituti nequaquam eſſe ad Theologicas quæſtiones digredi, ſed progrediendo in textu breuiter, docte, & grauiter præcipua capita ſcientiæ moralis, quæ in decem libris Ethicorum [a] Ariſtotelis habentur, explicare. Officium.

a p.4.c.14. §.3.

2 Vbi ab ipſomet philoſophici curſus profeſſore Ethica prælegi non ſolent, exponat, qui Ethica tradit, metaphyſicis grauiores huius ſcientiæ quæſtiones; idque per tres quadrantes quotidie, aut ſemihoram. Tempus huius lectionis.

3 Ethicæ repetitiones ſaltem decimo quinto quoque die habeantur, quo tempore Rector ſtatuerit: etiam ſi ob eam cauſam vna eſſet metaphyſica repetitio prætermittenda. Repetitio.

4 Cum metaphyſicę auditores, vel domi priuatas, vel in ſchola menſtruas habẽt diſputationes; propoſitionem aliquam Ethicam cõcluſionibus ſemper adiungant, aduerſus quam per quadrantem metaphyſicus diſputet, qui argumentatur. Concluſiones.

REGVLAE
PROFESSORIS
Mathematicæ.

Qui auctores quo tẽpore quibus explicãdi.
2 p.4.c.12. C.

1 PHyſicæ auditoribus explicet in ſchola tribus circiter horę quadrantibus Euclidis elementa: in quibus poſtquam per duos mẽſes aliquantiſper verſati fuerint, aliquid Geographię, vel Sphęrę, vel eorum, quæ libenter audiri ſolent, adiungat: idque cum Euclide, vel eodem die, vel alternis diebus.

Problema.

2 Singulis, aut alternis ſaltem menſibus ab aliquo auditorum magno philoſophorum, Theologorumq. conuentu illuſtre problema mathematicum enodandum curet; poſteaque, ſi videbitur, argumentandum.

Repetitio.

3 Semel in menſe, idq. fere die ſabbathi, prælectionis loco pręcipua quęque per eum menſem explicata publicè repetantur.

RE-

REGVLAE

PRAEFECTI

Studiorum inferiorum.

1 INtelligat ſe ad id eſſe delectum, vt omni ope, atque opera Rectorē adiuuet in ſcholis noſtris ita regendis, ac moderandis, vt, qui eas frequentant, non minus[a] quā in bonis artibus, in vitæ probitate proficiant. Finis. a p. 4. c. 7. §. 1. & c. 16 §. 4.

2 In rebus, quę ad morum diſciplinam in ſcholis noſtris pertinent, Rectorem tantum; in ijs vero, quę ad ſtudia, generalem ſtudiorum Præfectū conſulat; ab eorum prę ſcripto non recedat; nullā conſuetudinem, aut receptam tollat, aut nouam introducat. Subordinatio generali præfecto.

3 Eidem Prefecto quicquid auditoribus Rhetoricę, & inferiorum facultatum publice domi, foriſque declamabitur tradi curet recognoſcendum. Emblemata vero, & carmina, quę celeberri mis aliquot diebus propalam collocantur, à duobus per Rectorem deſignandis legantur omnia, atque optima ſeligantur. Declamationes a quo probandæ.

4 Regulas Magiſtrorum inferiorum, & audito

Magiſtri obſeruandi, & iuuandi.

rum habeat, & perinde ac ſuas ſedulo curet obſeruandas. Magiſtros ipſos iuuet, ac dirigat, maximeq; caueat ne quid apud alios, prçſertim vero diſcipulos, de eorum exiſtimatione, atque auctoritate detrahatur.

Vna docendi ratio.

5 Magnopere caueat, vt noui prçceptores deceſſorum ſuorum docendi morem, & alias conſuetudines à noſtra tamen ratione non alienas ſedulo retineant: quo minus externi frequentem magiſtrorum mutationem incuſent.

Scholæ viſendæ.

6 Quintodecimo quoque die minimum ſingulos docentes audiat, obſeruet, an doctrinæ Chriſtianæ debitum tempus, atque operam tribuāt, an quantum ſatis eſt in ſuo penſo tum perſoluendo, tum recolendo progrediantur, an denique cum diſcipulis decore, ac laudabiliter ſe in rebus omnibus gerant.

Feriati dies, & horarū mutatio.

7 Tum feſtos dies, & vacationes, ſiue prouincijs omnibus cōmunes, ſiue ſuæ proprias præſertim hebdomadarias, tum horas, quibus quoque anni tempore inchoandæ ſcholæ ſint, ac finiēdæ mature cognoſcat, magiſtriſque ſignificet: quando item diſcipuli ad publicas ſupplicationes, aliaque id genus dimittendi; aut aliquid extra ordinem agere iubendi, ſeu vetandi.

Quinque ſcholarum gradus.

8. §. 1. Caueat ne gradus, quibus quinque ſcholæ inferiores, videlicet Rhetorica, Humanitas, & tres Grammaticæ conſtant, vlla ratione permiſceantur, vt, ſi quando claſſis aliqua ob multitudinem diſcipulorum ex Prouincialis

præ-

prȩſcripto geminetur, eundem vtraq; gradum retineat; & ſi quando plures in vna claſſe ordines ſtatuantur, ijs gradibus reſpondeant, qui in regulis profeſſorum deſcribuntur.

§. 2. Quȩ diſtinctio quo melius, faciliuſque ſeruetur, omnia Emmanuelis prȩcepta tres in libros diuidenda ſunt, quorum ſinguli ſingularum ſcholarum ſint proprij. Diuiſio grā matices in tres libros.

Primus liber pro infima claſſe continebit primum Emmanuelis librum, & breuem introductionem ſyntaxeos è ſecundo depromptam.

Secundus liber pro media claſſe continebit ſecundum librum Emmanuelis de octo partium conſtructione vſque ad figuratam, additis facilioribus appendicibus.

Tertius liber pro ſuprema claſſe continebit è ſecundo libro appendices ſecundi generis, & à figurata conſtructione vſque ad extremum, ac librum tertium, qui eſt de ſyllabarum dimenſione.

Similis autem huic in tres partes, quȩ tribus claſſibus reſpondeant, diuiſio ab ijs etiam prouincijs facienda eſſet, quȩ aliam methodum quam Romanam ſequuntur.

§. 3. Cuiuſq; claſſis librum magiſter primo ferè ſemeſtri abſoluet, altero à capite repetet. Quoniam vero infimȩ claſſis liber maior eſt, quam explanari vno anno, ac recoli totus poſſit, ideo bifariam diuiditur. Et expediret quidem pueros non admittere niſi in prima parte bene

inſtructos, vt omnibus ſecunda pars ſicut cete-ris claſſibus vno anno explicaretur, & repete-retur. Verum vbi id fieri non poterit, hęc infi-ma claſſis diuidenda erit in duos ordines, quo-rum vni prima pars libri, alteri ſecunda primo fere ſemeſtri pręlegatur, ſecundo vero ſemeſtri vtraque ab initio repetatur; quæ ſicubi gemi-netur, cum in ea duplex ſit ordo, vnus poterit magiſter inferiorem ordinem docere, alter ſu-periorem.

Infimæ claſſis geminus ordo.

Repetitionis vtilitas.

§. 4. Huius repetitionis duplex erit vtilitas, prima, quod altius inhęrebunt, quę ſępius fue-rint iterata; altera, vt ſi qui ſint pręſtanti inge-nio, celerius quam ceteri curſum conficiant, cũ ſingulis ſemeſtribus poſſint aſcendere.

Collegium quinq. claſſium.

§. 5. Vbi igitur quinq; ſcholę ſunt, ſeruen-tur in ſingulis ſinguli gradus eo modo, quo de-ſcripti ſunt in regulis magiſtrorum, nec in vlla earum pluſquam vnus ordo, excepta infima, permittatur.

Quatuor.

§. 6. Vbi ſunt quatuor ſcholę, vel, ſublata Rhetorica, ceterę quatuor nihil differant ab iis, quas modo diximus; vel, quod magis placet, ſuprema ſit Rhetorica, ſeruetque prorſus gra-dum in regulis profeſſoris Rhetoricę deſcriptũ; altera ſit Humanitatis, itemque ſeruet gradum in regulis profeſſoris expreſſum; tertia in duos ſecetur ordines quorum ſuperior ſupremæ claſ-ſi grãmaticę reſpondeat, inferior medię, quar-ta denique reſpondebit infimę claſſi, duoſque

in

in ordines, vt in eius regulis dicitur, tribui poterit: ſi ſuperior tantum ordo admittatur, tertia vnum tantum gradum teneat, ſitque ſuprema grammaticæ; quarta vero duos, ſitque media, & infima.

§. 7. Vbi ſunt tres ſcholæ, duæ inferiores retineant gradum modo præſcriptum duabus vltimis in Collegio quatuor claſſium; ſuprema vero vel ſit pura Humanitas, vel in duos diuidatur ordines, quorum ſuperior Rhetoricæ, inferior Humanitati reſpondeat. Atqui ordo ſuperior non introducetur, niſi conſulto Rectore, cum bonus numerus diſcipulorum erit, qui eius ordinis ſint capaces, atque ita, vt magiſter ſtudio & curæ, inferiori ordini debitæ nullo modo deſit. Trium.

§. 8. Vbi ſunt duæ ſcholæ, inferior duos habeat ordines, quorum alter ſupremo ordini infimæ claſſis, alter mediæ claſſi; ſuperior item duos, quorum alter ſupremæ claſſi grammaticæ, alter Humanitati reſpondeat. Duarum.

§. 9. In his etiam ſcholis, vbi eſt ordo geminus, eadem erit pro vtroque ordine, quę dicta eſt §. 3. annui penſi repetitio. Et quidem, vbi fieri poſſet, vt vtrique ſua cuiq; pars primo ſemeſtri explicaretur, ſecundo iteraretur; diſcipuli per biēnium in eadem claſſe æque progrederentur atq; in duabus, quæ ſingulis conſtarent ordinibus: verum vbi id difficilius videatur, plus etiam erit temporis tribuendum. Repetitio pēſi in ſcholis duorum ord.

§. 10.

Quæ ibidē communia quæ propria.

§. 10. Hoc vt obtineri poſſit, in his ſcholis, in quibus ordo erit geminus, omina præter grammaticæ prælectionem erunt omnibus cõmunia. Ac primum quidem Ciceroniana prælectio communis erit, ita vt faciliora ab inferiore, difficiliora a ſuperiore ordine repoſcantur. Deinde thema etiam vnicum dari poterit, ita vt totum ordo ſuperior excipiat, inferior primam ſolum, vel vltimam partem, quæ ſit præceptis illi explicatis accõmodata. Denique exercitationes, & concertationes plerumque omnibus communes eſſe poſſunt. Sola ergo grammaticæ prælectio diſtincta cum ſit; aut alternis diebus ſingulis ordinibus, aut tempore bifariam diuiſo, ſua vtrique quotidie explicabitur, recoleturue.

Noui diſcipuli.

9. Nullum, quoad eius fieri poteſt, in diſcipulorum numerum referat, qui non adducatur à parentibus, alijſue, quibus curæ ſit; aut quem ipſe non nouerit; aut de quo facile non poſſit ab alijs ſibi iam notis edoceri. Neminem vero eo quod ignobilis ſit aut pauper, excludat.

Eorum examen.

10 Eos, qui de nouo aduenîunt, in hunc fere modum examinet: roget quænam ſtudia coluerint, quatenus; deinde ſeorſim aliquid ſcribere, certo argumento propoſito, iubeat: nonnulla item præcepta facultatum, quibus ſtuduerint, exigat; breues aliquas ſententias, ſiue latine conuertendas, ſiue, ſi ſit opus, e ſcriptore quopiam interpretandas proponat.

Admiſſio.

11 Quos probe inſtructos, & bonorum morum,

rum, aut indolis eſſe cognouerit, admittat; iiſque regulas auditorum noſtrorum oſtendat, vt, quales ſe eſſe oporteat, norint. Eorum nomen, cognomen, patriam, ætatem, parentes, aut eos in quorum cura ſunt, ecquis diſcipulorum nouerit eorum domos, in libro ſcribat; diemque, & annum, quo quiſque admiſſus eſt, adnotet. Demum vnumquemque in ea claſſe, & cum eo præceptore collocet, qui ipſi conueniat; vt ſuperiore dignus potius, quàm ſuo indignus videri poſſit.

12 In vltimam claſſem ferè neque admittat iuuenes ætate prouectos, neq. puerulos nimium teneros, niſi admodum idoneos; etiam ſi probæ tantum educationis gratia mitterentur. Qui non admittendi.

13 Generalis, ſolemniſq. promotio ſemel in anno poſt anniuerſarias vacationes facienda eſt. Si qui tamen longe excellant, atq. in ſuperiore ſchola magis quam in ſua profecturi videantur (quod inſpiciendis Catalogis, rogandiſq. Magiſtris cognoſcet) nequaquam detineantur, ſed quocunq. anni tempore poſt examen aſcendant. Quãquam à prima claſſe ad Humanitatem tum ob alias cauſſas, tum propter artem metricam, quæ ſecundo ſemeſtri explicatur, & ab Humanitate ad Rhetoricam propter Cypriani compendium, vix patet aſcenſus. Promotio.

14 Ad examen ſemel, aut, ſi opus ſit, iterum ab omnibus claſſibus ſoluta oratione; à ſuprema vero Grammaticæ, & Humanitate ſemel etiam Ad examen ſcribendum

car-

carmine,&,ſi videatur,ſemel græce aliquo dierũ interuallo in ſchola ſcribendum eſt.

Examinis leges recitandæ.

15 Efficiat vt biduo, vel triduo ante examen, magiſtri ſcribendum examinis cauſa denunciēt, ſcribendique ad examen leges in fine harum regularum poſitæ ſingulis in claſſibus recitentur.

Præfectus præſit.

16 Scribentibus præſit ipſe Præfectus,aut alius, quem ipſe ſibi ſubſtituerit:qui,quo die ſcribendũ eſt,ſigno dato argumentum breue potius quàm longum tradat.

Cōpoſitiones tribuendæ examinatoribus.

17 Compoſitiones in faſciculum ordine alphabeti coniectas apud ſe habeat; & , ſi nihil impediat, diuidat examinatoribus, vt, ſi videatur, legere,& errata in margine notare poſſint.

Examinatores.

18 Examinatores tres eſſe oportet. Vnus erit vt plurimum ipſe Præfectus; alios duos rerum Humaniorum bene peritos,qui ſi fieri poteſt,magiſtri non ſint,Rector cum Præfecto conſtituet. In decernendo autem plura horum trium ſuffragia ſpectabuntur. Vbi vero ingens eſt numerus, duo aut plura examinatorum ternaria conſtitui nihil vetat.

Examinandorum numerus.

19 Terni ad examen,aut etiam plures ex claſſibus præſertim inferioribus euocentur;totidemq. deinceps à magiſtro, ſeruato alphabeti ordine; aut alio commodiore,ſubmittantur.

Catalogi cognoſcendi.

20 Examinatores in primis perlegant magiſtri catalogum, & in eo recognoſcant adſcriptas cuique notas, dum ad examen accedit, conferendo ſi opus ſit cum ſuperioribus eiuſdem anni

cata-

catalogis, vt, quid quiſque profecerit, aut profe ćturus ſit, facilius appareat.

21 Examinis ratio hæc erit. Primum ſuæ quiſque compoſitionis partem, ſi videatur, recitet: deinde errata corrigere, & eorum rationem red dere iubeatur, præcepto, contra quod peccatum ſit, indicato. Poſtea grammaticis vernaculum ali quid ſtatim latine vertendum proponatur, omneſque de præceptis, & rebus, quæ in quaq. ſcho la tradita ſunt, interrogentur. Denique breuis, ſi ſit opus, loci cuiuſpiam ex libris in ſchola explica tis interpretatio exigatur. Examinis ratio.

22 Poſt cuiuſq. ternarij examen, recentibus ad huc Examinatorum iudicijs, ſententię de interro gatis ferantur, habita compoſitionis, notæ à magiſtro additæ, & interrogationis ratione. Quando ferenda ſententia.

23 Ad conſtituendum de dubijs Præfectus quo tidianas eorum ſcriptiones per interualla exigat; cum ijſdem iudicibus conferat, vt eos, ſi videatur, rurſus ſcribere iubeant, & examinent. Porrò in dubiis ratio ætatis, temporis in eadem claſſe poſiti, ingenii, ac diligentiæ habenda erit. De dubiis.

24 Peracto demum examine, quid de vnoquoq. ſtatuendum ſit, ſilentio ſupprimatur, niſi quod, antequam publice recitetur, ſuus cuique magiſtro catalogus oſtendendus erit. Silentio ſẽtentiæ ſupprimendæ.

25 Si quis nulla ratione ad gradum faciendum videatur idoneus, nullus deprecationi ſit locus. Si quis ægre quidem aptus, ſed tamen propter Non apti, & rudes.

æta-

carmine,&,ſi videatur,ſemel græce aliquo dierũ interuallo in ſchola ſcribendum eſt.

Examinis leges recitandæ.

15 Efficiat vt biduo, vel triduo ante examen, magiſtri ſcribendum examinis cauſa denunciēt; ſcribendique ad examen leges in fine harum regularum poſitæ ſingulis in claſſibus recitentur.

Præfectus præſit.

16 Scribentibus præſit ipſe Præfectus,aut alius, quem ipſe ſibi ſubſtituerit:qui,quo die ſcribendũ eſt,ſigno dato argumentum breue potius quàm longum tradat.

Cōpoſitiones tribuendæ examinatoribus.

17 Compoſitiones in faſciculum ordine alphabeti coniectas apud ſe habeat; & , ſi nihil impediat, diuidat examinatoribus, vt, ſi videatur, legere,& errata in margine notare poſſint.

Examinatores.

18 Examinatores tres eſſe oportet. Vnus erit vt plurimum ipſe Præfectus; alios duos rerum Humaniorum bene peritos,qui ſi fieri poteſt,magiſtri non ſint,Rector cum Præfecto conſtituet. In decernendo autem plura horum trium ſuffragia ſpectabuntur. Vbi vero ingens eſt numerus, duo aut plura examinatorum ternaria conſtitui nihil vetat.

Examinandorum numerus.

19 Terni ad examen,aut etiam plures ex claſſibus præſertim inferioribus euocentur;totidemq. deinceps à magiſtro, ſeruato alphabeti ordine; aut alio commodiore,ſubmittantur.

Catalogi cognoſcendi.

20 Examinatores in primis perlegant magiſtri catalogum, & in eo recognoſcant adſcriptas cuique notas, dum ad examen accedit, conferendo ſi opus ſit cum ſuperioribus eiuſdem anni cata-

catalogis, vt, quid quiſque profecerit, aut profecturus ſit, facilius appareat.

21 Examinis ratio hæc erit. Primum ſuæ quiſque compoſitionis partem, ſi videatur, recitet: deinde errata corrigere, & eorum rationem reddere iubeatur, præcepto, contra quod peccatum ſit, indicato. Poſtea grammaticis vernaculum aliquid ſtatim latine vertendum proponatur, omneſque de præceptis, & rebus, quæ in quaq. ſchola tradita ſunt, interrogentur. Denique breuis, ſi ſit opus, loci cuiuſpiam ex libris in ſchola explicatis interpretatio exigatur. Examinis ratio.

22 Poſt cuiuſq. ternarij examen, recentibus adhuc Examinatorum iudicijs, ſententię de interrogatis ferantur, habita compoſitionis, notæ à magiſtro additæ, & interrogationis ratione. Quando ferenda ſententia.

23 Ad conſtituendum de dubijs Præfectus quotidianas eorum ſcriptiones per interualla exigat; cum ijſdem iudicibus conferat, vt eos, ſi videatur, rurſus ſcribere iubeant, & examinent. Porrò in dubiis ratio ætatis, temporis in eadem claſſe poſiti, ingenii, ac diligentiæ habenda erit. De dubiis.

24 Peracto demum examine, quid de vnoquoq. ſtatuendum ſit, ſilentio ſupprimatur, niſi quod, antequam publice recitetur, ſuus cuique magiſtro catalogus oſtendendus erit. Silentio ſententiæ ſupprimendæ.

25 Si quis nulla ratione ad gradum faciendum videatur idoneus, nullus deprecationi ſit locus. Si quis ægre quidem aptus, ſed tamen propter Non apti, & rudes.

æta-

ætatem, tempus in eadē claſſe poſitum, aut aliā rationem promouendus videatur; id ea conditione, niſi quid obſtiterit, fiat, vt, ſi minus ſuam magiſtro probarit induſtriā, ad inferiorem ſcholam remittatur, nec in Catalogo eius ratio habeatur. Si qui denique ita ſint rudes, vt nec eos promoueri deceat, nec vllus in propria claſſe fructus ſperetur, agatur cum Rectore, vt eorum parentibus, aut curatoribus perhumaniter admonitis, locum non occupent.

Promulgatio. 26 Publicè promouendorum Catalogus vel ad ſingulas ſeorſim claſſes, vel in Aula ſimul ad omnes recitetur. Si qui longè inter cæteros emineāt, primi honoris cauſa nominentur, in cæteris alphabeti, vel doctrinæ ordo ſeruabitur.

Librorum Catalogus. 27 Ante inſtaurationem ſtudiorum de Catalogo librorum, qui eo anno explicandi ſunt in ſcholis noſtris, conficiendo mature referat ad Rectorem, vt res cum Præfecto generali, & cum Magiſtris communicetur: eodemque modo ſtatuatur, ſi qui forte in anno libri, ſiue ſcriptores commutandi ſint.

Librorum copia. 28 Efficiat, vt tempeſtiue cum publicis Bibliopolis agatur, ne librorum, quibus aut in dies vtimur, aut ſequentem in annum vſuri ſumus tum nos, tum externi, copia deſideretur.

Locorum aſſignatio. 29 Cuiuslibet anni initio ſua ſingulis auditoribus ſcamna, & confeſſores, vel per ſe, vel per magiſtros, alumnis etiam, & conuictoribus per eorum moderatores aſſignet (niſi forte ali-

cubi

cubi ex doctrinæ ordine ſedendi ordo ſtatuatur) Nobilibus quidem commodiora, noſtris verò, & aliis item religioſis, ſi adſint, ab externis ſeparata ſubſellia. neque committat, vt magna aliqua cõmutatio, ſe inſcio, fiat.

30 Permagni intereſt, vt auditoribus non modo noſtris, ſed alumnis etiam, vel conuictoribus, & ſi nihil obſtiterit, externis quoque Præfectus per magiſtros, vel per alios illorum collegiorum Præfectos tempus ita diſtribuat, vt priuati ſtudij horas bene collocent. Priuati ſtudii tempus.

31 Nullam det cuipiam, præſertim diuturnam niſi graui de cauſa, à verſibus, & græcis diſcendis immunitatem. Immunitas nulla.

32 Curet vt declamationes menſtruæ, quæ publice in Aula a Rhetoribus habentur, ſuperiorum etiam claſſium frequentia, non modo Rhetorum & Humaniſtarum cohoneſtentur. Ideoq. magiſtri admoneantur, vt ſuos quiſque auditores inuitent. Ex noſtris vero nemini abeſſe liceat, niſi à Rectore poteſtatem impetrarit. Declamationes mẽſtruæ.

33 Conſideret quando, qua ratione, & quo cõuenire debeant ſcholæ ad diſputandum inter ſe: nec ſolum diſputandi rationem ante præſcribat, ſed etiam dum certatur præſens ipſe ſedulo curet, vt fructuoſe, modeſte, pacate gerãtur omnia. Eodemque modo Rhetorum, & Humaniſtarũ declamationibus, ſeu prælectionibus, quas in Gymnaſio habere ſolent, interſit. Scholarũ diſputationes

34 Ad litterarias exercitationes altius imprimen- Academiæ.

primendas det operam, vt, ſi Rectori videbitur, in claſſibus non modo Rhetoricæ,& Humanitatis,ſed etiam Grammaticæ Academiæ inſtituantur: in quibus ſtatis diebus, certiſque legibus, quæ in fine libri habentur, viciſſim prælegatur, diſputetur, aliæque boni auditoris partes agantur.

Præmia publica.

35 De præmijs diſtribuendis,ac declamatione, dialogoue tum fortaſſe habendo, tempeſtiue ſuperiori in memoriam reuocet. In qua diſtributione leges,quæ in fine harum regularum collocantur,ſeruandæ erunt, & in ſingulis claſſibus ante ſcriptionem promulgandæ.

Priuata.

36 Det quoq. operam, vt præter publica præmia priuatis etiam, quæ Rector Collegii ſuppeditabit,præmiolis, vel ſigno aliquo victoriæ magiſtri in ſua quiſque ſchola diſcipulos excitent,cum vel aduerſarium vincendo,vel totum aliquem librum repetendo, memoriterue reddendo, vel illuſtre aliquid eiuſmodi agendo in dies commeruiſſe videbuntur.

Cenſor ſeu Prætor.

37 Suum in vnaquaque claſſe pro regionum conſuetudine publicum Cenſorem, vel, ſi Cenſoris nomen minus placeat, Decurionem maximum, aut Prætorem conſtituat: qui vt in honore ſit apud condiſcipulos, priuilegio aliquo cohoneſtandus erit; iuſq. habebit, magiſtro approbante, leuiores pœnas a condiſcipulis deprecandi. Is obſeruet, ſi quis aut ante ſignum datum ex condiſcipulis vagetur in atrio, aut ſcholam

lam alienam ingrediatur, aut a propria, ſeu à ſuo loco diſcedat; deferat etiam ad Præfectum quinam quotidie deſiderentur, ſiquis non diſcipulus ſcholam intrarit, demum ſi quid abſente, ſeu præſente magiſtro, peccetur in ſchola.

38 [a] Propter eos qui tum in diligentia, tum in ijs, quæ ad bonos mores pertinent, peccauerint, & cum quibus ſola verba bona, & exhortationes non ſufficiunt, Corrector, qui de Societate non ſit, conſtituatur; vbi haberi non poterit, excogitetur modus, quo caſtigentur, vel per aliquem ex ipſis ſcholaſticis, vel alia conuenienti ratione: propter domeſtica vero delicta non plectantur in ſchola, niſi raro, & magna de cauſa. Corrector. a p.4. c. 7. §.2. & c.16. §.5.

39 Qui autem plagas recuſant, aut cogantur, ſi tuto poſſint: aut, ſi quando id indecore fiat cum grandioribus videlicet, ijs gymnaſium noſtrum interdicatur, Rectore tamen antea conſulto; ſicut & ijs, qui frequenter abſunt à ſchola. Correctionem recuſantes.

40 [b] Cum nec verba, nec Correctoris officium ſatis eſſet; & in aliquo emendatio non ſperaretur, aliiſque eſſe offendiculo videretur: præſtat à ſcholis eum remouere, quam, vbi parum ipſe proficit, & aliis nocet retinere. Hoc autem iudicium Rectori, vt omnia ad gloriam, & ſeruitium Dei, vt par eſt, procedant, relinquetur. A ſcholis remouendi. b p.4.c.16. §.5.

41 [c] Si caſus aliquis acciderit, vbi in reme- Coercendi

Ibidem litera D.

dium offendiculi præſtiti, ſatis non eſſet a ſcholis expellere: ad Rectorem referat, vt is videat, quid præterea conueniat prouidere. Quamuis, quoad eius fieri poterit, in ſpiritu lenitatis, pace, & caritate cum omnibus conſeruata, ſit agendum.

Reditus ad ſcholas nemini pateat

42 Reditus ad ſcholas noſtras nemini pateat eorum, qui, vel ſemel eiecti ſunt, vel vltro ſine legitima cauſa diſceſſerunt; quin prius Rector admoneatur, cuius erit, quid expediat, iudicare.

Atrij quies

a p. 4. c. 16. §. 4.

43 Nihil neq; in Atrio, neq; in ſcholis, etiam ſuperioribus patiatur armorum, nihil ocioſorum, nihil concurſationum, atque clamorum; [a] nec iuramenta, nec iniurias verbo, aut facto illatas, nec inhoneſtum, aut diſſolutum quid in eis permittat; ſi quid acciderit, componat ſtatim, & cum Rectore agat ſi quid eſt, quod Atrij quietem vllo modo perturbet.

Atrium, & ſcholæ luſtrandæ.

44 Non modo toto ſcholarum tempore in Atrio, ſiue in conclaui, vnde Atrij proſpectus pateat, ſit aſſiduus; verum etiam ſcholas ante datum ſignum ad ingrediendum interdum luſtret, ſemperque ad Atrij ianuam cunctis exeuntibus præſto ſit.

Templum & Miſſa.

45 Curet vt ſcholarum ingreſſus in templum, egreſſuſue ſtrepitu careat; & nunquam, niſi præſente aliquo magiſtrorum, aut etiam pluribus, Miſſam audiant; cui non modo omnes quotidie religioſe interſint, ſed etiam recte, atque ordine diſtributi.

46 Die-

46 Diebus, & horis ad excipiendas diſcipulorum confeſſiones conſtitutis, videat vt confeſſarij tempeſtiue adſint: templum ipſe per id tempus ingrediatur identidem, curetque, vt modeſte, ac pie ſe pueri gerant. Confeſſio.

47 Ne ipſe quidem Præfectus niſi parce, præſertim prçlectionum tẽpore, e ſcholis diſcipulos euocet: ſi quid in ea re peccetur ab alijs, Rectorem edoceat. Schola non euocandi.

48 Nullo autem tempore diſcipulorum opera, aut ad ſcribendum, aut ad vllam rem aliam vtatur, aut alios vti ſinat. Diſcipulorum opera nõ vtẽdum.

49 Regulæ omnium externorum diſcipulorum communes in loco, vbi publice legi poſſint, & in quauis prçterea claſſe propalam ſunt affigendæ. & cuiuſque fere menſis initio in Rhetorica, cæteriſq; inferioribus recitandæ. Regulæ palam collocandæ

50 Vbi non erit Prçfectus ſtudiorum ſuperiorũ, curam ſubeat ipſe, Rectore probante, recognoſcẽdi ea, quæ publice declamantur, & libros noſtris ſcholaſticis, eodem conſcio Rectore, diſtribuendi. Vices præfecti generalis.

SCRIBENDI AD EXAMEN LEGES

Scriptioni interſint.

1 INTELLIGANT omnes, ipſo ſcriptionis die ſi, qui, niſi grauibus diſtenti cauſis, deſiderentur, eorum in examine nullam habitum iri rationem.

Scribendi tempus.

2 Mature veniendum ad ſcholam; vt ſcribendi argumentum, & ea, quæ tum Præfectus per ſe, vel per alium traditurus eſt, fideliter excipiant, abſoluantq; omnia intra finem ſcholarum. Nam poſt indictum ſilentium, nemini cum alijs, ne cum Pręfecto quidem ipſo, ſiue cũ eo quem ipſe ſibi ſubſtituerit, loqui licitum fore.

Apparatus

3 Accedere oportet inſtructos libris, ceteriſque rebus ad ſcribendum neceſſarijs, ne ab vllo quidquam petere inter ſcribendum neceſſe ſit.

Forma.

4 Appoſite ad vnius cuiuſque claſſis gradum, dilucideque ſcribendum, & ex thematis verbis, modiſque præſcriptis. Ambigue ſcripta in deteriorem partem acceptum iri; verba etiam omiſſa, vel temere immutata difficultatis euitandæ cauſa pro erratis fore.

Cauendum a confeſſoribus.

5 Cauendum a Confeſſoribus: nam, ſi duæ forte compoſitiones ſimiles, ac geminæ reperiantur, vtramque habitum iri pro ſuſpecta; cum vter ab vtro furatus ſit, exploratum eſſe non poſſit.

Egreſſus è

6 Ad fraudes euitandas, ſi cui forte poteſta-

tem

tem exeundi, poſtquam ſcribi cœptum ſit, dare neceſſitas cogat; is & argumentum ſcriptionis, & quicquid ſcripſerit apud Præfectum relinquat, ſiue apud eum, qui tum ſcholæ præeſt. ſchola.

7 Compoſitione abſoluta, ſuo quiſque loco, quæ ſcripſit, diligenter recolat, caſtiget, expoliat quantum velit: nam ſimul atque compoſitio tradita Præfecto ſit, ſi quid deinde correctum oporteat, haud quaquam redditum iri. Scriptionis traditio.

8 Rite complicanda, vt Præfectus iuſſerit, ſua vnicuique compoſitio, atque in tergo nomen tantum ſcriptoris cum cognomine latine adſcribendum: quo facilius compoſitiones omnium in Alphabeti, ſi libeat, ordinem redigi poſſint. Adſcribendum nomẽ.

9 Cum ſuam quiſq; cõpoſitionem redditurus accedit ad Præfectum, ſecum ſuos habeat libros, vt ea tradita, ſtatim ſilentio exeat e ſchola: ceteri vero, alijs diſcedentibus, loca non mutent; ſed compoſitionem, quo cœperint loco, perficiant. Scriptionis abſolutio.

10 Si quis tempore ad ſcribendum attributo non abſoluerit; eam ipſam partem, quam ſcripſerit tradet. Idcirco probe intelligi ab omnibus oportebit, quantum temporis ad ſcribendum concedatur, quantum ad deſcribendum, & recognoſcendum. Tempus

11 Denique cum ad examen accedunt, libros, qui explicati ſint eo anno, de quibus interrogandi ſunt, afferant: dumque vnus interrogatur, ceteri, qui adſunt, diligenter attendant; verum neq. annuant alijs, neque corrigant, niſi rogati. Acceſſus ad examen.

LEGES PRAEMIORVM.

Præmiorũ numerus.

1 RHetoricę octo pręmia proponentur, duo ſolutę orationis latinę, duo carminis; duo ſolutę orationis gręcę, totidem gręci carminis. Sex item, ſed eodem plane ordine in Humanitate, & in prima claſſe Grammaticę, relicto ſcilicet gręco carmine, cuius infra Rhetoricam fere non eſt vſus. Quatuor deinceps in omnibus alijs inferioribus, relicto etiam latino carmine. Vnus pręterea, aut alter in ſingulis claſſibus, qui optime omnium Chriſtianam doctrinam recitauerit, præmio donetur. Poterunt tamen vbi ingens, aut paruus eſt numerus diſcipulorum, plura vel pauciora dari, dummodo potior ſemper ſolutæ orationis latinæ ratio habeatur.

Scriptionũ dies.

2 Scribendi certamen in diſtinctos dies diuidatur, ita vt alius dies orationi latinæ, alius ſcribendis verſibus, alij item duo dies græcę orationi, ac verſibus tribuantur.

Conſtitutæ horæ.

3 Omnes, in ſuam quiſque ſcholam diebus, & horis ad ſcribendum conſtitutis, conueniant.

4 Acce-

4 Accepto ſcribendi argumento, ante abſolutam ſcriptionem, ac traditam, nemo e ſua ſchola egrediatur; neque cum alio intra, ſiue extra gymnaſium colloquatur: ſi egredi, facta tamen poteſtate, neceſſe ſit, argumentum, & quicquid ſcripſerit apud eum, qui tum ſcholæ præeſt, relinquatur. Egreſſus & colloquium interdicitur.

5 Si quis longius ſpatium ad rem accuratius perficiendam expetit: is, modo ne pedem e ſchola efferat, neque vltra occaſum ſolis tempus proroget, quamdiu voluerit, maneat. Tempus, vt prorogandum.

6 Suam quiſque ſcriptionem accurate deſcriptam, aliquo addito, quo maluerit, ſigno, ſine nomine tamen, cum diſcedere volet, gymnaſij Præfecto, vel alteri, quem ipſe ſibi ſubſtituerit, reddat: aliam item chartam, in qua cum nomine; & cognomine ſit idem ſignum expreſſum, diligenter obſeratam, ne nomen inſpici poſſit, eidem tradat. Scriptiones obſignandæ

7 Gymnaſij Præfectus omnia ſedulo, & fideliter aſſeruet: neque chartas nomina continentes, priuſquam factum ſit iudicium, reſignet. Tuto aſſeruandæ.

8 Iudices tres, & docti, & graues, quorum aliquis externus eſſe poterit, ſi loci poſtulet conſuetudo, qui neſciant cuius quæque ſit ſcriptio, deligantur. Hi perlectis omnibus ſcriptis, & re diligenter inſpecta, plurium ſuffragio omnes ordine victores, & eorum quoque, qui ad victores proxime acceſſerunt, vnum, aut alterum in vnoquoque genere declarent. Iudices.

Iudicij forma.

9 In Iudicio, cuius melior erit orationis forma, is ceteris omnibus, etiam ſi plura ſcripſerint, anteferatur. Si qui genere ipſo, & ſtilo pares in ſcribendo erunt, plura paucioribus anteponantur. Si in hoc etiam ſint pares, qui orthographia præſtiterit, victor ſit. Si ortographia, & ceteris rebus pares fuerint, ei, qui elegantius expreſſerit litterarum notas, præmium adiudicetur. Si pares omnino ſint, vel diuidatur præmium, vel geminetur, vel ſorte ducatur. Si quis in omnibus generibus ſcribendi ceteros vicerit, is etiam omnium generum præmia conſequatur.

Nomina reſignanda.

10 Iudicio perfecto Præfectus cum Rectore, & Pręfecto generali chartas, in quibus nomina certantium cum ſignis adſcripta erunt, reſignet: nomina victorum e ſignis diligenter, ne erret, inueſtiget; cognita nemini, præter quam Magiſtris, enunciet.

Præmiorū apparatus.

11 Conſtituto deinde die, quanto maximo fieri poterit apparatu, & hominum frequentia, nomina Victorum publice pronuntientur, & in medium procedentibus præmia cuique ſua honorifice diuidantur. Si quis non aderit, niſi poteſtatem iuſtis de cauſis, quæ Rectori probentur, acceperit a Præfecto, præmium vel optimo iure ſibi debitum amittat.

Diſtributio

12 Vnumquemque Victorem præco euocabit hoc fere modo: Quod felix fauſtumque ſit rei litterariæ, omnibusque noſtri Gymnaſij alumnis

primum,

primum, ſecundum, tertium, &c. præmium ſolutæ Orationis latinæ, græcæ, carminis latini, græci, &c. meritus, & conſecutus eſt. N. Tum victori tradat præmium, nec fere ſine aliquo ad rem maxime appoſito carmine breuiſſimo, quod ſtatim ſi commode fieri poſſit, a cantoribus repetatur. Ad extremum addat idem præco, ſi qui proxime acceſſerint, quibus aliquid etiam præmij loco dari licebit.

13 Contra has leges ſi quis peccarit, aut fraudem vllam commiſerit, eius ſcriptionis nulla ratio habeatur. **Fraudum pœna.**

REGVLAE

COMMVNES PROFESSORIbus Claſſium inferiorum.

Finis. 1 ADoleſcentes, qui in Societatis diſciplinam traditi ſunt, ſic Magiſter inſtituat, vt vna [a] cum litteris mores etiam Chriſtianis dignos in primis hauriant.

a p.4.c.7. §.2.

b p.4.c.16. §.4.

[b] Feratur autem eius peculiaris intentio tam in lectionibus, cum ſe occaſio obtulerit, quã extra eas, ad teneras adoleſcentium mentes obſequio, & amori Dei, ac virtutum, quibus ei placere oportet, pręparãdas; ſed pręcipue ea, quę ſequuntur, obſeruet.

c Ibid.& C. Oratio ante lectionẽ.

2 [c] Orationem breuem ante ſcholę initium dicat aliquis ad id inſtitutam: quam Pręceptor, & diſcipuli omnes aperto capite, & flexis genibus attentè audient: ante lectionis vero initium ipſe Pręceptor ſigno Crucis ſe muniat aperto capite, & incipiat.

Miſſa, & Concio.
d Ibid.§.1.
e p.4.c.7. §.2.

3 Miſſę & concioni curet vt interſint omnes, [d] miſſę quidem quotidie, [e] concioni vero diebus feſtis: ad quam pręterea bis ſaltem ſingulis hebdomadis eos in Quadrageſima mittat, aut etiam pro regionis conſuetudine ducat.

4 Do-

4 ᵃ Doctrina Chriſtiana in claſſibus præſertim Grammaticæ, vel etiam in alijs, ſi opus ſit, feria ſexta, aut Sabbatho ediſcatur, ac memoriter recitetur, niſi forte alicubi, & a nouis diſcipulis etiam ſæpius recitanda videretur. — Doctr.Chr. a p.4. c. 7. §.2. & c. 16 §.2.

5 Piam cohortationem, vel doctrinæ explicationē feria item ſexta, aut Sabbatho habeat per ſemihoram: hortetur autem potiſſimum ad orandum Deum quotidie, præcipue vero ad Coronam B. Virginis, aut Officium quotidie recitandum, ad excutiendam conſcientiam veſperi, ᵇ ad ſacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ frequenter, ac rite obeunda, ad vitandas noxias cōſuetudines, ad vitiorum deteſtationem, ad virtutes denique colendas Chriſtiano homine dignas. — Adhortatio. b p. 4. c.7. §. 2.

6 Priuatis etiam ᶜ colloquijs eadem ad pietatem pertinentia inculcabit, ita tamen, vt nullum ad religionem noſtram videatur allicere: ſed ſi quid huiuſmodi cognouerit, ad confeſſarium reijciat. — c p. 4. c.4. §.6: Colloquia ſpiritualia.

7 Litanias Beatiſſimæ Virginis Sabbatho ſub veſperum in ſua claſſe recitari iubeat, vel, ſi moris ſit, in templum ad eaſdem cum ceteris audiendas ducat: pietatem vero in eandem Virginem & Angelum etiam Cuſtodem diſcipulis diligenter ſuadeat. — Litaniæ & deuotio B. Virginis.

9 Lectionem ſpiritualem præſertim de ſanctorum vitis vehementer commendet: contra vero non ſolum ipſe ᵈ ab impuris ſcriptoribus, & omnino in quibus ſit aliquid, quod bonis moribus — Lectio Spiritualis. d p.4.c.5.§

ribus nocere queat, iuuentuti prælegendis abſtineat; ſed ab ijſdem etiam extra ſcholam legendis diſcipulos quam maxime poteſt deterreat.

a p.4.c.16. §. 1. Confeſſio.

9 Confeſſiones [a] ſingulis menſibus vt a nemine omittantur efficiat: iubebit autem eos tradere ſuum in ſchedula deſcriptum nomen, cognomen, & claſſem Confeſſarijs; vt ſchedulas poſtea recognoſcens, qui nam defuerint, intelligant.

Orādū pro diſcipulis.

10 Oret Deum ſæpe pro ſuis diſcipulis, eoſque religioſæ vitæ ſuę exemplis ædificet.

Præfecto obtemperandum.

11 Pręfecto horum ſtudiorum obtemperabit in ijs, quæ ad hæc ſtudia, & ſcholæ diſciplinam pertinent: quo inconſulto, neque vllum in ſcholam admittet, aut dimittet, nec librum vllum ſuſcipiet explicandum, nec vllam cuiuis à communibus ſcholæ exercitationibus immunitatem dabit.

Gradus cuiuſque ſcholæ. b p.4.c.13 B.

12 Scholæ omnes in ſuo ſe gradu contineant. Et de Rhetorica quidem, & Humanitate dicetur ſeorſim; [b] Grammaticæ vero tres ſcholæ eſſe debent, quibus eiuſdem quidam quaſi curſus abſoluatur. Omnia proinde Emmanuelis præcepta tres in partes diuidenda ſunt, quarum ſingulæ ſingularum ſcholarum ſint propriæ, ita tamen vt in vnaquaque claſſe ea ſemper, quæ in ſchola proxime inferiore tradita ſunt, recurrantur, prout in cuiuſq; Magiſtri regulis indicabitur.

Græcæ

13 In Græca etiam grammatica hæc fere diuiſio

uiſio erit. Prima pars à primis elementis ordien- do ſimplicia nomina, verbum ſubſtantiuum, & verba item ſimplicia cōplectitur pro infima claſ- ſe. Secunda nomina contracta, verba circumfle- xa, verba in Mi, & faciliores formationes pro Media claſſe. Tertia reliquas partes orationis, ſeu quæcumq. Rudimētorum nomine continen tur, exceptis dialectis, ac difficilioribus annota- tionib⁹ pro ſuprema claſſe. Quarta, quæ Humani tati tribuitur, omnem ſyntaxim. Quinta denique pars, quæ eſt Rhetoricæ, artem metricam. grammaticæ diuiſio.

14 Diuiſio temporis, quod in Rhetorica bi- nis minimum horis, in Humanitate vero, & ce- teris ſcholis duabus & dimidiata mane, toti- demque a prandio, binis item minimum die va- cationis definitur, eadem ſemper eſſe debebit; vt certum ſit, quæ horæ quibus exercitationibus impendantur. Diuiſio tēporis.

15 Harum tamen exercitationum ordo ad Prouincialis prǽſcriptum [a] pro loci conſuetudine immutari poteſt: dummodo eædem omnino, ea- demque ſpatia temporis illis in cuiuſq; magiſtri regulis aſſignata retineantur, & in ſemel cæpto conſtantia ſeruetur. Quatenus cōmutādā. [a] p. 4. c. 13. §. 2.

16 Si feſtus dies inciderit in Sabbathum, eiuſ diei exercitationes in antecedentem diem reuo- centur, vel omittantur. Dies feſtus in Sabbathū incidēs

17 Eadem diuiſio die vacationis erit, vbi non aſſignātur propriæ exercitationes: ſingulæ enim, quæ alijs diebus fiunt, pro portione con- Die vacationis quæ diuiſio.

trahendæ

trahendæ, aut earum aliqua in orbem prætermittenda, tempuſque aliquod concertationi relinquendum.

Latine loquēdi vſus. 18 Latine loquendi vſus ſeuere in primis cuſtodiatur, ijs ſcholis exceptis, in quibus diſcipuli latine neſciunt, ita vt in omnibus, quæ ad ſcholam pertinēt, nunquam liceat vti patrio ſermone, notis etiam adſcriptis, ſi qui neglexerint: eamque ob rem latine perpetuo Magiſter loquatur.

Memoriæ exercitatio 19 Memoriæ traditas prælectiones diſcipuli Decurionibus recitent, de quorum officio infra regula 36. dicetur, niſi forte alius placeat mos in Rethorica: ipſi vero decuriones Decurioni maximo vel Magiſtro perſoluēt. Qui magiſter aliquot quotidie ex deſidioſis fere, quique ſerius ad ludum venerint, recitare iubeat, ad explorandam curionum fidem, omneſq; in officio continendos. Sabbatho audita per vnam vel etiam plures hebdomadas publice memoriter reddantur. Libro autem abſoluto deligi poterunt interdum qui illum e ſuggeſtu ab initio pronuncient non ſine præmio.

Scriptiones afferendæ. 20 Scriptiones afferendæ in claſſibus Grammaticæ quotidie præter diem Sabbathi, in ceteris ſolutæ quidem orationis quotidie præter diem vacationis, & Sabbathi; carminis vero bis tantum, proximo ſcilicet poſt dominicum, & vacationis diem; græci demum Thematis ſaltem ſemel quo die Magiſtro libuerit a prādio.

21 Scri-

21 Scriptiones corrigendæ ferme priuatim,& ſubmiſſa voce cum vnoquoque diſcipulorum, vt ijs interim ſtylum exercendi tempus detur: Expedit tamen quotidie aliquot exempla, modo ex optimis, modo ex deterrimis, tum initio, tum in fine publice recitare, atque perpendere. Corrigendæ.

22 Modus corrigendæ ſcriptionis in vniuerſum eſt indicare ſi quid contra præcepta peccatum ſit; interrogare, quomodo emendari poſſit; iubere, vt æmuli, ſtatim vt aliquid deprehenderint, publice corrigant, præceptumque, contra quod peccatum eſt proferant; laudare denique, ſi quid apte perfectũ ſit. Hoc autem dum publice peragitur, primum diſcipuli ſcriptionis exemplum (quod ſemper præter id, quod magiſtro deſcribitur, afferendum eſt) ſecum ipſi legãt, & emendent. Corrigendi ratio.

23 Quotidie ſcriptiones ſingulorum à magiſtro corrigi oporteret, cum pręcipuus, & maximus inde fructus exiſtat: ſi tamen multitudo non patiatur, corrigat quamplurimos, ita vt quos vno die diſcipulos præterijt, altero vocet. Eam ob causã diebus præſertim, quibus carmina afferuntur, ſcriptiones aliquas æmulis emendandas diſpertiat quod (quo commodius fiat, vnuſquiſq. non ſuum tantum, ſed etiam æmuli nomen a tergo ſcriptionis inſcribat) aliquas ipſe Magiſter pomeridiano tempore, dum memoriter recitatur, aliquas, ſi libuerit, domi corrigat. Corrigendæ quãplurimæ.

24 Exercitationes varias, dum ſcripta corrigit, Exercita-

tiones inter corrigendum.

rigit, pro ſcholę gradu, modo hanc, modo illam imperet. Nulla enim re magis adoleſcentium induſtria, quam ſatietate langueſcit.

Repetitio.

25 Repetitio prælectionis tum heſternæ, tum præſentis eodem ſe habeat modo, fiatque vel ab vno tota, vel potius à pluribus per partes, vt omnes exerceantur: repetantur autem præcipua, & vtiliſſima, primum fere à prouectioribus, deinde etiam ab alijs; idque vel continenti oratione, vel ad ſingulas Magiſtri interrogationes interrupta, æmulo inter repetendum corrigente, ſi alter erret, vel, ſi cunctetur, anteuertente.

Repetitio die Sabbathi.

26 Die Sabbathi omnia, quæ per hebdomadam prælecta ſunt, recolantur. Quod ſi qui interdum profiteantur de ijs omnibus, vel de toto libro ſe reſponſuros, ex iis aliquot delectos reliqui binis, terniſue laceſſant interrogationibus non ſine pręmio.

Prælectio.

27 In pręlectionibus veteres ſolũ auctores, nullo modo recentiores explicentur: multum autem proderit, ſi Magiſter non tumultuario, ac ſubito dicat, ſed quę domi cogitate ſcripſerit; totumque librum, vel orationem, quam præ manibus habet, ante perlegerit: forma autem prælectionis hęc fermè erit.

Primum totam continenter pronunciet, niſi aliquando in Rhetorica, & humanitate longior eſſe debeat.

Secundo breuiſſime argumentum exponat, & con-

connexionem, vbi erit opus, cum ijs, quæ anteceſſerant.

Tertio vnamquamq; periodum prælegens, ſi quidem latine interpretetur, obſcuriores explanet, vnam alteri nectat, ac ſententiam non quidem inepta metaphraſi vnicuique verbo latino alterum verbum latinum reddendo, ſed eandem ſententiam; ſi quidem ſit obſcurior, apertioribus phraſibus declarando aperiat: ſi vero vulgi ſermone, ſeruet quoad fieri poteſt collocationẽ verborum. Sic enim numero aſſueſcunt aures. Quod ſi ſermo patrius non patitur, prius ad verbum fere omnia, poſtea ad vulgi cõſuetudinẽ explicet.

Quarto, a capite recurrens, niſi malit ipſi explicationi inſerere, obſeruationes tradat cuique ſcholæ accõmodatas; quas vero excipiendas cenſuerit, quæ multæ eſſe non deberẽt, vel interrupte inter explicandum, vel ſeorſim, pælectione iam habita, dictet: vtile autem ſolet eſſe, vt grammatici nihil ſcribant, niſi iuſſi.

28 Hiſtorici & Poetæ prælectio illud habet peculiare, quod hiſtoricus celeri⁹ fere excurrẽdus; in poeta ſæpe oratoria paraphraſis acurate facta plurimum decet: faciendumq; vt diſcipuli poetæ, oratoriſq; ſtylum internoſcere conſueſcant. Prælectio hiſtorici, & Poetæ.

29 In prælegenda tũ Cypriani Rhetorica, tum Arte metrica, tum latina, græcaue Grammatica, & horum ſimilibus ad præcepta ſpectantibus, res ipſę potius quam verba perpendenda ſunt. Locutiones vero breuiſſimæ ab optimis ſcriptioribus Prælectio præceptorum.

proponendæ & ſtatim reddendæ. In Grãmaticæ vero præſertim inferioribus claſſibus, cum incidit aliquid difficilius, illud ipſum vno, aut pluribus diebus recolatur, aut faciliora quædam ex alijs Grammaticæ partibus interponantur, repetanturue.

Scribẽdi argumentum

30 Scribendi argumentum non dictandum ex tempore, ſed meditato, & fere deſcripto, quod ad imitationem Ciceronis quantum fieri poteſt, & ad normam cuiuſdam narrationis, ſuaſionis, gratulationis, admonitionis, aliarumq; id genus rerum dirigatur: & quidem tum latina lingua, tum patria ſcribendum eſſet, vbi dictatur ad verbum. Dictatum porro ſtatim Magiſter iubeat recitari, explicet, ſi quid forte difficilius, vocabula, phraſes, aliaq; præſidia ſubminiſtret; ſemperque, excepto Rhetore, inter dictandũ admoneat, quo modo quæuis pars conſcribenda ſit, & interpungenda. Aliquid vero extraordinarium ſolito amplius preſcribendum eſt cum plures dies feſti incidunt, vel cum vacationes, tum maiores, tum minores indicuntur.

Concertatio.

31 Concertatio, quæ vel Magiſtro interrogante, æmuliſque corrigentibus, vel ipſis inuicẽ inter ſe æmulis percontantibus fieri ſolet, magnifacienda, & quoties tempus patitur vſurpanda, vt honeſta æmulatio, quæ magnum ad ſtudia incitamentum eſt, foueatur. Poterunt autem vel ſinguli, vel plures ex utraque parte committi, præcipue ex magiſtratibus; vel vnus

etiam

etiam plures laceſſere. Priuatus fere priuatum petet, magiſtratus magiſtratum; priuatus etiam interdum magiſtratum, eiuſq; dignitatem, ſi vicerit, ſiue aliud præmium, aut victoriæ ſignum conſequi poterit, prout ſcholæ dignitas, & locorum ratio poſtulabit.

32 Extraordinariæ exercitationes vtilitatem magnam habent: in quibus illud vniuerſe dicendum eſt, ea, quæ publice pronunciabuntur, vt non memoria ſolum diſcipulorum, ſed ingenium etiam excolatur, a Magiſtro expolienda quidem diligenter, nunquam tamen de integro facienda: eademque de verſibus, qui in publico proponuntur, ratio eſt. Laborandum etiam, vt vocem, geſtus, & actionem omnem diſcipuli cum dignitate moderentur. Extraordinariæ exercitationes.

33 Prælectio vel græca, latinaue Oratio aut Carmen in Rhetorica quidē, & Humanitate alternis fere Sabbathis, vna ſchola alteram inuitāte, habeatur; in reliquis ſola prælectio non tam habeatur, quam audita ex cathedra repetatur, nullis fere inuitatis; nec niſi ſingulis menſibus. Prælectio ſeu declamatio in ſchola.

34 [a] Concertatio cum proxima claſſe erit aliquoties in anno, quo die Præfecto ſtudiorum inferiorum viſum fuerit per horam fere, de ijs tantum rebus, quæ vtrique claſſi communes ſunt, vtroque moderante Præceptore. Bini, terniue, aut plures diſputabunt ex optimis vtriuſque claſſis diſcipulis, vel ex condicto ad ſingulas interrogationes, reſponſioneſque antea inſtru- Concertatio cū proxima claſſe

[a] ſp.4.c.13. §.3.

ſti, vel ex ingenio quicquid libeat percontantes; vel dubitationes ab vno propoſitas, præſertim de Rhetorica, oppugnantes.

Magiſtratus. 35 Magiſtratus eligendi præmijsque etiam, ſi videbitur afficiendi, niſi id alicubi in Rhetorica minus neceſſarium videretur, ſingulis fere, aut alternis menſibus: ad eam rem ſemel ſoluta oratione, ſemel etiam, ſi videatur in ſuperioribus claſſibus carmine, græceue ſcribant, in ſchola toto ſcholę tempore, niſi in Inferioribus melius videatur ſemihoram concertationi relinquere. Qui omnium optime ſcripſerint, ſummo magiſtratu; qui proxime acceſſerint, alijs honorum gradibus potientur: quorum nomina, quo plus eruditionis res habeat, ex Gręca, Romanaue Republica, militiaue ſumantur. Duas autem fere in partes ad ęmulationem fouendam ſchola diuidi poterit, quarum vtraque ſuos habeat magiſtratus alteri parti aduerſarios, vnicuiq; diſcipulorum ſuo attributo ęmulo. Summi autem vtriuſq; partis magiſtratus primum in ſedendo locum obtineant.

Decuriones. 36 Decuriones etiam a Pręceptore ſtatuantur, qui memoriter recitantes audiant, ſcriptaque Pręceptori colligant, & in libello punctis notēt, quoties memoria quemq; fefellerit, qui ſcriptionem omiſerint, aut duplex exemplum non tulerint, aliaque, ſi iuſſerit Pręceptor, obſeruent.

Ad examē præparatio 37 Ad promotionem generalem vno ferme ante examen menſe ſtrenue diſcipuli in pręcipuis

puis quibusque rebus in omnibus claſſibus, excepta fortaſſe Rhetorica, exerceantur. Quod ſi quis longe in ipſo anni decurſu excelleret, de eo Magiſter referat ad Pręfectum, vt priuatim examinatus gradum ad ſuperiorem ſcholam facere poſſit.

38 Catalogum diſcipulorum alphabeti ordine conſcriptum Præfecto tradat, ſub anni initium, quem Catalogum interdum in anno recognoſcat, vt, ſi quid ſit opus, immutari queat: accuratiſſime vero cum generale diſcipulorum examen impendet. In eo autē Catalogo quāplurimos diſcipulorū gradus diſtinguat, videlicet Optimos, Bonos, Mediocres, Dubios, Retinēdos, Reijciendos, quę notę numeris ſignificari poſſent. 1.2.3.4.5.6. Catalogus.

39 Diſciplinam omnem nihil ęque continet atq; obſeruatio regularum. Hęc igitur pręcipua ſit magiſtri cura, vt diſcipuli tum ea, quę in eorum regulis habentur, obſeruent, tum ea, quę de ſtudijs dicta ſunt, exequantur. Quod ſpe honoris, ac pręmij, metuque dedecoris facilius, quam verberibus conſequetur. Diſciplinæ cura.

40 Nec in puniendo ſit pręceps nec in inquirendo nimius; diſſimulet potius cum poteſt ſine cuiuſquam damno; neq; ſolum [a] ullum ipſe plectat (id enim per correctorem præſtandum) ſed omnino a contumelia dicto, factoue inferēda abſtineat; nec alio quempiam, quam ſuo nomine vel cognomine appellet: pœnę etiam loco aliquid literarium addere vltra quotidianum penſum vtile Puniendi ratio. a p. 4. c. 7. §. 2. D.

le interdum erit. Inuſitatas autem & maiores pœnas ob ea præſertim, quæ extra ſcholam deliquerint, ſicut eos, qui plagas recuſant, præſertim ſi grandiores ſint, ad Præfectum reijciat.

Aſſiduitas. 41 Aſſiduitatem maxime a diſcipulis requirat: nec proinde ad publica ſpectacula ſiue ludos eos dimittat: ſi quis abfuerit, aliquem ex condiſcipulis, vel alium ad eius domum mittat; et, niſi idoneæ afferantur excuſationes, abſentiæ pœnam ſumat. Qui plures dies ſine cauſa abfuerint ad Præfectum remitti, nec ſine eius conſenſu recipi debent.

Confeſſionum dies. 42 Ne Confeſſionum cauſſa quicquam remittatur ex ijs, quæ ſcholarũ propria ſunt, terni vel plures vbi ſit opus initio mittãtur ad confitendũ: deinde, vt ſinguli redeunt, ita ex ceteris ſinguli, biniue ſubmittantur, niſi forte alicubi ad confeſſionem ſimul omnes ire conſueuerint.

Silentiũ, & modeſtia. 43 Silentium & modeſtiam ſeruandam in primis curet, vt nemo per ſcholam vagetur, nemo locum mutet, nemo vltro citroque munera ſchedaſue mittat; vt à ſchola non egrediantur, præſertim duo, vel plures ſimul.

Egreſſus è ſchola. 44 Cauendum eſt, ne facile præſertim prælectionis tempore a quopiam diſcipuli euocentur: vt confuſio etiam, & clamor in egreſſu præcipue vitetur, Magiſtro ſiue e ſuggeſtu, ſiue ad ianuam ſpectante, proximi quique valuis primi exeant; vel alia ratione curetur, vt modeſte omnes & ſilentio egrediantur.

45 Aca-

45 Academias inſtituat, ſi Rectori videbitur ex regulis, quæ propterea ſeorſim conſcriptæ ſunt, ad quas diſcipuli maxime feſtis diebus vitandi otij, & malarum conſuetudinum cauſa conueniant. Academiæ.

46 Si neceſſe videretur diſcipulorum cauſa cũ eorũ parẽtibus interdũ loqui, Rectori proponat, an ij per Præfectũ, vel alium accerſendi ſint, vel etiam, ſi perſonæ dignitas poſtulet, conueniendi. Agere cum diſcipulorũ parentibus

47 Familiarem non ſe vni magis, quam alteri oſtendat; cum ijſque extra ſcholæ tempus non niſi breuiter, ac de rebus ſerijs, loco etiam patenti, hoc eſt non intra ſcholam, ſed pro ſcholæ foribus, aut in atrio, aut ad ianuam Collegij, quo magis ædificationi conſulat, colloquatur. Familiaritas & colloquia.

48 Nemini pædagogum inconſulto Rectore proponat, nec a pædagogis permittat alijs domi prælectionibus onerari diſcipulos, ſed tantum auditas exigi. Pedagogi.

49 Nullius opera vtatur in deſcribendo, aut in aliquo, quod ad vſitatas ſcholæ exercitationes non pertineat, nullaq; in re illos pro ſchola ſumptum facere patiatur. Nullus pro ſchola ſũptus.

50 Sit denique in omnibus diuina aſpirante gratia [a] diligens, & aſſiduus profectus ſtudentium tum in lectionibus, tum in alijs litterarijs exercitationibus ſtudioſus. Contemnat neminẽ, pauperum ſtudijs æque ac diuitum bene proſpiciat, [b] profectumq; vniuſcuiuſque e ſuis ſcholaſticis ſpeciatim procuret. Profectus ſtudẽtium.

a p.4.c.6. §.6.

b p.4.c.13. §.3.

REGVLAE PROFESSORIS

Rhetoricæ.

Gradus 1 GRadus huius ſcholæ non facile certis quibuſdam terminis definiri poteſt: ad perfectam enim eloquentiã informat, quæ duas facultates maximas, Oratoriã, & Poeticam comprehendit (ex his autem duabus primæ ſemper partes Oratoriæ tribuantur) nec vtilitati ſolum ſeruit, ſed etiã ornatui indulget.

Illud tamen in vniuerſum dici poteſt, tribus maxime rebus, præceptis dicendi, ſtylo, & eruditione contineri.

Præcepta etſi vndique peti, & obſeruari poſſunt, explicandi tamen non ſunt in quotidiana prælectione, niſi Rhetorici Ciceronis libri, & Ariſtotelis tum Rhetorica, ſi videbitur, tum Poetica.

Stylus (quanquam probatiſſimi etiam hiſtorici, & poetæ delibantur) ex vno ferè Cicerone ſumẽdus eſt: & omnes quidem eius libri ad ſtylũ aptiſſimi; Orationes tamen ſolę prælegendę, vt artis pręcepta in orationibus expreſſa cernantur.

Erudi-

Eruditio denique ex hiſtoria, & moribus gentium, ex auctoritate ſcriptorum, & ex omni doctrina, ſed parcius ad captum diſcipulorum accerſenda.

Ex Græcis ad Rhetoricam pertinet ſyllabarum maxime dimenſio, & plenior auctorum, & dialectorum cognitio. Summam logicæ in fine anni Rhetoricæ Magiſter non explicet.

2 Diuiſio temporis hæc erit. Prima hora antemeridiana memoria exerceatur, ſcripta a Decurionibus collecta Præceptor corrigat, varias interim, de quibus infra regula quinta, diſcipulis exercitationes iniungens, deniq; externa prælectio recolatur. Diuiſio tẽporis.

Secunda hora antemeridiana prælectioni detur, vel præceptorum, ſi a prandio explicetur Oratio, vel orationis, ſi præcepta: dummodo in eo, quod anni initio cœptũ eſt, conſtantia ſeruetur. Succedat repetitio, & quando opus eſt, argumentũ detur ſcribendæ orationis, vel Carminis, reliquum, ſi quid eſt temporis, vel concertationi, vel ijs, quæ prima hora ſcripſerint, recognoſcendis tribuatur.

Prima hora pomeridiana habeatur poſt repetitionem poſtremæ noua prælectio, vel Orationis, ſi mane pręcepta expoſita, vel pręceptorum, ſi Oratio. Huic repetitio de more ſuccedat.

Secunda hora pomeridiana, græci auctoris poſtrema prælectione repetita, noua explicetur, atque exigatur. Reliquum tempus, modo corrigendis

dis græcis ſcriptionibus, modo græcæ ſyntaxi, & arti metricæ, modo græcæ concertationi reſeruetur.

Die vacationis explicetur hiſtoricus, vel poeta, vel aliquid ad eruditionem pertinens; & recolatur.

Die Sabbathi poſt breuem totius hebdomadæ repetitionem, mane prima hora explanetur hiſtoricus, vel poeta. Vltima hora aut habeatur ab aliquo diſcipulorum declamatio, vel prælectio, aut ad Humaniſtas audiendos eatur, aut concertetur. A prandio explicetur poeta, vel hiſtoricus; Græca recolantur.

Sicubi vero præter duas horas tum mane tum veſperi ſemihora additur, ea hiſtorico, vel poetæ tribuenda: quod ſi fiat, Sabbathi prælectiones vel non differant ab alijs diebus, vel, ijs omiſſis, repetitio plenior inſtituatur, & concertatio.

Memoriæ exercitatio

3 Quoniam memoriæ quotidiana exercitatio Rhetori neceſſaria eſt, atque in hac claſſe ſæpe longius prælectiones excurrunt, quam vt tradi commode memoriæ poſſint, Præceptor ſtatuet ipſe quid, quantumque ediſcendum, & quomodo, ſi exigere velit, recitandum. Immo ex vſu eſſet, vt ſubinde aliquis e ſuggeſtu recitaret, quæ ex optimis auctoribus didiciſſet, ad memoriæ exercitationem ſimul cum actione iungendam.

Scriptionis corrigendæ ratio.

4 In ſcriptione corrigenda indicet ſi quid in artificio oratorio, aut poetico, in elegantia, cultuque

tuque ſermonis, in connectenda oratione, in numeris concinnandis, in orthographia, aut aliter peccatum fuerit, ſi quis locus perperam, ſi obſcure, ſi humiliter tractatus, ſi decorum minime ſeruatum, ſi qua digreſſio longior fuerit, & alia generis eiuſdem. Denique oratione abſoluta ſuam quiſque, quam ante per partes attulerat, totam ſimul deſcriptam, aut ſaltem correctam Præceptori offerat, vt eas eſſe ab omnibus perfectas appareat.

5 Exercitationes diſcipulorum, dum ſcripta magiſter corrigit, erunt exempli gratia locum aliquem poetæ, vel oratoris imitari; deſcriptionem aliquam, vt hortorum, templorum, tempeſtatis, & ſimilium efficere, phraſim eandem modis pluribus variare; græcam orationem latine vertere, aut contra; poetæ verſus tum latine, tum græcè ſoluto ſtylo complecti; carminis genus aliud in aliud commutare; Epigrammata, Inſcriptiones, Epitaphia condere; Phraſes ex bonis oratoribus, & poetis, ſeu græcas, ſeu latinas excerpere, figuras Rhetoricas ad certas materias accõmodare; ex locis rhetoricis, & topicis plurima ad rem quampiam argumenta depromere, & alia generis eiuſdem. Exercitationes inter corrigẽdum.

6 Prælectio duplex eſt. Altera ad artem pertinet, in qua præcepta; altera ad ſtylum, in qua orationes explicantur: In vtraque autem duo animaduertenda. Primum qui auctores ad prælegendum ſuſcipiantur, deinde quis modus Prælectio.

Auctores.

dus interpretandi teneri poſſit. De Primo ſatis dictum eſt regula prima: vnus enim Cicero ad orationes, ad præcepta præter Ciceronem Ariſtoteles adhibendus eſt. Oratio nunquam prætermittenda, præceptorum etiam explicatio toto fere anno continuanda eſſet; Ingens enim, eſt vis oratoriorum præceptorum, huius tamen loco, vbi mos ferat, inclinante iam anno, alicuius auctoris vſus, qui maiorem eruditionem, aut varietatem contineat, non interdicitur. Poetæ vero aliqua prælectio poterit interdum æſtiuo tempore vel præceptorum, vel orationis prælectionibus interponi.

Præceptorum interpretatio.

7 Quod autem ad interpretandi rationem attinet, ſi explicentur pręcepta. Primo præcepti ſenſus aperiendus interpretum collatis ſententiis, ſi obſcurior ſit, nec inter eos conueniat. Secundo alij Rhetores, qui idem præcipiant, vel idem auctor, ſi alibi idem præcipit, afferendus. Tertio ipſius præcepti ratio aliqua excogitanda. Quarto Oratorum, ac poetarum loci aliquot ſimiles, maxime illuſtres, in quibus eo præcepto vſi ſint, adducendi. Quinto ſi quid ex varia eruditione, & hiſtoria ad rem facit, addendum. Ad extremum, quo modo ad res noſtras accommodari poſſit, indicandum; idq; quanto maximo fieri poteſt delectu, ornatuque uerborum.

Oratoris interpretatio.

8 Si vero explicetur oratio, vel poema. Primo exponenda ſententia, ſi obſcura ſit, & variæ interpretationes diiudicandæ. Secundo tota

artificij

artificij ratio, inuentionis ſcilicet, diſpoſitionis, & elocutionis exploranda, quam apte ſe orator inſinuet, quam appoſite dicat, vel quibus ex locis argumenta ſumat ad perſuadendum, ad ornandum, ad mouendum, quam multa ſæpe præcepta vno eodemque loco permiſceat, quo pacto rationem ad faciendam fidem figuris ſententiarum includat, rurſuſque figuras ſententiarum figuris verborum intexat. Tertio loci aliquot tum re, tum verbis ſimiles afferendi, alijque oratores, vel poetæ, qui eodem præcepto ad aliquid ſimile perſuadendum, vel narrandum vſi ſint, producendi. Quarto res ipſæ ſapientum ſententijs, ſi res ferat, confirmandæ. Quinto ex hiſtoria, ex fabulis, ex omni eruditione, quæ ad locum exornandum faciant, conquirenda. Ad extremum verba perpendenda, eorum proprietas, ornatus, copia, numerus obſeruandus. Hæc autem non ideo allata ſunt, vt ſemper omnia conſectetur magiſter; ſed vt ex iis ſeligat, quæ oportuniora videbuntur.

9 Dictandum argumentum Orationis, vel initio cuiuſque menſis totum, vel ſingulis hebdomadis per partes (ſingulis enim menſibus ad ſummum ſingulæ abſoluendæ orationes) ſit autem breue, quod per omnes eat orationis partes, locos confirmationis, & amplificationis, figuras præcipuas, quæ adhiberi poſſent, locos etiam aliquos bonorum auctorum ad imitandum, ſi videbitur, indicet. Interdum demonſtrato ſcripto

Argumentũ ſcribendæ orationis.

re

re aliquo,ad cuius imitationem orationem informent, verbo tenus res proponatur.

Carminis. 10 Carminis etiam argumentum, aut ſcripto, aut verbo, vel ſolam ſignificando rem, vel certa adiecta ſententia tradi poteſt: idq; aut breue, vt Epigrammatis, Odæ, Elegiæ, Epiſtolæ, quod ſingulis vicibus expediatur; aut longius, vt pluribus vicibus quemadmodum orationem ſic poema contexant.

Græci Thematis ratio 11 Græci Thematis eadem fere ratio erit, niſi per aliquod tempus verbatim omnia dictanda ſemel ſaltem in ſingulas hebdomadas, vel ſoluta oratione, vel carmine cenſeantur.

Cõcertatio 12 Concertatio, ſeu exercitatio ſita erit, tum in corrigendis ijs, quæ alter æmulus in alterius oratione deprehenderit; tum in ijs, in quibus prima hora ſe exercuerint, inuicem proponendis; tum in figuris dignoſcendis, aut conficiendis; tum in Rhetoricæ, aut Epiſtolarum, aut Carminum, aut Hiſtoriæ pręceptis reddendis, applicandiſue; tum in exponendis auctorum locis difficilioribus, & difficultatibus explanandis; tum in moribus antiquorum, rebusque ad eruditionem pertinentibus exquirendis; tum in hieroglyphicis, ſymbolis Pythagoreis, apophtegmatis, adagijs, emblematis, ænigmatiſque interpretandis; tum in declamando, & ſimilibus ad Præceptoris arbitrium.

Græca prælectio. 13 Græca prælectio ſiue oratorum, ſiue hiſtoricorum, ſiue poetarum non niſi antiquorum ſit, &

& claſſicorum, Demoſthenis, Platonis, Thucydidis, Homeri, Heſiodi, Pindari, & aliorum huiuſmodi (modo ſint expurgati) inter quos iure optimo SS. Nazianzenus, Baſilius, & Chryſoſtomus reponendi. Ac priore quidem ſemeſtri oratores, aut hiſtorici interpretandi; interponi autem poterunt ſemel in hebdomada aliqua epigrāmata, vel breuia poemata: poſteriore viciſſim explicetur poeta, interiecto ſemel oratore, aut hiſtorico. Interpretandi ratio, quamquam, quæ eruditonis, artiſq; ſunt, reſpuere omnino non debet: proprietatē tamen potius, vſumq; linguæ ſpectabit. Quamobrem locutiones aliquę ſingulis prælectionibus dictandæ.

14 Græca ſyntaxis, & ſyllabarum dimenſio ineunte anno alternis diebus, ſi ſit opus, explicanda, ſyntaxis quidem breuiter, præcipua quædam capita recolendo. Græca grā matica.

15 Eruditionis cauſa die vacationis pro hiſtorico, & poeta liceat interdum alia magis recondita proferre, vt hieroglyphica, vt Emblemata, vt quæſtiones ad artificium poeticum ſpectantes, de Epigrammate, Epitaphio, Ode, Elegia, Epopœia, Tragœdia, vt de Senatu Romano, de Atheniensi, de vtriuſq; gentis militia; vt de re hortenſi, veſtiaria, de Triclinio, de Triumpho, de Sibyllis, & alijs generis eiuſdem, modice tamen. Prælectio die vacationis.

16 Declamatio, vel pręlectio, vel carmen vel gręca oratio, vel carmen ſimul, & oratio, Humaniſtis conuenientibus poſtrema ſemihora Priuata declamatio.

ante-

antemeridiana ab vno, aut altero diſcipulorũ in e ſuggeſtu alternis ſabbathis habeatur.

Publica declamatio.

17 In Aula, Temploue grauior Oratio, aut Carmen, vel vtrumque, nunc latine, nunc gręce; vel declamatoria actio, expoſitis vtrinque rationibus, lataque ſententia, ſingulis fere menſibus habeatur; non tamen, niſi recognita, & approbata a Pręfecto ſtudiorum ſuperiorum.

Carmina affigenda.

18 Affigantur carmina ſcholę parietibus alternis fere menſibus ad aliquem celebriorem diem exornandum, vel Magiſtratus promulgandos, vel alia quapiam occaſione, ſelectiſſima quęque a diſcipulis deſcripta, Immo etiam pro regionum more aliquid proſę breuioris; quales ſunt Inſcriptiones, vt clypeorum, templorum, ſepulcrorum, hortorum, ſtatuarum; quales Deſcriptiones, vt vrbis, portus, exercitus: quales Narrationes, vt rei geſtæ ab aliquo diuorum; qualia denique Paradoxa, additis interdum, non tamen ſine Rectoris permiſſu, picturis, quæ Emblemati, vel argumento propoſito reſpondeant.

Priuatæ ſcænæ.

19 Poterit interdum Magiſter breuem aliquam actionem, Eclogæ ſcilicet, Scenæ, Dialogiue diſcipulis argumenti loco proponere: vt illa deinde in ſchola diſtributis inter ipſos partibus, ſine vllo tamen ſcenico ornatu, exhibeatur, quæ omnium optime conſcripta ſit.

Noſtrorum exercitatio

10 Noſtris exercendis ſicut omnia, quæ de ratione docendi diximus, communia ſunt, ita

illa

illa peculiaria, vt domi ter aut quater in hebdomada per horam, quo tempore commodiſſimum Rectori videbitur repetitiones coram Magiſtro, aut alio quem Rector ipſe ſtatuerit, habeant, in quibus prælectiones latinæ, græcæue recolantur, ſolutaq. oratio, & carmen latine, græceue corrigantur, iubeanturq. quotidie aliquid ediſcendo memoriam excolere, multũq. & attente legere, nihil enim æque fœcundat ingeniũ, quàm vt ad Aulæ, Tẽpli, Scholæq. ſuggeſtum, quod illis cum externis condiſcipulis commune eſt, addito etiã Refectorio, frequentius ſinguli ſe dicendo exerceant. Vt denique publice ſemper in loco quopiam idoneo ſua carmina Pręceptori probata, ſuo adſcripto nomine proponant.

REGVLAE PROFESSORIS

Humanitatis.

Gradus. 1 GRadus huius ſcholę eſt, poſtquam ex grammaticis exceſſerint, præparare veluti ſolum eloquentiæ: quod tripliciter accidit, cognitione linguę, aliqua eruditione, & breui informatione præceptorum ad Rhetoricā ſpectātium. Ad cognitionem linguæ, quæ in proprietate maxime, & copia conſiſtit, in quotidianis prælectionibus explicetur ex Oratoribus vnus Cicero ijs fere libris, qui philoſophiam de moribus continent; ex hiſtoricis Cæſar, Salluſtius, Liuius, Curtius, & ſi qui ſunt ſimiles; ex poetis præcipue Virgilius, exceptis Eclogis, & quarto Aeneidos, prętcrea Odę Horatii ſelectæ, item Elegię, Epigrammata, & alia poemata illuſtrium poetarum antiquorum, modo ſint ab omni obſcœnitate expurgati. Eruditio modice vſurpetur, vt ingenium excitet interdum, ac recreet, non vt linguæ obſeruationem impediat.

Pręceptorum Rhetoricę breuis ſumma ex Cypriano,

priano, ſecundo ſcilicet ſemeſtri, tradetur: quo tempore, omiſſa philoſophia Ciceronis, faciliores aliquę eiuſdem orationes, vt pro lege Manilia, pro Archia, pro Marcello, ceteręque ad Cęſarem habitę ſumi poterunt. Gręcę linguę pars illa pertinet ad hanc ſcholam, quę ſyntaxis proprie dicitur: curandum pręterea, vt mediocriter ſcriptores intelligant, & ſcribere aliquid græce norint.

2 Diuiſio temporis hæc erit. Prima hora matutina memoriter recitetur M. Tullius, & ars metrica apud decuriones: ſcripta a decurionibus accepta Præceptor corrigat, varias interim, de quibus infra regula quarta, diſcipulis exercitationes, iungens: ad extremum publice nonnulli recitent, & decurionum notæ a Magiſtro cognoſcantur. Diuiſio tẽporis.

Secunda hora matutina repetatur poſtrema breuiter pręlectio, nouaque per ſemihoram, vel paulo amplius explicetur: mox exigatur, & ſi quid ſuperſit temporis in mutua diſcipulorũ concertatione ponatur.

Vltima ſemihora initio primi ſemeſtris hiſtoricus, & ars metrica alternis diebus; arte vero metrica abſoluta, hiſtoricus quotidie percurratur: altero deinde ſemeſtri Cypriani Rhetorica quotidie modo explicetur, modo recolatur, aut diſputetur.

Prima hora pomeridiana memoriter poeta, græcuſque auctor recitetur, recognoſcente Ma-

giſtro decurionum notas, ſcriptaque, vel quę mane imperata ſunt, vel, quę ex Domo allatis ſuperfuerint, corrigente. Ad extremum thema dictetur.

Seſquihora cõſequens poetę tum recolendo, tum explicando, & gręcę tum pręlectioni, tum ſcriptioni ex ęquo diuidatur.

Die vacationis prima hora recitetur memoriter, quod proxima vacatione pręlectum eſt, & ſcriptiones, quę ſuperſunt, de more corrigantur.

Secunda hora aliquid Epigrammatum, aut Odarum, aut Elegiarum; ſiue aliquid ex libro tertio Cypriani de Tropis, de Figuris, & pręcipuè de numero, ac pedibus Oratorijs, vt ijs initio anni aſſueſcant, ſiue Chria aliqua, aut progymnaſma explicetur, recolaturque; ſiue denique concertetur.

Die Sabbathi mane prima hora publice recitentur memoriter totius hebdomadę pręlectiones; hora ſecunda recolantur. Vltima ſemihora aut habeatur ab aliquo diſcipulorum declamatio, vel pręlectio, aut ad Rhetores audiendos eatur, aut concertetur.

A prandio prima ſemihora reddatur memoriter poeta, & Catechiſmus, Magiſtro ſcripta, ſi quę per hebdomadam ſuperfuerint, & decurionum notas recognoſcente.

Seſquihora conſequens poetæ recolendo, vel alicui breui poemati explicando, exigendoque, & gręcis eodem modo ex ęquo diuidatur.

Vltima

Vltima ſemihora in explicatione Catechiſmi, vel pia cohortatione, niſi feria ſexta habita ſit, ponetur: ſin autem, in ea re ferme, in cuius locum tum Catechiſmus ſucceſſerat.

3 In ſcriptione corrigenda indicet ſi quid minus proprium, aut elegans, aut numeroſum ſit; ſi minus recte locus ad imitandum propoſitus expreſſus; ſi quid in orthographia, aliterue peccatum ſit; varijs modis idem efferri iubeat, vt dicendi copiam ex hac exercitatione nanciſcantur. *Scriptionis corrigendæ ratio.*

4 Exercitationes, dum ſcripta corrigit, erunt exempli gratia, ex prælectionibus phraſes excerpere, eaſque pluribus modis variare, Ciceronis periodum diſſolutam componere, verſus condere, carmen vnius generis alio permutare, locum aliquem imitari, græcè ſcribere, & alia generis eiuſdem. *Exercitationes inter corrigendū.*

5 Prælectio eruditionis ornamentis leuiter interdum aſperſa ſit, quantum loci explicatio poſtulat: ſe totum potius Magiſter effundat in latinæ linguæ obſeruationes, in vim, etymologiãque verborum, quam ex probatis petet auctoribus, maxime ex antiquis, in locutionum vſum ac varietatem, in auctoris imitationem; nec alienum putet aliquid patrio interdum ſermone efferre, ſi vel ad interpretandum in primis valeat, vel aliquid habeat eximij. Quando autem orationem explicat, præcepta artis exploret. Ad extremum licebit, ſi videatur, omnia patrio ſer- *Prælectio.*

mone, ſed quam elegantiſſimo vertere.

Argumentũ ſcribendi.

6 Dictandum argumentum ſcribendi. Primo quidem ſemeſtri ad Epiſtolę fere formam vulgi ſermone ad verbum: quod ſæpe proderit ita com ponere, vt totũ ex prælectionibus iam explicatis hinc inde decerptum ſit. Semel autem fere in hebdomada ſuo marte conſcribant, aliquo prius epiſtolarum genere explicato, indicatiſque Ciceronis, aut Plinij epiſtolis ad illud pertinẽtibus. Altero deinde ſemeſtri excitetur ingeniũ; & Chriæ primo, tum procemia, narrationes, & exornationes, facili, ac fuſo argumento propoſito, conficiantur. Carminis argumentum latine dictet multa locutionum varietate.

Gręci Thematis eadem ac latinę proſę ratio erit, niſi quod fere ex ipſo auctore depromendum, & ratio ſyntaxeos præmonſtranda.

Concertatio.

7 Concertatio ſeu exercitatio ſita erit tum in ijs, quæ alter æmulus in alterius ſcriptione deprehenderit, tum in ijs, in quibus prima hora ſe exercuerint, proponendis, tum in phraſibus a Pręceptore habitis memoriter dicendis, aut variandis, tum in epiſtolarum, ac Rhetoricæ præceptis reddendis, aut applicandis, tum in exquirenda quantitate ſyllabarum, allata memoriter regula, vel poetæ exemplo, tum in proprietate, aut etymologia aliqua inueſtiganda, tum in aliquo græci, latiniue auctoris loco interpretando, tum in græcis difficilioribus, & anomalis verbis inflectendis, formandiſque, & alijs generis eiuſ-

dem

dem ad Præceptoris arbitrium.

8 Ars metrica celeriter recurretur in ijs ſolum inhærendo, quibus magis egere videbuntur, & exercendo potius quam explicando. Rhetoricæ item Cypriani non tam verba, quam præcepta breuiter illuſtrentur, additis ex eodem libello exemplis, et, ſi res ferat, ex quotidianis pręlectionibus. Ars metrica, & Rhetorica.

9 Gręca pręlectione alternis diebus grammatica, & auctor explanabitur. Grammaticę quidem, breuiter decurſis ijs, quę in prima claſſe tradita fuerant, ſyntaxim, & rationem accentuum perſequatur. Græca prælectio.

Auctor vero primo ſemeſtri ſolutę orationis ſumetur ex facilioribus, vt aliquę orationes Iſocratis, & ſanctorum Chryſoſtomi, & Baſilij, vt ex epiſtolis Platonis, & Syneſij, vt aliquid ſelectum ex Plutarcho: altero ſemeſtri carmen aliquod explicabitur, exempli gratia ex Phocylide, Teognide, ſancto Gregorio Nazianzeno, Syneſio, & horum ſimilibus.

Explicatio autem, vt huius ſcholę fert gradus, lingue potius cognitioni, quam eruditioni ſeruiat.

Inclinante autem anno gręcarum ſyllabarum ratio tradi poterit cum auctore alternis diebus. Poterunt etiam interdum diſſoluta carmina concinnari.

10 Affigantur Carmina ſcholę parietibus alternis fere menſibus ad aliquem celebriorem Carmina affigenda.

diem exornandum, vel magiſtratus promulgandos, vel alia quapiā occaſione, ſelectiſſima quæq. à diſcipulis deſcripta: immo etiam pro regionū more aliquid proſę breuioris, quales ſunt inſcriptiones, vt clypeorum, Templorum, ſepulcrorū, hortorum, ſtatuarum; quales deſcriptiones, vt vrbis, portus, exercitus; quales narrationes, vt rei geſtę ab aliquo Diuorum; qualia deniq. paradoxa: additis interdum, non tamen ſine Rectoris permiſſu, picturis, quæ emblemati, vel argumento propoſito reſpondeant.

REGVLAE
PROFESSORIS
Supremæ Claſſis Grammaticæ.

1 GRadus huius ſcholæ eſt abſoluta grammaticæ cognitio: ita enim recolit ab initio ſyntaxim, vt addat omnes appendices, deinde explicet conſtructionem figuratã, & de Arte metrica: in Græcis autem octo partes orationis, ſeu quęcunque Rudimentorum nomine continentur, dialectis, ac difficilioribus exceptionibus, & appendicibus exceptis. Quod ad lectiones pertinet, ex oratoribus quidem explicari poterunt primo ſemeſtri grauiſſimę quæque Ciceronis ad Familiares, ad Atticum, ad Quint. fratrem Epiſtolę; altero vero liber de Amicitia, de Senectute, Paradoxa, & alia huiuſmodi: ex poetis vero primo ſemeſtri ſelectę aliquæ, ac purgatæ Ouidii tum Elegię, tum Epiſtolę; altero quædam item ſelecta, & purgata ex Catullo, Tibullo, Propertio, & Virgilii Eclogis; vel etiam libri eiuſdem Virgilii faciliores, vt quartus Georgicorum, quintus, & ſeptimus Aeneidos, ex Græcis S. Chryſoſtomus, Aeſopus, Agapetus, & horum ſimiles. Gradus.

2 Di-

Diuiſio tẽporis.

2 Diuiſio temporis hęc erit. Prima hora matutina memoriter recitetur M. Tullius, & Grammatica decurionibus: ſcripta à decurionibus collecta Pręceptor corrigat, varias interim, de quibus infra regula quarta, diſcipulis exercitationes iniungens.

Secunda hora matutina repetatur poſtrema breuiter Ciceronis pręlectio, nouaque per ſemihoram explicetur, atque exigatur; poſtremo Thema dictetur.

Vltima ſemihora matutina grammaticæ pręlectione repetita, noua explicetur, & exigatur, admiſſa interdum concertatione. Ac primo quidem ſemeſtri pręcepta conſtructionis in inferiore ſchola tradita decurrantur, propria deinceps ex profeſſo explicentur; alternis vero diebus artis metricę pręcepta generalia, omiſſis exceptionibus: poſteriore autem ſemeſtri recolatur per duos minimum menſes pars illa grammaticę, quę eſt propria primę claſſis, & alternis diebus ars metrica, regulas iam explicatas breuiter percurrendo, in aliis quantum neceſſe eſt hęrendo; abſoluta vero repetitione grammaticę quotidie deinceps ars metrica explicetur adiectis exceptionibus, carminum generibus, & quę de patronymicis, atque accentu traduntur. Prima ſemihora pomeridiana memoriter poeta, gręcuſque auctor recitetur, recognoſcente Magiſtro decurionum notas, ſcriptaque, vel quę mane imperata ſunt, vel quę ex

Domo

Domo allatis ſuperfuerint, corrigente.

Seſquihora conſequens poetæ tum recolendo, tum explicando, & græcæ tum prælectioni, tum ſcriptioni ita diuidatur, vt græcis paulo plus detur quam ſemihora.

Vltima ſemihora, vel quod illius reliquum fuerit, in concertationibus collocandum.

Die ſabbathi mane publice recitentur memoriter totius hebdomadæ, vel totius libri prælectiones. Secunda hora recolantur. Vltima ſemihora concertetur. Idem fiat a prandio, niſi quod prima hora etiam memoriter recitatur Catechiſmus.

Vltima ſemihora in explicatione catechiſmi, vel pia cohortatione, niſi feria ſexta habita ſit, ponetur: ſin autem, in ea re ferme, in cuius locum tum Catechiſmus ſucceſſerat.

3 In ſcriptione corrigenda indicet, ſi quid contra præcepta grammaticæ, orthographiæ, interpunctionis, peccatum ſit: ſi declinatæ difficultates, ſi non habita elegantiæ, aut imitationis ratio. Scriptionis corrigendæ ratio.

4 Exercitationes tradendæ diſcipulis, dum ſcripta corrigit, erunt exempli gratia, vernacula dictata, tum ad auctoris imitationem, tum ad ſyntaxis præcepta latina facere, lectionem Ciceronianam ex latino in patrium ſermonem trāſferre, eandem latine tranſcribere, inde phraſes elegantiores excerpere, ex grammaticę pręceptis recens explicatis dubitationes ęmulis, & locutiones Exercitationes inter corrigendũ

propo-

proponendas depromere, diſſolutos verſus concinnare, aut conficere, græca deſcribere, & alia generis eiuſdem.

Prælectio. 5 Prælectionis forma hæc erit. Primum quidē argumentum tum latino, tū patrio ſermone perſtringat. Deinde vnamquamque periodum ita interpretetur, vt vernacula expoſitio latinæ ſubinde ſubijciatur. Tertio à capite recurrens (niſi malit ipſi explicationi inſerere) binas, aut ternas ſeligat voces, quarum vim, aut originem expendat, vnoque, aut altero eiuſdem præſertim auctoris exemplo confirmet. Translationes etiam euoluat, ac demonſtret fabulas cum hiſtoriis, & quæ ad eruditionem pertinent, ſi quæ incidant, breui expediat, binas etiam, ternaſue phraſes elegantiores excerpat. Poſtremo ſcriptoris verba vulgi ſermone decurrat. Licebit autem latinum argumentum, obſeruationes, proprietates, & phraſes quambreuiſſime dictare.

Argumentū ſcribendi. 6 Dictandum argumētum ſcribendi ad Epiſtolę fere formam vulgi ſermone ad verbum, quod ad præcepta ſyntaxeos, & ad Ciceronis imitationē referatur. Semel autem fere ſingulis mēſibus, aut domi loco quotidianæ ſcriptionis, aut in ſchola ad magiſtratus creandos, vbi aliquantum profecerint, ſuo marte cōſcribant, aliquo prius epiſtolarū genere explicato, indicatiſque Ciceronis epiſtolis ad illud pertinentibus, & aliquot ab ipſo Præceptore eiuſdem generis dictatis exemplis.

7 Carmina poterunt initio quidem ſoluto ſolum

lum verborum ordine, mox etiam verbis aliquibus immutatis, ad extremum facillimo argumento cum multa locutionum varietate dictari.

8 Græci Thematis eadem, ac latinæ proſæ ratio erit, niſi quod fere ex ipſo auctore depromendum, & ratio ſyntaxeos præmonſtranda. Græcũ thema.

9 Græcæ prælectionis, quæ quadrantem horæ vix excedet, eadem ratio ſit, niſi quod cũ græcus auctor ſumitur (ſumi autem poterit quando Præfectus cenſuerit alternis cum grammatica diebus) verba ſingula tractanda ſunt, facillimis etiam in vniuerſũ, ſi videatur, ſyntaxeos regulis indicatis. Græca prælectio.

10 Concertatio, ſeu exercitatio ſita erit, tum in ijs quæ alter æmulus in alterius ſcriptione deprehenderit, tum in ijs, in quibus prima hora ſe exercuerint, proponendis, tum in phraſibus a Pręceptore habitis memoriter dicendis, tum in vernaculis locutionibus mutuo ex præſcripto ſyntaxeos, aut ad Ciceronis imitationem exigendis, aut variandis (faciendumque, vt locutionem propoſitam ſtatim, qui interrogatur ijſdem reddat verbis, eamque pauliſper meditatus non verbatim, ſed totam ſimul latine efferat) tum in epiſtolarum præceptis reddendis, tum in exquirenda quantitate ſyllabarum, allata memoriter regula, vel poetæ exemplo, tũ in proprietate, aut etymologia aliqua inueſtiganda, tum in aliquo græci, latiniue auctoris loco interpretando, tum in græcis nominibus, aut verbis inflectendis, formandiſq; & alijs id genus ad Præceptoris arbitrium. Cõcertatio.

RE-

REGVLAE PROFESSORIS

Mediæ claſſis Grammaticæ.

Gradus

1 GRadus huius ſcholę eſt, totius quidem Grammaticæ, minus tamẽ plena cognitio: explicat enim ab initio libri ſecundi vſq. ad figuratam conſtructionem, facillimis ſolum adiunctis appendicibus; ſeu iuxta Romanam methodum à communi verborum conſtructione vſque ad figuratam, additis facilioribus appendicibus.

Ex Græcis ad hanc ſcholam pertinent nomina contracta, verba circumflexa, verba in Mi, & faciliores formationes.

Ad prælectiones vero non niſi Familiares Ciceronis Epiſtolæ, & facillima quęq. Ouidii carmina, & ſecundo ſemeſtri, ſi Præfectus cenſeat, græcus Catechiſmus, aut Cebetis tabula.

2 Diuiſio temporis hęc erit.

Diuiſio tẽporis.

Prima hora matutina memoriter recitetur M. Tullius, & grammatica apud decuriones; ſcripta à decurionibus collecta Præceptor corrigat,

rigat,

rigat, varias interim, de quibus infra regula quarta diſcipulis exercitationes iniungens.

Secunda hora matutina repetatur poſtrema breuiter Ciceronis prælectio, nouaque per ſemihoram explicetur, atque exigatur: poſtremo Thema dictetur.

Vltima ſemihora matutina aliquid ex primo grammaticæ libro, vt de declinatione nominum, ac deinceps de prçteritis, ac ſupinis, quod concertando etiam exerceatur, recolendum.

Prima hora pomeridiana memoriter grammatica tum latina, tum græca, & ſuis diebus poeta recitetur, recognoſcente Magiſtro Decurionum notas, ſcriptaque, vel quæ mane imperata ſunt, vel, quæ ex Domo allatis ſuperfuerint, corrigente: ad extremum grammaticæ, & alternis diebus poetæ poſtrema prçlectio recolatur.

Secunda hora pomeridiana per ſemihoram ſyntaxis explicetur, & repetatur: poſteriore tamen ſemeſtri ſyntaxis item, & alternis diebus poeta explicetur. Per alteram ſemihoram græca tradantur.

Vltima ſemihora concertationi, ſeu Exercitationi tribuatur.

Die ſabbathi mane prima hora publice recitentur memoriter totius hebdomadæ, vel totius libri prælectiones. Secunda hora recolantur. Vltima ſemihora concertetur. Idem fiat a prandio, niſi quod prima hora cum grammatica, &

poeta,

poeta, recitatur etiam Catechiſmus. Vltima ſemi hora in explicatione Catechiſmi, vel nonnunquam pia cohortatione, niſi feria ſexta habita fuerit, ponetur; ſin autem, in ea re ferme, in cuius locum tum Catechiſmus ſucceſſerat.

Scriptionis corrigendæ ratio.

3 In ſcriptione corrigenda indicet ſi quid contra præcepta grammaticæ, orthographiæ, interpunctionis peccatum ſit; ſi declinatæ difficultates: omnia ad grammaticarum præceptionum normam expendat, coniugationeſque ipſas, & rudimenta, ſumpta occaſione, in memoriam reuocet.

Exercitationes inter corrigendũ

4 Exercitationes, dum ſcripta corrigit, erunt exempli gratia vernaculâ dictata tum ad auctoris imitationem, tum præcipue ad ſyntaxis præcepta latina facere: lectionem Ciceronis vulgi ſermone conuertere, eandem latine tranſcribere, ex grammaticæ præceptis recens præſertim explicatis dubia æmulis, & locutiones proponendas depromere, græca deſcribere, & alia generis eiuſdem.

Grammatica exigenda.

5 In repetitione prælectionis capiat interdum occaſionem difficiliora declinandi, coniugandi, & grammaticæ quomodocumque exigendæ.

Prælectio Ciceronis.

6 Prelectionis Ciceronianæ, quæ ſeptenos fere verſus non excedet; hæc forma ſit.

Primo totam continenter pronunciet, eiuſque argumentum breuiſſime patrio ſermone perſtringat.

Secun-

Secundo periodum ad verbum vulgi ſermone interpretetur.
Tertio a capite recurrens ſtructuram indicet, & periodum retexens, quæ verba, quos caſus regant, oſtendat, pleraque ad explicatas grammaticę leges perpendat, latinę linguę obſeruationem vnam, aut alteram, ſed quam facillimam afferat; metaphoras exemplis rerum notiſſimarum domonſtret; vnam denique, aut alteram phraſim excerpat, quas ſolas cum argumento dictabit.
Quarto ſcriptoris iterum verba vernaculo ſermone decurrat.

7 Dictandum argumentum ſcribendi vulgi ſermone ad verbum, perſpicuum, nec fere verſibus ſeptenis longius, quod ad pręcepta ſyntaxis, & Ciceronis imitationem referatur. Interdum diſcipuli aliquam Ciceronis breuem verſionem, aut aliquod gręcum tempus, ſeu nomen ſubſcribere iubeantur. Argumētū ſcribendi.

8 Grammaticę pręlectio non niſi ſingula pręcepta ad ſummum cum breui aliqua appendice, aut exceptione contineat. Gram. prælectio.

9 In Gręcis tradendis eadem proportione ſeruentur, & fere ex vſu videtur eſſe vernaculas voces caſibus, ac perſonis addere, omniaque plerùmq; voce patria declarare. Græca prælectio.

10 Concertatio, ſeu exercitatio ſita erit tum in ijs, quę alter ęmulus in alterius ſcriptione deprehenderit, tum in ijs, in quibus prima hora Cōcertatio

ſe exercuerint, proponendis, tum in phraſibus à Præceptore habitis memoriter dicendis, tum in vernaculis locutionibus mutuo ex pręſcripto ſyntaxeos, aut ad Ciceronis imitationem exigendis (faciendumq. vt locutionem propoſitam ſtatim, qui interrogatur, iiſdem repetat verbis, eamque pauliſper meditatus non verbatim, ſed totam ſimul latine efferat) tum in difficilioribus nominibus, ac verbis, quæ præſertim in prælectione occurrerint, vel continenti, vel interrupto caſuum, ac temporum ordine, vel ſingulis per ſe, vel coniuncto ſimul adiectiuo, ſubſtantiuoq. & pronomine inflectendis, tum in præteritis, & ſupinis quã celerrime reddendis, in græcis exigendis, & aliis id genus, arbitrio Præceptoris.

RE-

REGVLAE

PROFESSORIS

infimæ claſſis Grammaticæ.

1 GRadus huius ſcholæ eſt rudimentorum perfecta, ſyntaxis inchoata cognitio; incipit enim à declinationibus vſque ad communem verborum conſtructionẽ. Et quidem vbi duo erunt ordines, inferiori ex primo libro nomina, verba, rudimenta, præcepta quatuordecim de conſtructione, genera nominum tribuentur: ſuperiori vero ex primo libro, de nominum declinatione ſine appendicibus, & de præteritis ac ſupinis; e ſecundo autem introductio ſyntaxis ſine appendicibus vſque ad Imperſonalia. Græce vero inferior quidem ordo legere & ſcribere, ſuperior vero nomina ſimplicia, verbum ſubſtantiuum, & barytonum ediſcet. Ad prælectiones non niſi facillimæ quæque, atque ad hanc rem ſelectæ, & ſi fieri poteſt ſeparatim excuſæ Ciceronis epiſtolæ adhibeantur. Gradus.

2 Diuiſio temporis hæc erit. Prima hora matutina memoriter M. Tullius, & Grammatica Diuiſio tẽporis.

apud decuriones recitetur, ſcripta à decurionibus collecta Præceptor corrigat, varias interim, de quibus infra regula quarta, diſcipulis exercitationes iniungens.

Secunda hora matutina repetatur poſtrema breuiter Ciceronis pręlectio, nouaque per ſemihoram explicetur, atque exigatur, poſtremo thema dictetur.

Vltima ſemihora matutina vtrique ordini aliquid ex primo grammaticæ libro iuxta partem cuique deſcriptam explicetur, aut recolatur, vel alterno quoque die ſingulis ordinibus, vel quotidie vtrique; poſtea vero omnia vel a Magiſtro, vel inuicem per concertationem repoſcantur.

Quibus autem diebus nouum à prandio præceptum conſtructionis non erit proponendum (pluribus enim diebus fere ſingula inculcanda ſunt) tum prælectio hęc matutina in locum pomeridianæ ſuccedat: vltima autem ſemihora matutina tota concertationi, ſeu exercitationi concedatur.

Prima hora pomeridiana memoriter grammatica tum latina, tum græca recitetur, recognoſcente Magiſtro decurionum notas, ſcriptaq. vel quę mane imperata ſunt, vel, quę ex domo allatis ſuperfuerint, ad ſummum per ſemihoram corrigente. Ad extremum poſtrema grammaticæ prælectio recolatur.

Secunda hora pomeridiana ſuperiori quidem ordini ſyntaxis, inferiori vero rudimenta de generibus

neribus nominum, ac deinceps quatuordecim præcepta explanentur: græcis vero paulo plus quadrante tribuatur.

Vltima ſemihora concertetur, vel aliquod dictatum ex grammaticæ legibus expendatur.

Die ſabbathi mane prima hora publice recitentur memoriter totius hebdomadæ prælectiones. Secunda hora recolantur, vltima ſemihora concertetur.

Idem fiat a prandio, niſi quod prima hora ſimul cum grammatica recitatur etiam Catechiſmus.

Vltima ſemihora in explicatione Catechiſmi, vel pia cohortatione, niſi feria ſexta habita fuerit, ponetur: ſin autem, in ea re ferme, in cuius locum tum Catechiſmus ſucceſſerat.

3 In ſcriptione corrigenda indicet, ſi quid contra præcepta grammaticæ, orthographiæ, interpunctionis peccatum, ſi declinatæ difficultates; omnia ad grammaticarum præceptionum normam expendat; coniugationes, & declinationes ex occaſione repetere non omittat. **Scriptionis corrigendæ ratio.**

4 Exercitationes diſcipulorum, dum ſcripta Magiſter corrigit, erunt exempli gratia vernacula dictata e ſyntaxis præſcripto latina facere, lectionem Ciceronianam ex latino in vulgi ſermonem tansferre, eandem latine tranſcribere; ex grammaticæ præceptis recens præſertim explicatis dubia æmulis, & locutiones proponendas depromere, concordantias concinnare, aut componere, græca deſcribere, & alia generis **Exercitationes inter corrigēdū.**

eiuſdem.

Grammatica exigēda.

5 In repetitione prælectionis capiat ſæpe occaſionem declinandi, coniugandi, & grammaticę quomodocumque exigendę.

Prælectio Ciceronis.

6 Prælectionis Ciceronianę, quę quaternos fere verſus non excedet, hęc forma ſit.

Primum totam continenter pronunciet, eiuſque argumentum breuiſſime vulgi ſermone perſtringat.

Secundo periodum ad verbum vulgari ſermone interpretetur.

Tertio a capite recurrens ſtructuram indicet, & periodum retexens quę verba, quos caſus regant, oſtendat, pleraque ad explicatas grammaticę leges perpendat, latinę linguę obſeruationem vnam, aut alteram, ſed quam facillimam afferat, metaphoras exemplis rerum notiſſimarum demonſtret, nec quicquam, niſi forte argumentum, dictet.

Quarto ſcriptoris iterum verba vulgi ſermone decurrat.

Argumentū ſcribendi.

7 Dictandum argumentum ſcribendi vulgi ſermone ad verbum, perſpicuum, nec fere verſibus quaternis longius, quod ad pręcepta grammaticę potiſſimum referatur; eique interdum diſcipuli aliquam Ciceronis breuem verſionem, aut locutionem ex pręſcripto ſyntaxis, aut ea ipſa, quæ ſunt ex græcis rudimentis ediſcenda, aut alia id genus ſubſcibere iubeantur.

Gram. prælectio.

8 Grammaticæ prælectio non niſi ſingula ad ſum-

ſummum præcepta contineat,quæ niſi bene percepta ſint,ad alia non veniatur.

9 Concertatio, ſeu exercitatio ſita erit tum in ijs, quæ alter æmulus in alterius ſcriptione deprehenderit, tum in ijs, in quibus prima hora ſe exercuerint, proponendis, tum vernaculis locutionibus inuicem ad ſyntaxis præſcriptum exigendis (faciendumque, vt locutionem propoſitam ſtatim, qui interrogatur, ijſdem reddat verbis, eamque pauliſper meditatus non verbatim, ſed quoad eius fieri poteſt, totam ſimul latine efferat) tum in difficilioribus nominibus, ac verbis, quæ præſertim in prælectione occurrerint, vel continenti, vel interrupto caſuum, ac temporum ordine, vel ſingulis per ſe, vel coniuncto ſimul adiectiuo, ſubſtantiuoque, & pronomine inflectendis, tum in rudimentorum definitionibus, & exemplis proferendis, tum in verborum flexionibus ex latino in patrium, ex patrio ſermone in latinum celeriter vertēdis, tum in ijs, quæ actiua voce dicta ſunt, paſſiue efferendis, tum in præteritis, & ſupinis, tum in nominum generibus, & caſibus quæcumque propoſita fuerunt indicandis, & horum ſimilibus, ad Præceptoris arbitrium. Concertatio.

Digitized by Google

REGVLAE SCHOLASTICORVM

Noſtræ Societatis.

a p. 4. c. 6. §. 1. Animi puritas, & intentio.

1 IN [a] primis animi puritatem cuſtodire, & rectam in ſtudiis intentionem habere ſcholaſtici noſtri conentur: nihil aliud in his, niſi diuinam gloriam, & animarum fructum quærentes; & in ſuis orationibus gratiã, vt in doctrina proficiant, crebro petant, vt tandem [b] idonei, ſicut ab ijs ſperat Societas, ad vineam Chriſti Domini noſtri exemplo, ac doctrina excolendam euadant.

b p. 4. c. 3. §. 2.

c p. 4. c. 6. §. 2. d p. 4. c. 4. §. 2. Solidarũ virtutum cum ſtudiis coniunctio.

2 [c] Serio, & conſtanter ad ſtudia animum applicare deliberent, vtque [d] cauendum ſibi putent, ne feruore ſtudiorum intepeſcat ſolidarum virtutum, ac religioſæ vitæ amor, ita ſibi viciſſim perſuadeant, nihil gratius ſe Deo facturos in Collegijs, quam ſi ea intentione, de qua dictum eſt, ſtudijs ſe diligenter impendant; & licet nunquam ad exercenda ea, quæ didicerint, perueniant; illum tamen ſtudendi laborem ex obedientia, & caritate, vt par eſt, ſuſceptum, opus eſſe magni meriti in conſpectu

diuinæ

diuinæ, & ſummæ Maieſtatis apud ſe ſtatuant.

3 [a] Iis facultatibus ſinguli operam dabunt, eoſque audient Præceptores, quos ſuperior aſſignabit: pręſcriptam vero a Præfecto, vel a Magiſtro diuiſionem temporis, ac rationem ſtudendi ſeruent diligenter vniuerſi; nec alijs quam ab eodem Præfecto ſibi traditis, vtantur libris. a p.4. c. 5. §.2. & c. 6. §.6. Ex ſuperioris præſcripto ſtudendum.

4 [b] In audiendis lectionibus ſint aſſidui, & in eis præuidendis diligentes, & poſtquam eas audierint, repetendis: ijs, quæ non intellexerint, interrogandis: alijs vero, quæ oportuerit, adnotandis, quo in poſterum memoriæ defectui conſulatur. b p.4. c. 6. §.8. Diligentia.

5 [c] Interſint ordinarijs ſcholarum, ad quas accedunt, diſputationibus; & ſingulare ſui ſpecimen in doctrina præbere, modeſte tamen, curent. c p. 4. c. 6. §.10. Diſputationes publ.

6 [d] Priuatis præterea, & quotidianis diſputationibus, ac repetitionibus omnes interſint, & qui diſputant, ei, qui præeſt, religioſe obediant. d p.4. c. 6. §.11. Priuatæ.

7 [e] Cum ad publicas ſcholas eundum erit, eant, & redeant inuicem aſſociati cum ea modeſtia interiore, & exteriore, quæ ad ſui, & aliorum ædificationem conueniat. e p. 4. c.6. §.6. Modeſtia.

8 [f] Eorum colloquia, qui cum ſcholaſticis externis loquendi habuerint facultatem, ſint ſolũ de rebus ad litteras, vel ad profectum ſpiritus pertinentibus, prout ad maiorem Dei gloriam omnibus vtilius fore iudicabitur. f Ibidem. Colloquia cũ externis.

9 [g] Omnes quidẽ, ſed præcipue humaniorum g p.4. c.6. §. 13. & c. 13.§.3. Latinæ lin-

littera-

quæ vſus. litterarum ſtudioſi, latine loquantur: atq. hi memorię, quod a ſuis Magiſtris præſcriptum fuerit, commendēt, ac ſtylum in compoſitionibus diligenter exerceant.

a p.4. c. 4. §. 1. Studij tempus.

10 [a] Vltra duas horas nemo aut legendo, aut ſcribendo ad laborem incumbat, quin ſtudium intermittat aliquantulo temporis interuallo.

b p.4. c.6. §.14.M. Priuati ſtudij ratio.

11 [b] Horis priuato ſtudio attributis, qui ſuperioribus facultatibus dant operam, domi relegant quæ ſcripſerunt in ſcholis, eaq. curent intelligere: & intellecta ſic examinent, vt ipſi ſibi obijciāt, & quæ obiecerint, ſoluant; quæ nequeunt, adnotent ad interrogandum, vel diſputandum.

IN-

INSTITVTIO EORVM,[a] QVI PER BIENNIVM priuato ſtudio Theologiam repetunt.

a p.4. c.15. §.3.

1 SCholaſticorum regulas pręter eas, quæ ad lectiones in ſcholis audiendas, earumque repetitiones pertinent, non ſecus ac cæteri diſcipuli obſeruent: præſertim vero ne ſtudiorum feruore ſolidarum virtutum amor intepeſcat, omni diligentia curent.

Quæ ſcholaſticorum regulæ illis communes

2 Similiter vt alii Theologiæ auditores collationi caſuum, omnibus actibus, & menſtruis etiam eorum diſputationibus interſint.

Collationi caſuum, & diſputationibus interſint.

3 In Philoſophorum autem diſputationibus menſtruis non ſolum intereſſe debebũt; ſed poterunt etiam argumenta reſumere, itemq. in hebdomadariis Theologorum, ſi Magiſtri nõ adſint.

Argumenta quando reſument.

4 Pro ratione ſtudendi, & diſtributione horarum a Præfecto præſcripta diligens, & accuratum ſtudium inſtituant earum materiarum, quas vel nullo modo, vel compendio audierunt, adhibitis commentariis eorum, qui eas diligentius pertractarunt.

Quæſtiones omiſſæ, vel compendio tractatæ.

5 De-

Studiũ præcipuarum quæſtionũ.

5 Deinde ſtudeant præcipuis diſputationibus totius Theologiæ, V.g. Ex prima parte de Viſione, de Scientia, de Prædeſtinatione, de Trinitate; itemque ex alijs partibus, tum ea quæ ab aliis ſcripta ſunt, diligenter perpendendo, tum proprio etiam ingenio capita quædam, & principia Theologiæ, vnde præcipuarum quæſtionum ſeries pendeat, diſponendo, ſeruatis tamen quam diligentiſſime ijs, [a] quæ de doctrina Sancti Thomæ ſequenda a Societate conſtituta ſunt.

a p.4.c.14. §.1.&5.Cõgr.can.9.& decr.55. & 72.

Sribẽdæ ex profeſſo quæſtiones

6 Scribant ex inſtituto quæſtiones aliquas cũ ſuis fundamentis, & concluſionibus, & obiectorum ſolutionibus more ſcholaſtico, perinde ac ſi eas prælegere in ſchola deberent, eaſque ſingulis, vel alternis ſaltem menſibus Pręfecto ſtudiorum oſtendant, vt ab eo dirigantur.

Priuatæ lectiones.

7 Habere etiam interdum poterunt eiuſmodi lectiones, vel priuatim coram noſtris doctoribus, vel in ipſis repetitionibus Theologorũ per tres circiter horę quadrantes, vt ad extremum Patres, qui adſunt, argumentari poſſint, vel denique, ſi videatur, in Refectorio.

Publicæ.

8 Conſimiles quęſtiones habere etiã poterunt de pręclara aliqua materia, quę denis ad ſummum pręlectionibus abſoluatur, in ea ſchola, eoq. tẽpore, vt qui voluerint Theologi, cõuenire poſſint.

Actus.

9 Diſtribuatur illis tempus ad quatuor actus particulares, & vnum generalem habendum: & primus quidem particularis ſub initium fere primi ſemeſtris, alter in fine, & ſic deinceps ſin

gulis

gulis ſemeſtribus reliqui celebrentur, ita vt generalis vltimum ſemeſtre claudat.

10 Liberum eis ſit in actibus a Magiſtrorum ſuorũ ſententijs diſcedere, ſuaſq;, ſi libeat, tueri, dũmodo nulla ratione alienæ ſint a S. Thomæ doctrina ex quintæ congreg. decreto: ita tamen vt non ſolum de ſententijs ipſis, ſed etiam de fundamentis, ac principijs, quibus eas tueri volũt, tempeſtiue cum Pręfecto, eoque, qui pręſidere debet, conſentiant. Immo quo melius ſui ingenij ſpecimẽ dent, ſinet Præſes eos libere reſpondere, nec, niſi cũ maxime neceſſe ſit, interpellabit. Suas opiniones qua rõne liceat defendere.

11 Intelligant denique biennio hoc curandũ ſibi eſſe, vt non ſolum in Theologia docti ac prõpti, ſed in omni etiam eccleſiaſtica eruditione, quæ Theologum maxime decet, euadant. Eruditio.

12 Itaq; ſingulis diebus [a] certum tempus habeant ad accuratam ſacræ Scripturæ, Cõciliorum, Cõtrouerſiarum, & Canonũ lectionem, & ſẽper aliquo ordine notent, quæ notatu digna videbuntur: nihil tamẽ parent ad Conciones ex profeſſo: & ex hoc ſtudio aliquid interdum pręlegant, vel in triclinio, vel alibi, prout Superiori videbitur. a p.4.c.5.B Cõcilia, cõtrouerſia, canon.

13 In canonum ſtudio partem iudiciariam omittant, in Eccleſiaſtica toti verſentur.

14 Speciatim in id maxime ſtudium incumbant, ad quod ſe magis propenſos ſenſerint, re diligenter cum ſuperiore communicata: ita tamen, vt ex alijs, quæ præſcribuntur, nullum omittant. Canonum ſtudium. Naturæ propenſio attẽdenda.

REGVLAE

ADIVTORIS MAGISTRI

ſiue Bidelli.

Magiſtro obtẽperet. 1 HVIVS munus erit omnia, quæ à Magiſtro de ſcholarum potiſſimum exercitationibus iniuncta fuerint, diligenter exequi.

Agenda circa ſcholam 2 Curet vt & Claſſis, & Cathedra munda ſit, vt in ea pie depicta aliqua tabella pendeat, vt ſubſelliorum ſit ſatis, vt munda eadẽ ſint, ac recte diſpoſita, vt quaſſata, vel fracta reficiantur; vt certa noſtris ſcamna, itemq. aliis Religioſis ſeparata ab externis aſſignentur, vt ſcholæ tempeſtiue aperiantur.

Diſcipuli opportune monendi. 3 Eos opportune moneant, ad quos deinceps per vices diſputare, repetere, theſes defendere, aliaque huiuſmodi præſtare, vt conſtitutum à Magiſtro fuerit, pertinebit.

De Concluſionibus. 4 Præmoneat ſeptem fere ante diebus eos, qui hebdomadarias theſes ſunt defenſuri. Curabit autem, vt eæ propoſitiones in tempore conſcriptæ ſint: eas vero primum ad Magiſtrum perferet corrigendas, tum ad Præfectum recognoſcendas: quibus deniq. correctis, atq. recognitis, eum qui defenſurus eſt, admonebit, vt quot erũt opus exempla deſcripta afferat: eorum autem vnũ bene

ne

ne deſcriptum, [a] pridie quàm ſit diſputandum, mane publicè affiget, reliqua diſceptantibus deinde diſtribuet. a p. 4. c. 6. §. 10.

5 Horologium tum in lectionibus, tum in diſputationibus ſemper habeat, ac tum Præfectum, tũ Præceptorem tempeſtiue temporis elapſi admoneat, quo ſpatia ad diſputandum ſingulis præſtituta ſeruentur; & ex præſcripto præfecti ſignum det diſputantibus tum inchoandi, tum finiendi. Horologiũ.

6 Claſſem, vel Aulam ad publicos actus iuxta Academiarum conſuetudinem ornandam curet; iiſque, qui ad huiuſmodi actus, aut ad quaſcunq. diſputationes inuitati fuerint, ſiue argumentandi, ſiue eas cohoneſtandi cauſa, loca diſtribuat. Publici actus.

7 [b] Si quem noſtrorum abeſſe a prælectionibus, repetitionibus, diſputationibus, aut aliquid eorũ omittere, quę ad ſtudiorum rationem, vel morũ diſciplinam pertinent, notauerit, ad Superiorem deferet. b p. 4. c. 6. §. 15. Quid ad Superiorem deferendũ.

REGVLAE

EXTERNORVM

Auditorum Societatis.

Doctrina pietati iungenda.

a p.4. c. 7. §.1. & c.16 §.4.

1 QVi diſcendi cauſa Societatis IESV gymnaſia frequentant, intelligant Deo iuuante non minus curatum iri pro viribus,[a] vt pietate, ceteriſq. virtutibus, quam vt ingenuis artibus imbuantur.

Quæ cuiuſq; ſchola.

b p.4. c. 13 §.4.

2 Eam quiſq. claſſem frequẽtabit, quæ illi [b] poſt examen à Præfecto fuerit aſſignata.

Confeſſio, & Miſſa.

c p.4. c. 7. §.2. & c. 16 §.1.

3 [c] Singulis ſaltem menſibus omnes peccata confiteantur, ac Miſſæ ſacrificio quotidie conſtituta hora, Concioni verò diebus feſtis decenter interſint.

Doct. Chr.

d p.4. c. 7. §. 2. & c.16 §.2.

4 [d] Explicationi Catechiſmi ſingulis hebdomadis omnes interſint, eiuſq. compendium ediſcant, vt à magiſtris fuerit conſtitutum.

Arma in ſcholā non inferenda.

5 Nemo ex noſtris diſcipulis gymnaſium cū armis, gladiolis, cultris, aut aliis eiuſmodi, quæ pro locis, aut temporibus interdicta fuerint, ingrediatur.

e p. 4. c. 16 §.4.

A quibus abſtinendū.

6 [e] Abſtineant omnino a iureiurando, à contumeliis, iniuriis, detractionibus, mendaciis, a

ludis

ludis vetitis, a locis etiam noxijs, vel a Præfecto ſcholarum interdictis, denique a rebus omnibus, quæ morum honeſtati aduerſentur.

7 [a] Intelligant in ijs, quæ ad mores, ac ſtudia bonarum artium ſpectant, cum præcepta, ſiue admonitiones minus proderunt, Magiſtros Correctoris opera in ipſis puniendis vſuros: qui aut pœnas recuſarint, aut ſpem emendationis non oſtenderint, aut ceteris moleſti, ſiue exemplo ſuo pernicioſi fuerint, ſciant ſe ex noſtris ſcholis eſſe dimittendos. a p. 4 c. 7. §. 2. & c. 16 §. 5. Corrector vt adhibendus.

8 Omnes ſuis quiſque Magiſtris obtemperent; rationem vero ſtudendi ab illis præſcriptam, tum in ſcholis, tum domi quam diligentiſſime ſeruent. Obediẽtia.

9 [b] Serio animum ad ſtudia, & conſtanter adijciant, ſint in ſcholis mature frequentandis aſſidui, [c] in audiendis, & recolendis prælectionibus, ceteriſque obeundis exercitationibus diligẽtes. Quod ſi quid minus aſſequantur, aut ſi quid dubitent, Magiſtrum conſulant. b p. 4. c. 6. §. 2. Diligentia, et aſſiduitas c Ibid. §. 8.

10 In ſcholis ne hac illac diuagentur; ſed in ſuis quiſq; ſubſellijs, lociſque modeſte, ac ſilentio ſibi, ac ſuis rebus intenti ſint; neq; ſchola egrediantur, niſi facta a Magiſtro exeundi poteſtate. Ne ſcamna, cathedram, ſellas, parietes, ianuas, feneſtras, neq; aliud quidpiam pingendo, ſcribendo, ſcalpello, aliaue ratione deturpent, ſeu notent. Quies ſilentium.

11 Prauas, aut etiam ſuſpectas aliorum con- Quæ fugiẽ-

dæ conſuetudines. ſuetudines fugiant; cum ijs tantummodo verſentur, quorum exemplo, & conſuetudine in literarum ſtudio, virtutumque proficiant.

A quibus libris abſtinendum. a p.4.c.5.E & c.14.§.2. 12 [a] A libris perniciosis, & inutilibus legendis prorſus abſtineant.

Spectacula & ſcenas vitent. 13 Neque ad publica ſpectacula, Comœdias, ludos, neque ad ſupplicia reorum, niſi forte hæreticorum, eant; neq; perſonam vllam in externorum ſcenis agant, niſi data prius a Magiſtris, vel a Præfecto gymnaſij poteſtate.

Pietas. 14 Syncerum animum, purumq; conſeruare, ac diuinis legibus ſumma diligentia obtemperare nitantur: Deo vero, ac Sanctiſſimæ Virgini Deiparæ, ceteriſq; Sanctis perſæpe, atq; ex animo ſe commendent: Angelorum opem aſſidue, precipue vero Angeli Cuſtodis implorent. Modeſtiam tum alibi ſemper, tum in templo, atq; in ſchola potiſſimum ſeruent.

Vitæ exemplum. 15 In rebus denique, atq; actionibus omnibus ita ſe gerant, vt facile quiuis intelligat, eos non minus virtutum, vitęq; integritatis eſſe, quam litterarum, doctrinęque ſtudioſos.

RE-

REGVLAE ACADEMIAE.

1 ACademiæ nomine intelligimus coetum ſtudioſorum ex omnibus ſcholaſticis delectum, qui aliquo ex noſtris Præfecto conueniunt, vt peculiares quaſdam habeant exercitationes ad ſtudia pertinentes. Academia quid.

2 Hoc ex numero omnes cenſentur, qui ſunt ex Congregatione B. Virginis, eo ipſo, quod in illam recipiuntur, & Religioſi, ſi qui noſtras ſcholas frequentant. Ceterum vbi mos tulerit, & Rectori videatur, alii etiam admitti poterunt, qui ex congregatione, atque adeo qui ex noſtris ſcholaſticis non ſint. Qui admittendi.

3 Academicos chriſtiana virtute, ac pietate, diligentia in ſtudiis, & ſcholarum legibus ſeruandis ceteris omnibus diſcipulis præſtare, & exemplo eſſe oportet. Academici quales.

4 Collegii Rector Moderatorem, vel ex ipſis Magiſtris, vel ex aliis noſtris idoneum aliquem vnicuique Academiæ præficiet. Academiæ Moderator

5 In vnam academiam Theologi, & Philoſophi fere conuenire poterunt, in alteram Rhetores, & Humaniſtæ, in tertiam omnes Gram- Quotuplex academia.

matici, ſi nec nimis multi ſint, nec ita doctrina inęquales, vt eędem exercitationes omnibus fructuoſę eſſe non poſſint; alioquin ſingulis ſcholis ſuas academias habere liceat.

Aſſiduitas, & exercitatio.

6 Aſſiduitate academicorum, & exercitationum feruore academię fructus maxime continetur. Quare ſi qui ſæpius abeſſent, aut exercitationes per vices obire recuſarent; pręſertim vero, qui propter immodeſtiam perturbationi alijs, aut offenſioni eſſent, dimittendi erunt.

Magiſtratus.

7 Magiſtratus, qui in vnaquaq; academia tertio quartoue quoq; menſe pluribus academicorũ, ſecretiſq; ſuffragijs eligentur, hi ferme erunt: Academię Rector, duo Conſiliarij, & vnus Secretarius, quibus alij etiam addi poterunt, muneraque diſtribui pro academicorum frequentia, loci conſuetudine, & Rectoris Collegij iudicio.

Rector.

8 Rector in academia Theologorum plerũque ſit Theologus: quod ſi interdum ex Philoſophis eligendus videretur, ſit ſaltem Metapyſicus. In academia item Rhetorum, & Grammaticorũ, quando ex diuerſis claſſibus conſtant, vel plerunque eligatur ex claſſe ſuperiore, vel alternis, vt Collegij Rector cenſuerit. Is autem eligendus, qui virtute, ingenio, & doctrina præſtet: cuius erit academiam promouere, præire ceteris virtute, ac diligentia, & actum aliquem ex præcipuis academiæ vel initio, vel in fine Rectoratus habere. Poterit autem Rector academiæ Theologorum interdum, ſi ſit Theologus, abſente Ma-

giſtro

giſtro Philoſophos defendentes dirigeré, & argumentantium argumenta reſumere, & vrgere.

9 Conſiliarij erunt Rectori loco, & honore proximi, eiuſque abſentis vices primus Conſiliarius tenebit, priore etiam abſente ſecundus, eaque munera obibunt, quæ Moderator academiæ per ſe, aut per Rectorem imponet. Conſiliarij

10 Secretarius libros omnes academiæ diligēter ſeruabit. Nomina academicorum eo ordine, quo in academiam recipiũtur, in libro ſcribet, in quem etiā ſeorſim nomina magiſtratuum cũ eliguntur, & omnia academiæ acta, non tacitis academicorum, qui aliquid præſtiterint, nominib⁹, referet; Rhetorum etiam orationes, poemata, & carmina, quę affiguntur, a Moderatore ſelecta. Idē tempeſtiue eos, vt ſe comparent admonebit, quos à Moderatore cognouerit academiæ exercitationes obituros, niſi in academia Theologorũ neceſſe videatur id fieri per bidellum. In fine cuiuſq; academiæ publice pronunciabit quęnam exercitationes, & a quibus habendæ ſint. Publice theſes, & in Rhetorica etiam problemata, vel ænigmata diſſoluenda mature proponet. Secretarius

11 Ter, aut quater in anno, videlicet poſt creationem Rectoris, conſultationes, vel omniũ academicorum, vel ſaltem magiſtratuum ſimul cum Moderatore habebuntur ad academiā promouendam, eaque tollenda, quæ eius progreſſum impedire videantur. Conſultationes.

12 Vel in his conſultationibus, vel ante crea- Regularum lectio.

tionem Rectoris, academiæ regulæ legantur, quæ vel in tabella ſcriptæ ſint, vel in libro academiæ; in quo etiam omnia deinceps academicorum nomina ſcribenda erunt.

RE-

REGVLAE

PRAEFECTI ACADEMIAE.

1 AD pietatem Academicos, non ſolũ ad ſtudia, promoueat; quod virtutum exemplo, & priuatis, cum tulerit occaſio, colloquijs præſtare poterit. Ad pietatẽ promouendi.

2 Academiæ regulas diligenter ſeruari curet, in primiſque Academicorum quotidianis exercitationibus aſſiduitatem, ac diligentiam exigat. Regularum obſeruatio.

3 Efficiat vt omnes academici varijs exercitationum generibus, quantum fieri poteſt, per vices exerceantur. Exercitatio

4 Nec receptas conſuetudines tollat, nec nouas introducat ſine facultate Rectoris, nec quicquam faciat, quod alicuius momenti ſit, quod non cum ipſo communicet, & quæ præſcripta fuerint, diligenter exequatur. Nil ſine ſuperiore innouandum.

5 Horas Academiæ, repetitionum ſcilicet, diſputationum, & ſimilium ita diſpenſet, vt horas Congregationis non impediant, quo academici cõmode poſſint vtriſq; exercitationibus intereſſe: quam etiam ob rem nullus erit ſine magna cauſa Congregationis tempore priuatis colloquijs detinendus. Academiæ tempus.

REGVLAE

ACADEMIAE

Theologorum, & Philoſophorum.

Quæ exercitationes.

1 HVIVS Academię exercitationes quatuor fere generum eſſe ſolēt. Quotidianę pręlectionum repetitiones, diſputationes, prælectiones, ſeu problemata, ſolenniores actus, quibus concluſiones publice defendantur.

Repetitiones.

2 Repetitiones per horam circiter ſingulis fiēt, quibus ſcholę habentur, diebus, ijs exceptis, qui menſtrua diſputatione impediuntur: Eę vero fient hora, quę commodiſſima videbitur, modo in Quadrageſima liberum concionis tempus, ſaltem bis in hebdomada, relinquatur.

Repetitionũ forma.

3 Repetent ſeorſim ſingulæ claſſes, vna Theologiæ, & tres Philoſophiæ, ſi totidem ſint præceptores, vno aut altero Academicorum audita recolente, vno etiam, aut altero argumentantibus. Ac Theologiæ quidem repetitionibus præerit ipſe Præfectus Academię, aut eius Socius, aut certe alius ex prouectioribus quarti fere anni Theologis à Rectore Collegij cōſtitutus; philo-

philoſophiæ vero repetitionibus in ſingulis claſſibus aliquis item præerit ex noſtris fere Theologus, quem idem Rector deſignauerit.

4 Diſputationes erunt aut ſemel, vbi pauci ſunt academici, aut vbi ſunt multi, bis in hebdomada, ſcilicet die vacationis, aut etiã dominico. Ac die quidem dominico a prandio per horam vnus vt plurimum ex philoſophis defendet duobus argumentantibus; die vero vacationis per duas horas duo, treſue defendent, vnus Theologus, alij Philoſophi, totidem ſimiliter, aut pluribus argumentantibus. **Diſputationum forma**

5 Theologus ſi ſolus defendat, concluſiones ſẽper aliquas philoſophicas proponet; metapyſicus phyſicas, & logicas; phyſicus etiam logicas. Argumentabuntur cõtra Theologos Theologi, contra philoſophos primo loco ſemper aliquis ex claſſe proxime ſuperiore, ſecundo vnus ex condiſcipulis. **Concluſiones.**

6 Diſputationibus tam philoſophicis, quam Theologicis, ſi interſit proprius defendentis Magiſter, ipſius erit præſidere: ſin minus, pręſidebit pręfectus Academię, aut eius ſocius. **Diſputationibus quis præſideat.**

7 Pręlectiones etiam interdum haberi poterunt, quibus quęſtionem aliquam ſuo marte perfectam, vel ingenioſum problema expoſitis in vtramq; partem, confirmatiſq; rationibus aliquis academicorum ex cathedra erudite pertractet, vno aut altero argumentante. Huiuſmodi autem prælectiones neceſſe erit pręfecto Academię, **Prælectiones.**

miæ, priuſquã habeantur, oſtendi, ac probari.

Actus. 8 Solenniores actus ipſe Academiæ Rector, niſi quid obſtet, aut alius a Præfecto delectus interdum habere poterit, Natalis videlicet, Paſchatis, Pentecoſtes, aut alio opportuno tempore: quibus actibus certam aliquam Theologiæ, aut Philoſophiæ materiam aliquibus concluſionibus comprehenſam defendet, magiſtro præſidente.

Actuum celebritas. 9 Hi actus, vt cum aliquo apparatu fiant, curandũ: adhibeatur autem a defendente præfatio aliqua, & epilogus, quæ prius ſint, vt cætera quæ publice recitantur, a generali ſtudiorum præfecto recognita, & approbata; Externi etiam ad argumentandum, alijq. poterunt ad audiendum, quo diſputatio celebrior ſit, inuitari.

Introductio 10 Vno circiter ante ſtudiorum renouationem menſe, ſi Rectori videatur, per quindecim minimum dies iјs, qui philoſophiam audituri ſunt, introductio, vel Summa ab aliquo ex noſtris, quem Rector, vel forte ex Academicis, quem Præfectus ſtatuerit, explicetur.

Concluſiones recognoſcendæ. 11 Concluſiones omnes tam ſolenniorum actuum, quam etiam hebdomadariæ priuſquam defendantur, aut affigantur, erunt & a Præfecto academiæ, & a proprio defendentis magiſtro recognoſcendæ.

RE-

REGVLAE

PRAEFECTI ACADEMIAE

Theologorum, & Philoſophorum.

1 PRæter communia quæ de Præfecto in vniuerſum dicta ſunt in regulis academiæ; illud etiam animaduertat, vt in quotidianis repetitionibus eadem repetendi, & argumentandi, eadem diſputandi forma, moduſque ſeruetur, quem noſtri in domeſticis repetitionibus tenent: in actibus vero, & aliis concluſionibus defendendis cõſueta ratio teneatur. Exercitationum forma

2 Viſitet proinde ſæpe repetitiones nunc has, nunc illas, videatque vt diligenter, ac modeſte fiant, & vt repetitores recte ſuo officio fungantur, quos etiam, vt oportuerit, diriget. Viſitãdæ repetitiones.

3 Non erit ab re eos exerceri ſępius quam alios, qui proxime ſunt curſum philoſophiæ, vel Theologiæ defenſuri, vel aliquem academię actum habituri: quos etiam ad hunc finem vt inſtructiores ſint, monebit, & diriget. Qui magis exercendi.

4 Cum

De ſocio. 4 Cum ſocio, ſi à Rectore dabitur, ita poterit curam, laboremque partiri, vt ei, niſi quid obſtet, Theologię repetitiones committat, & cum eo, ſi videbitur, alternis, diebus præſertim vacationis, diſputationibus præſideat, cæteraq. per eum ad quotidianas Concluſiones, & extraordinarios actus ſpectantia, pro vt neceſſe iudicauerit, exequatur.

REGVLAE
ACADEMIAE
Rhetorum, & Humaniſtarum.

1 Diebus Dominicis, vel vbi commodius erit, die vacationis, conuenient loco à Rectore Collegij deſignato. Academiæ dies.

2 Exercitationes huius academiæ hæ fere erunt; Moderator, pro vt opportunum iudicauerit, nunc lectiones, ſeu quæſtiones habebit de ſelecta aliqua materia, vel auctore; nunc præcepta aliqua dicendi magis recondita ex Ariſtotele, Cicerone, alijſue Rhetoribus tradet; nunc aliquem auctorem percurret, & ab Academicis exiget; nunc ijſdem problemata ſoluenda proponet, & alia huiuſmodi. Quæ exercitationes Moderatori habendæ

3 Sæpe etiam his omiſſis Academici ipſi nunc orationes, nunc carmina, nunc declamationes habeant, vel memoriter, vel ex tempore; nunc inuicem accuſationes, & defenſiones ipſo probante inſtituant; nunc lectiones habeant duobus minimum aduerſus lectorem diſputantibus; nunc Theſes defendant, oppugnentque orato- Quæ academicis.

rio

rio magis more, quam dialectico; nunc emblemata, & inſignia de certa aliqua materia componant; nunc inſcriptiones, aut deſcriptiones, nunc ænigmata faciant, aut diſſoluant; nunc in inuentione ſe exerceant ſinguli, ad propoſitam materiam confirmationis locos excogitantes, ſiue improuiſo, ſeu meditato; nunc in elocutione figuras verborum, ac ſententiarum inuentæ rei accommodantes; nunc dialogorum, poematum, tragœdiarum argumenta conſcribant; nunc integram præclari Oratoris orationem, aut Poetæ Carmen imitentur, nunc ſymbola quædam faciant, vt ſcilicet de vna re propoſita ſinguli ſuam ſententiam afferant; nunc diſtributis alicuius auctoris libris ſinguli ex eo ſententias, vel phraſes decerptas proferant. Denique in ijs ſe exerceant, quæ eloquentiam gignere, & ab ea enaſci ſolent.

Publicæ exercitationes.

4 Harũ exercitationum aliquæ ſplendidiores, vt prelectiones, declamationes, theſium defenſiones operæpretium eſt, preſertim a Rectore academiæ fieri cum apparatu interdum aliquo, & honorariorum auditorum Corona.

præmia priuata.

5 Priuata interdum præmia melius aliquid ſcribentibus, aut recitantibus, aut ænigmata, problemataque ſoluentibus dari poterunt.

Præmia publica.

6 Præmia item ſolenniora omnibus ſimul academicis ſemel in anno diſtribui poterunt, ſiue ex contributione, ſiue qua magis ratione Rectori Collegij placebit.

7 Semel

7 Semel ſaltem in anno feſtus aliquis Beatæ Virginis dies, quem Collegij Rector conſtituet, celebri pompa orationis, poematis, verſuum ad parietes affixorum, emblematum item, & inſignium variorum exornabitur.

Feſtus B. Virgini dies.

RE-

REGVLAE

ACADEMIAE

Grammaticorum.

Grammatica exercitatio. 1 PLerunque Moderator aliquid ſelectum ex Grammatica quaſi præcurrens, quod in ſchola ſunt habituri, vel ex auctore eleganti, & iucundo præleget, vel etiam repetitionem inſtituet, exercitationemque eorum, quæ in ſchola expoſita ſunt.

Repetitio. 2 Initio Academiæ ſemper vnus paratus veniet ad reſpondendum de iis, quæ proxima academia dicta fuerint; aduerſus quem terni, aut plures dubitationes, aut vernaculas locutiones latinè vertendas proponere poterunt, eodemq. modo prelectionem à Moderatore habitam ſtatim recolent.

Diſputatio 3 Frequenter, & acriter diſputabitur, exercebitur interdum ſtylus, interdum memoria, va-

riabuntur phraſes, aliquid etiam ex verſibus, & græca grammatica proponetur, & alia fient huiuſmodi ex pręſcripto moderatoris.

4 Aliqui interdum, aut etiam omnes parati venient ad aliquod apophthegma breue, vel factum aliquod memoriter enarrandum. Memoria.

5 Prælectiones ipſas in ſchola habitas a præceptore, addita præfatiuncula, & aliqua, ſi videbitur, annotatione è ſuggeſtu interdum dicent. Prælectiones priuatæ

6 Operæ pretium erit haberi interdum aliquas prælectiones ab Academicis præſertim a Rectore, apparatu, inuitatuq. maiore, addita cõcertatione duorum, aut trium, priuatis etiam præmijs, ſi libeat, diſtributis. Publicæ.

7 Poterit à moderatore pœnæ loco aliquid litterarium exigi, iuberique, vt eorum nomina, qui minus bene, aut diligenter ſe geſſerint, publice recitentur. Poenæ litterariæ.

8 Eæ denique exercitationes proponi, & variari debent, quæ ita vtilitatem habeant adiunctam, vt gratæ etiam, & decoræ ſint, quo magis ea voluptate Academicorum animi ad ſtudia incitentur. Exercitationũ varietas

FINIS.

INDEX RERVM, QVÆ toto libro continentur.

Compendiariæ notæ in Regularum Indice explicantur.

A BECEDARII.
In diſcipulos non admittuntur.pag.10.prou. reg. 21.

Academia pro noſtris.

Ad Magiſtros inſtituendos priuata curetur. 13.prou.30.& 19.rect.9.quo tempore,ac ratione.19.

Ad Hebræam,Græcamq. linguã 3.prou.8.& 18.rect.7. eiuſdẽ tempus,ac ratio.ibid.

Ad Mathematica. 9.prou.20.

Ad nonnullas Theologiæ materias pro ijs,qui non pergunt in ſtudijs,& talentum habent cõcionandi.7.prou.19.§.6

Academia pro externis.

Quid ſit.155.acad.1.in inferioribus quoque ſcholis inſtituenda,& quorſum.88. præf. inf. 34.& 111.com.inf.45.Academiarum partitio,ac numerus.155.acad.5.

Præf.totius Academiæ à Rectore collegij inſtituitur.155.acad. 4.ab eodem ei ſocius additur, & qualis.160.acad.Theol.3. & 163.præf.acad.Theol.4.Recognoſcit concluſiones, prælectioneſq. academicorum.160 161.acad. Theol. 7. 11. eius munus, Vide 158.& 162. in Regulis.

Magiſtratus Academiæ ſunt Rector,Conſiliarij, Secretarius. 156. acad. 7. quo tempore, ac modo eligendi ibid.

Rector Academiæ qualis,& quid faciet.ibid.7.8.Rector Theologorum actum habeat. 161.acad. Theol.8.

Conſiliariorum munus. 157. acad. 7.9.

Secretarij munus. 157. acad. 7. 10.

Academicæ exercitationes tempore concionis, lectioniſue ſacræ ne fiant.22.rect.23.nec tempore congregationis 158.præf.acad. 5. Vide etiam Conſultatio,& Introductio.

Academici externi.

Ex congregatione, aut religioſi ferme ſint.22.rect.23.& 155 acad.2. quales in virtutib. acad.3.eorũ nomina in libro ſint ſcripta.157.acad.12.ſint aſſidui

dui

dui, & exerceãtur. 156. acad. 6. qui immodeſti ſunt, aut nõ frequentant, dimittãtur. ibid.

Academia Theologorum, ac Philoſophorum.

Conſtat exercitationib. repetendi, diſputandi, prælegendi, actus habendi. 159. acad. Theo. 1. repetitiones fiant per horã. quæ hora, forma, præſide. 160. acad. Theol. 2. 3. diſputationum tempus, materia, argumentantes, præſes. 161. acad. Theol. 4. 5. 6. prælegendæ quæſtionis, aut problematis ratio. ibi. 7. actuũ tempus, materia, ratio apparatus, 162. ibid. 8. 9

Præfecti huius academiæ, qui & totius academiæ, munus. Vide 163. in Regulis.

Præſes Theologis aliquis ex noſtris Theologis prouectior, qui & ſocius Præfecti ſit: Philoſophis Theologus quoq. a Rectore Collegij deſtinetur. 160. acad. Theol. 3.

Rector huius academiæ ſit ferme Theologus. 156. acad. 8. Poterit abſente Magiſtro Philoſophos dirigere. ibid.

Horum Academicorum prælectiones a Præfecto academiæ, concluſiones ab eodem & Magiſtro, præfationes actuum a generali quoque Præfecto recognoſcendæ 161. acad. Theol. 7 9. 11.

Academia Rhetorum, & Humaniſtarum.

Quib. dieb. conueniant. 111. com. inf. 45. & 165. acad. Rhet. 1. quas exercitationes præfectus habere poterit. ibid. 2. quas academici, & qua ratione. 3. illuſtriores aliquæ cum apparatu ſiant 4. immo poſſunt etiã præmia proponi, ac diſtribui, & priuata, & publica. 5. 6. Feſtum aliquod B. Virginis verſib. affixis celebrent. 7.

Rector huius academiæ ſit fermè ex Rhetorica. 156. acad. 8.

Academia Grammaticorum.

Quas exercitationes Moderator habere poterit. 168. acad. gr. 1. Academici exerceantur repetendo, diſputando, memoriter narrando, prælegendo, priuatim, publicè ibid. 2. 3. 4. 5. 6. varientur exercitationes. 8. pœnæ litterariæ in negligentes. 7.

Actus.

Curabit Præfectus actus Theologicos tum noſtrorum. 24. 25. præf. 7. ſiue peculiares quarto fermè anno Theologiæ habendos 25. præf. 7. quorũ materias Præfectus cum Magiſtris diſtribuet, & qua ratione fiant. 25 præf. 8. ſiue generales. 25. præf. 9. 10. 11. tum externorũ

 ſolen-

ſolenniores.26.præf. 12. qui præſideant. ibid. 13. Theologicos peculiares quatuor, generalem vnum habeant repetẽtes Theologiam. 148.repet.9.

Actus Philoſophici 27.præf.19. quales, quo examine, & per quos ſeligendi qui hos habituri ſunt, ſiue noſtri. 27. 28. præf. 19. 20. 22. ſiue externi. 28.præf.21.22.

Examinis tempus ac forma. 28. præf. 23. Vide Examen. Actuum ipſorum tempus, ac forma. 28.præf.24.

Quibus actibus qui interſint. 29 præf. 25.

Actus Academicorum. Vide Academia.

Adiutor.

Magiſtri. Vide Bidellus.

Admiſſio.

Nouorum diſcipulorum, & examen. Vide Examen, & Scholaſtici. Non admittantur à Magiſtris 100.com.inf.11.

Argumenta.

In diſputationibus ordinarie nõ proponat præfectus. 24.præf.6 vrgeantur à profeſſoribus. 29 præf. 25. & 35.comm.ſup.16. Philoſophorum contra fidem refellantur. 68.phil.2.

Ad argumentandum cum externis mitti poſſunt, qui Theologiam recolunt. 29.præf. 26. Doctores externi inuitari poſſunt. 35.com.ſup.16.

Argumentandi forma. Vide Diſputatio. Argumentũ ſcribendi in inferioribus. Vide ſcriptio.

Ariſtoteles.

In philoſophia ſequendus, & quatenus. 68.phil.2. in eius textu explicando non minus quam in quæſtionibus ponatur opera 72.phil.12. præſertim in celebrioribus 71.phil. 11.§.2.& 72.13.

Ethicæ profeſſor in eodem textu progrediatur. 75.mor.1. quid ex eo ob præcepta prælegat profeſſor Rhetoricæ 112.rhet.1. & 115.rhet.6.

Interpretes Ariſtotelis male de fide meriti, vt Auerroes magno cum delectu legendi. 68. 69.phil. 3. 4. eorum errata non diſſimulanda. ibid. 5.

Arma.

In atrium, aut ſcholas non inferenda. 90.præf.inf.43.& 152 ext.5.

Ars Metrica.

In claſſe humanitatis alternis diebus recolatur, & quomodo

123.127. *hum.* 2.8. *alternis quoque in ſuprema grammatica* 130.*ſupr. gr.*2. *quotidie vero abſoluta repetitione grãmatica,ibid.græca ad Rhetoricam ſpectat.*113.*rhet.* 1.

Atrium claſſium.

*Nihil ibi armorum,nihil ocioſorum.*90 *præf.inf.*43. *luſtrandum a Præfecto, & ſcholarũ tempore,& ante.ibid.*44.

Aula.

*Quo pacto ornanda in publicis actibus.*151. *bid.*6. *poteſt in ea recitari promouendorum catalogus.*86.*præf.inf.*26. *& Declamationes, & Carmina Rhetorum.*120. *rhet.*17.

Authoritates.

*Qua ratione a profeſſoribus afferenda.*33.*com.ſup.*8.
*Authoritas Rabbinis non cõcilianda.*39.*ſcrip.*9. *philoſophorum malè de fide meritorum imminuenda.*69.*phil.*8.

BIBLIOTHECA.

*Amplificetur annuo redditu aſſignato.*13.*prou.* 33. *Bibliothecarius libros ex præfecti præſcripto diſpenſet.* 21. *rect.* 17.

Bidellus.

*A Rectore conſtituitur.*36.*com. ſup.*19.*cum eo agat Magiſter ibid. obtemperet Magiſtro.* 150. *bid.*1.*quodnã eius munus.Vide eius Regulas.* 150. 151.

Breuitas.

*Commẽdatur profeſſoribus com. ſup.*7.8 *&* 39.*ſcript.*12.

CANCELLARIVS.

Vide Præfectus generalis.

Carmina.

Quomodo argumentum carminis proponendum in Rhetorica, 118.*rhet.*10.*in humanitate.* 126.*hum.*6. *in prima grammatica.*133.*ſup.gr.*7.
*A Rhetoribus in ſchola interdũ, interdum in Templo,ſiue Aula recitentur.*120.*rhet.*16.17 *Vide etiam Declamatio.*
Ab externis Rhetoribus, humanitatiſq. ſtudioſis alternis ferè menſibus affigantur. 120. *rhet.*18.*&* 127. *hum.* 10. *A noſtris Rhetoribus,& ſemper & publice.*121.*rhet.*20.
A noſtris Theologis, ac philoſophis bis, teruè in anno 19. *rect.*8. *quæ propalam collocantur, ſeligenda nonnulla* 77. *præf. inf.*3.

Caſus Conſcientiæ.

Quid ad hos deſtinandi.6.7. 8. prou.19.§.4. 5.10. Theologiæ profeſſor quo pacto eos tractabit.46.Theol.9.§.4.

Caſuum diſputatio hebdomadaria fiat in ſchola, & quo pacto 66.caſ.6.

Caſuum collatio domeſtica quoties in hebdomada fiet in Domibus, aut Collegijs. 4. prou. 13.14.quinam ad eam conuenient, & quo præſide.4.5.prou. 13.14.15. non abſit ſuperior. 5.prou.15. Interſint eidem repetentes Theologiam. 147.repet.2.collationis forma.66. 67.caſ.7.8.9.10.de propoſitis caſibus conſulantur auctores. 67.caſ.8.diſcutiantur, & expendantur ſententiæ 67.caſ.9 ſi quid extra materiam occurrat, deferatur ad præſidem. caſ.10

Caſuum Profeſſor vnus, vel duo, qui biēnio materias abſoluāt, à Prouinciali deſtinantur. 4. prou. 12. Profeſſoris finis ac munus. 65. 66.in eius Regul.

Catalogus.

Dierum feſtorum faciendus in vnaquaque Prouincia. 14. prou.37.§.2.

Quæſtionum a Profeſſore Theologiæ in Summa S. Tho. ordine explicandarum.48.ad 64.

Diſcipulorum inferiorum ſub anni initium, accuratiſſimus extremo anno a Magiſtris præfecto tradendus. 109. com. inf. 38.examinatores illum accurate legant, & conferant. 84. præf.inf.20.

Promouendorum diſcipulorum vbi promulgandus. 86. præf. inf.26.optimi quique nominētur primi.ibid. ſuus cuiq. magiſtro antequam recitetur oſtendendus.85.præf. inf. 24.

Librorum explicandorum fiat ante ſtudiorum initium. 86. præf.inf.27

Catechiſmus.

In claſſibus Grammaticæ, & in alijs inferioribus recitandus 99.com.inf. 4.5. & 152. ex ter. 4. Vide regulam ſecundā cuiuſq. claſſis. explicandus feria ſexta, aut ſabbatho, ibid. vltima ſemihora pomeridiana in ſingulis claſſibus.125.131 136.141. & 152.ext.4.

Cenſor.

Vide, Decurio Maximus.

Cicero.

Solus fere ad ſtylum proponendus.112.rhet. 1.

Claſſes inferiores.

Vide Gradus, ordines, & ſcholæ.

Co-

Coadiutores.

Non deſint in Collegijs paruis, nè diſcipuli munera eorum obire cogantur. 13.*prou*.32.

Collegia.

Et Vniuerſitates cur admittat Societas. 17.*rect*.1.

Colloquia.

Magiſtrorum cum externis ſcholaſticis qualia 99.*com.inf*.6. *ſint in loco patenti.* iij.*comm.inf*.47.*qualia ſcholaſticorum noſtrorum cum externis condiſcipulis*.145.*ſchol*.8.

Comoediæ.

Ac Tragœdiæ ſint rariſſimæ, ſacro argumento, tota latina, ſine habitu muliebri. 20.*rect*.13 *cauendum, ne in his, alyſque recitandis fiat iactura morum* 20.*rect*.14.*quæ noſtrorum ſunt in codicem referantur*.25.*rect*.16.

Concertationes.

Priuatæ inter condiſcipulos ſingularum claſſium inferiorum magnifaciẽdæ. 106.*com.inf* 31.*quales eſſe debeant, & qui quibus committendi.* ibid.*præmia victoribus proponantur.* ibid.*quibus de rebus eſſe poterunt inter æmulos in Rhetorica*.118.*rhet*.12.*in humanitate*.126.*hum*.7.*in prima grãmatica*.133.*reg*.10.*in media* 137.*reg*.10.*in infima*.143.*reg*.9.

Solenniores inter duas claſſes, hoc eſt cum proxima, & qua ratione.107.*com.inf*.34,*præfecto præſente*.87.*præf.inf*.33

Conciones.

A ſcholaſticis externis toto anno diebus feſtis audiendæ.98.*com.inf*.3.& 152.*ext*.3.*bis in hebdomada in quadrageſima* ibid.*hortandi ad has ſcholaſtici ſuperiorum claſſium*.32.*com.ſup*.3.*Ne ob Academiam, aut Congregationem impediantur andire*.22.*rect*.23.& 159.*acad.Theol*.2

Concionandi talentum. Vide Talentum.

Concluſiones.

Concluſionum in quauis diſputatione numerus, ac ratio.26.29.*præf*.14.24.*omnes a Magiſtro corrigantur*.150.*ibid*.4.*à Præfecto recognoſcendæ*, ibid.& 32.*com.ſup* 4.*qui nihil ex ijs immutet inſcio Magiſtro ac Rectore*.27.*præf*.18. *Academicorum recognoſcit Magiſter, ac Præfectus Academiæ.*

demiæ.161. acad. Theol.11. Metaphyſicus vnam Ethicæ interſerat philoſophicis. 75. mor. 4.

Reſponſurus concluſionem confirmet initio. 26. præf. 15. qui nō ex philoſophis eā confirmabit in menſtruis.37.phil.17.

Generalium actuum Theologicæ communes eſſe,& imprimi poſſunt.25.præf.10.vnus Theologus ſub finem ſtudiorū, alter ſub initium poteſt eas defendere.25.præf.11.

Caſuum concluſiones ſabbatho habeantur.66.caſ.6.

Confeſſio.

Diſcipulorum à Præfecto curetur diligenter. 91. præf. inf. 46. ſingulis fiat menſibus. 100. com.inf.9.& 152. ext.3. diſcipuli Confeſſario nomen tradant in ſchedula. 100.

Nihil litterariæ exercitationis ob Confeſſionem deperdatur. 110.com.inf.42.ideo ſinguli, aut bini redeuntibus alijs ordine ſubmittantur,ibid. hortentur magiſtri ad eam ſæpe, & rite obeundam.99. comm. inf.5.etiam ſuperiorum claſſium 32.com.ſup.3.

Confeſſarij plures, & interdum extraordinarij externis ſcholaſticis aſſignentur. 13. prou. 31. tempeſtiue adſint in Tēplo 9. præf. inf.46.ſchedulas recipiant nominum. 100. com. inf.9.

Congregatio.

B. Virginis ex Romano Collegio in alias propaganda. 22. rect.23. tempore concionis ne congregationis, tempore cōgregationis ne academiæ exercitationibus, vel priuatis colloquijs diſtineantur diſcipuli. 22.rect. 23. & 158. præf. acad. 5.

Conſultationes.

Magiſtrorum infra logicam ſingulis, aut alternis menſibus: ſuperiorum claſſium interdū fiant, & qua ratione. 21. rect.18.

Academicorum ad Academiā promouendam ter quaterue in anno.157.158.aca.11.12

Conſultores.

Prouincialis adhibeantur dum deſignantur, qui Theologiam biennio repetant.3. prou. 10. & in dijudicandis talentis, ac virtute, vt mediocres pergant in ſtudijs. 7. 8. 9. prou. 19.§.5.7.12.13

Rectoris interſint Logicorum examini. 6. prou.19.§.1.

Con-

Controuerſiæ.

Cōtra hæreticos a profeſſore ſcholaſtica quatenus attingenda. 45. Theol. 9. & 2. eas ſcripturæ profeſſor ex loco quem tractat, decidat breuiter. 40. ſcrip. 16 qui Theologiam repetunt, ijs tempus certum impendant. 149. repet. 12.

Correctio.

Ob delicta domeſtica ne adhibeatur in ſcholis. 89. præf. inf. 38. qui eam recuſant, aut cogantur, aut conſulto Rectore eijciantur. ibid. 39.

Quorum non ſperatur emendatio, dimittantur a ſcholis. ibi. 40. & 153. ext. 7. quid agendum ſi non ſatis ſit expellere 89. præf. inf. 41. ſemel dimiſſis non pateat reditus inconſulto Rectore. ibid. 42.

Corrector.

Diſcipulorum de Societate non ſit. 89. præf. inf. 38. eius opera quando, & quomodo Magiſtri vtentur. ibid. & 153. ext. 7. atque ita, vt per ſe ipſi non plectant. 109. com. inf. 40.

Crucis ſignum.

Ante prælectionem fiat a Magiſtris omnibus. 31. com. ſup. 2. & 98. comm. inf. 2.

Curſus.

Philoſophia triennio minimum abſoluitur, vbi ſunt noſtri. 5. prou. 17. & 69. phil. 7. Theologia quadriennio 3. pro. 9. & 43. Theol. 7. Rhetorica & Humanitatis biennio, interdum quoque triennio 5. prou. 18. Caſuum biennio. 4. prou. 12. & 65. caſ. 2.

DECLAMATIONES.

Vel Carmina, vel Prælectiones, quæ pronunciantur, expoliantur, non de integro fiant a Magiſtris. 107. com. inf. 32.

Priuatim alternis ſabbathis habeantur a Rhetore, & Humaniſta. 107. com. inf. 33. & 114 119. rhe. 2. 16. & 124. hum. 2

Inuicem ſeſe his duabus claſſibus inuitantibus. 107. 114. 119. 124. interſit præfectus inferior. 87. præf. inf. 33. In claſſibus Grammaticæ habeatur prælectio tantum. 107. comm. inf. 33.

Publice ſingulis fere menſibus habeantur a Rhetore in Aula 120. rhet. 17. ſuperiorum claſſium frequentia cohoneſtentur. 87. præf. inf. 32.

Ex noſtris nemini abeſſe liceat Rectoris iniuſſu. ibi. ea Præfectus ſuperior antea recognoſcit 77. præf. inf. 3. & 120. rhet. 17. aut, vbi is non eſt, inferior. 91. præf. inf. 50.

De

Declamatio in præmiorum diſtributione haberi poteſt. 88. præf. inf. 35

Decuriones.

Minores à præceptoribus conſtituuntur, & eorum munus. 102. 108. *com. inf.* 19. 36. *memoriæ penſum ipſi cui perſoluent.* 102.

Decurio Maximus, qui & Cenſor, ſiue Prætor, a Præfecto inferiore in ſingulis claſſibus cõſtituitur. 88. *præf. inf.* 37. *eiuſdem priuilegia, & munus. ib.*

Dialogi.

Publicè in præmiorum diſtributione recitari poſſũt. 88. *præf. inf.* 35. *priuatim interdum, & ſine ornatu a Rhetore in ſchola.* 120. *rhet.* 19.

Dictatio.

Qualis, quarumue rerum in claſſibus ſuperioribus. 33. *comm. ſup.* 9. 10. *qualis in inferioribus.* 105. *com. inf.* 27. *in his obſeruationes aliquæ in prælectionibus dictari poſſunt. ibi. ſcribendi argumentum qua ratione, & cuiuſmodi in his dictandum.* 106. *com. inf* 30. *Vide etiam Scriptio.*

Dies feſti.

Vide Feriati dies.

Dimiſſio.

Ab ſcholis fit Præfecto, ac Rectore conſulto. 89. *præf. inf.* 39. 40 & 100. *com. inf.* 11.

Dimittendi, ac Dimiſſi. Vide Correctio.

Diſciplina.

Curetur a Magiſtris, & qua ratione. 109. *com. inf.* 39.

Diſcipuli.

Vide Scholaſtici.

Diſputationes.

Superiorum claſſium curentur a Magiſtris ſummopere. 35. 36 *com. ſup.* 18. & *à Præfecto* 26. *præf.* 16. *moderandæ à Præfecto, vbi profeſſores conueniunt & quomodo* 24. *præf.* 6. *diſcipulos adiuuet, ac dirigat.*

Magiſter. 35. 36. *com. ſup.* 18. *interſint alij quoque profeſſores noſtri, aut externi.* 35. *com. ſup.* 16. & *Rector frequenter.* 17. *rect.* 8. *qui profeſſores in his, & quo pacto vrgebunt argumenta.* 35. *com. ſup.* 16.

Nõ diſputẽt publice niſi doctiores. ibi. 17. *interſint ſcholaſtici ordinarijs diſputationibus.* 145. *ſchol.* 5. 6. *diſputaturi mature moneãtur.* 150. *ib.* 3. 4

Hebdomadaria philoſophorum, ac Theologorum ſabbatho fiãt niſi ea hebdomada ſint duo feriati

uiati dies. 34. com. ſup. 14. Hebdomadaria caſuum ſabbatho quales. 66.caſ.6.
Menſtrua Theologorum, ac Philoſophorum ſingulis, aut alternis menſibus. 35.com ſup. 15. interſint vtriuſq. qui Theologiam recolunt. 147. rep. 2.3.
Theologica quomodo inſtituenda. 47. Theo. 14. Philoſophica quomodo 73. phil. 17. Logici in Summa ad has non conueniunt . ibid. 18. vbi eſt vnus philoſophiæ Magiſter pro menſtruis habeat ter, quaterue in anno ſolenniores. 74. phil. 19.
Solẽnes diſputationes. vid. Actus
Diſputandi formam ſeuere exigant Magiſtri 34. com. ſup. 12. præcipue philoſophiæ. 74. phil. 20. Ad diſputandum cũ externis mittantur præcipuè qui Theologiam recolunt. 29. præf. 26
Inferiorum claſſium tum priuata, quotidiana, ac ſabbathi, tũ ſolenniores cum proxima claſſe, Vide Concertationes.
Academicorũ. Vide Academia.

Doctrina Chriſtiana.

Vide Catechiſmus.

Doctores.

Externi inuitentur ad argumẽtandum. 35. com. ſup. 16.
Doctoratus. vide Gradus.

EMMANVEL.

Vide Grammatica.

Epiſtolæ.

Ciceronis in tribus Grammaticæ claſſibus explicandæ. quæ in ſuprema. 129. 1. quæ in media 134. 1. quæ in infima. 139. 1

Ethica.

Vide Moralis Philoſophia.

Examen conſcientiæ.

Ad illud hortentur Magiſtri ſuperiores 31. com ſup. 3. & inferiores 99. com. inf. 5.

Examen Logicorum noſtrorum.

Bis fiat, a quibus, coram quibus. 6. prou. 19. §. 1. fiat ſecretis ſuffragijs, & ſeruetur ſecretum. ibid. §. 3. inepti, quiq. infra mediocritatem ſunt, deſtinentur ad caſus, vel ad docendũ. 6.7. prou. 19. §. 4.
Mediocres etiã, niſi alio talento præditi ſint. 7. prou. 19. §. 5. an mediocribus, qui bonũ habent talentum concionandi, vel gubernandi, Theologiæ bienniũ concedendum ſit, Prouincialis cum ſuis Conſultoribus deliberet. 7. prou. 19. §. 5. quibus

etiam mediocribus trienniũ, qui concionandi talentum habent §. 6. quibus etiam quadriennium. 8. prou. 19. §. 7. priuilegium ſtudendi mediocribus non fiat, niſi vere humilibus, ac mortificatis. 8. §. 9 rationem virtu'is potiſſimum habeat Prouincialis. 6. prou. 19. §. 2.

Iudicium examinatorum in libro conſtet. prou. 19. §. 3. Vide etiam Mediocritas, & Prouincialis.

Examen Metaphyſicorum & aliorum.

Noſtrorum metaphyſicorum a tribus fit, duobus alijs magiſtris præſentibus 27. præf. 20. Omnes ferunt ſecretum ſuffragium ibi. deligantur ij tãtum, qui multo plus quam mediocriter profecerint. 27. pr. 19

Ordinem examinandorum Rector diſtribuit, audito Præfecto, ac Præceptore. 28. præf. 23. Præfectus materias Examinatoribus. ibid.

Alumnorum, & Conuictorum fit a tribus, & quibuſnam. 28 præf. 21.

Et noſtrorum & externorum ſit publicum. duret vna hora. quo tempore incipiat. eatur per materias præcipuas. 28. præf. 22. 23. nullus noſtrorum ab hoc excipiatur. externi cogendi non ſunt ibid.

Examinantur, & noſtri qui extra ſocietatem ſtuduerunt. 8. prou. 19. §. 8. & approbati in logicá, ſi poſtea in ſtudiorum decurſu mediocritatem vere non videtur excedere. 8. prou. 19. §. 10.

Examen claſsium inferiorum.

Noui diſcipuli, vt examinandi, & admittendi. 82. præf. inf. 10. 11.

Examen peculiare admiſſorum, vt promoueantur, eorum tantum qui excellunt, fieri poteſt intra annum. 83. præf. inf. 13 & 109. com. inf. 37.

Examen generale ſemel in anno. 83. præf. inf. 13. 14. ſemel, aut iterum ſcribant. ibid. denuncientur biduo ante ſcribendi ad examen leges. 84. 15. Quæ habentur. 92. 93.

Scribentibus Præfectus ipſe præſit, vel ſui loco alius. 84. 16. & 92. ſcrib. 2. compoſitiones Præfecto, & examinatoribus diſtribuantur. 84. 17.

Quot, & quo ordine ad examen euocandi. 84. præf. inf. 19. examinis ratio. 85. 21.

Examinatores, examinandi inferiorum claſsium.

Examinatores tres ſint, in quibus præfectus. 84. præf. inf. 18 à Re-

à Rectore cum Præfecto conſti tuuntur. ibid. ad plura ſuffra gia decernunt. ibid. qua ratione examinabunt. 85. præf. inf. 19. 20. 21. ſententias ſtatim ferant. ibid. 22.

In dubijs quid ſeruabunt. 23. ſilentio ſententias ſupprimant. 24. ineptorum nulla ratione promoueant. 25. eius qui ægre eſt aptus, rationē non habeāt. ibid. rudium, & ineptorum parentes moneantur. ibid.

Examinādi menſe fermè antea præparentur. 108. com. inf. 37 libros, qui explicati ſunt, afferant ad examen, vt in his examinentur. 93. ſcrib. 11.

Nihil innuant ſocijs, neque corrigant, niſi rogati. ibid. ſcriptioni interſint, legeſque ſeruent. 92. 93.

Exercitationes.

Varietas in his accidit pro regionum varietate. 16. prou. 39. fouendæ omnes, atque amplificandæ 17. rect. 3.

Ordo earum in claſſibus inferioribus ex Prouincialis præſcripto mutari poteſt, modo eadē ſpatia temporis retineantur. 101. com. inf. 15.

Exercitationes extraordinariæ vtiles, & quid in his obſeruādum. 107. com. inf. 32. exercitationes variæ aſſignandæ diſcipulis, dum ſcriptiones corriguntur. 104. com. inf. 24.

Quæ propriæ rhetoricæ eodem tēpore 115. rhet. 5. quæ humanitatis. 125. hum. 4. quæ primæ grammaticæ. 13. ſupr. gr. 4. quæ mediæ. 136. med. 4. quæ infi. 141. inf. gr. 4.

Exercitationes Academiæ, & ſingularum claſſiū, Vide in ſuis Regulis. Memoriæ, ſcribendi, pronunciandi, declamandi, diſputandi, & ſimiles, Vide his ipſis verbis.

Exhortatio.

Hebdomadaria ſingulorum Magiſtrorum in ſingulis claſſibus inferiorib. 21. rect. 21. & 99. com. inf. 5. quibus de reb. ibi.

Altera ſingulis, aut alternis mēſibus ad omnes claſſes in loco ampliore. 22. rect. 21. In claſſibus ſuperioribus quando, & de quibus rebus fiet. 31. com. ſup. 3.

FERIATI DIES.

Ac feſti pro regionis more catalogo ſcripto conſtent 14. prou. 37. §. 2. à præfecto magiſtris maturè ſignificētur. 78. præf. inf. 7. quibus diebus vbique feriandum. 14. 15. prou. 37. Vide etiam Academia, Diſputatio, Sabbathū, Vacatio.

Finis.

Atque intentio profeſſoris cuiuſ-

iuſque, aut officialium quis eſſe debeat: fines item hoc eſt termini, graduſq. claſſium grammaticæ, Vide primam regulã in ſingulis.

GENERALIS PRÆPOSITVS.

Facultatem dabit ad conferendum gradum Doctoratus noſtris. 3. prou. 10. & ad geminandas ſcholas inferiores. 10. prou. 21. §. 5. & ſi Emmanuelis Grammatica ad aliã methodum quam Romanam, cõformãda ſit. 11. prou. 23. & ſi quid præter ea, quæ in libro ſtudiorum ſunt, Prouincialis in ſua Prouincia expedire iudicauerit. 16. prou. 39.

Gradus.

Doctoratus vel Magiſterij in quos cum facultate Generalis conferri poſſit 3. prou. 10. ſeruentur tunc Conſtitutiones: & qui promouetur Scripturæ quoque theſes intermiſceat 4. pro 11. profeſſores omnes interſint. 29. præf. 25, quid Præfectus tunc præſtare debeat, à Rectore intelligit. ibid.

Gradus ſcholarum, hoc eſt ordines diuerſi, Vide Ordines, & Schola.

Græca.

Lingua priuata academia inter noſtros fouenda. 18. rect. 7. græcus textus quatenus ad ſcripturam exponendam afferendus. 37. ſcript. 4.

Græca grammatica in ſingulas inferiores claſſes diſtributio. 101. com. inf. 13. pro rhetorica ſyntaxis, & ſyllabarum dimenſio alternis. ibid. & 113. 119. rhet. 1. 14. pro humanitate ſyntaxis. 101. & 123. hum. 1. in ſuprema grammatica octo partes orationis 101 & 129. ſup. gr. in media, & in infima prima rudimenta. 101. 134. 139.

Græcum thema quomodo in rhetorica, quomodo in humanitate, quomodo in prima grammatica dictandum 118. rhet. 11. & 126. hum. 6. & 133. ſup. gram. 3.

Græca prælectio, auctores, ac penſũ. in Rhetorica qui auctores & qua ratione interpretandi. 119. rhet. 13. qui in humanitate, quaue ratione. 127. hum. 9. in humanitate grammatica græca, & auctor explicẽtur alternis: inclinante anno alternis quoque græcarum ſyllabarũ dimenſio cũ auctore ib. In prima grammatica grammatica quoque græca, & auctor alternis. 133. ſup. gr. 9. In media fere tantum grãmatica, aut altero ſemeſtri catechiſmus græcus, & qua ratione 134. 137. med. gr. 1. 9.

in infima prima tantum grãmatica rudimenta. 139. *inf. gr.* 1.

Grammatica.

Ab ea, vel humanitate docenda noſtri ne eximãtur. 12. *prou.* 26. *etiam abſolutis ſtudijs, tertioq. probationis anno poſſunt eam docere. ibid.* 27.

Grammatica Emmanuelis vtẽdũ 11. *prou.* 23. *tres eius libri triũ grãmaticæ claſſiũ proprij ſinguli ſingularum.* 79. *præf. inf.* 8. §. 2. & 100. *com. inf.* 12

Vbi Romana non eſt recepta, ad ſimilitudinem Romanæ methodi cum facultate Generalis conformetur. 11. *prou.* 23. & 79. *præf. inf.* 8. §. 2.

Grammaticæ profeſſores repetant initio breuiter, quæ in claſſe inferiore ſunt tradita. 100. *comm. inf.* 12. *Primo ſemeſtri ſuum librum abſoluant, altero repetant.* 79. *præf. inf.* 8. §. 3.

Supremæ grammaticæ tertius liber Emmanuelis, & ex ſecundo appendices ſecundi generis & figurata conſtructio attribuuntur. 79. *præf. inf.* 8. §. 2. & 129. *ſup. gr.* 1. *Mediæ ſecũdus liber vſq. ad figuratã cõſtructionem, & faciliores appendices.* 79. & 135. *med.* 1. *Infimæ primus liber, & aliquid ſecundi.* 79. & 139. *inf. gr.* 1. *ſi hæc duos in ordines diuidatur, vni ordini primo ſemeſtri prima pars libri, alteri altera aſſignetur: vtraque vtrique altero ſemeſtri repetatur.* 80. *præf. inf.* 8. §. 3. & 139 *inf. gr.* 1.

Gradus ſingularum, & pars grãmaticæ, auctoresq. in ſingulis explicandi. 129. 1. & 134. 1. & 139. 1. *Horarum in ſingulis diuiſio quotidiana* 130. 2 & 134. 2. & 139. 2. *Scriptionis in ſingulis corrigẽdæ ratio* 131. 3. & 136. 3. & 141. 3.

Exercitationes quas in ſingulis Magiſtri aſſignare poſſunt inter corrigendum. 131. 4. & 136. 4. & 141. 4. *in repetitione auctoris præſertim in poſtremis duabus exigantur potiſſimum præcepta grammaticæ.* 136. 5. & 142. 5. *Prælectio auctoris in ſingulis, quanta, qualiſue.* 132. 5. & 137. 6 & 142. 6. *Argumentum ſcribendi in ſingulis quale.* 132. 6. & 137. 7. & 142. 7.

Prælectio grãmaticæ in media. 137. 8. *in infima.* 142. 8. *Concertatio diſcipulorum quibus de rebus erit in ſingulis.* 133. 10. & 137. 10. & 143. 9. *Diſcipuli ſupremæ grammaticæ ſemel fere in menſe ſuo marte ſcribant.* 132. 6. *quo pacto in ea carminum thema dictandum.* 133. 7

Grammatica Græca, & Hebræa. Vide

Vide Græca, & Hebræa.

Gubernare.

Gubernandi talentum. Vide Talentum.

HEBRAEA.

Quo tempore a nóſtris addiſcenda, & a quibus. 3. *prou.* 8. *addicantur huic ſtudio aliqui, & iuuentur academia, præſertim quo tempore Theologia recolitur. ibid.*

Hebræus textus quatenus ad ſcripturam explicandam adhibendus. 37. *ſcript.* 4.

Quatenus Rabbinis, punctiſue habenda fides. 39. *ſcript.* 10. 11. *Rabbinis ne concilietur autoritas. ibid.*

Hebraicæ linguæ profeſſor qualis 2. *prou.* 7. *vt idem ſit eius, ac Scripturæ profeſſor optandum ibid. quinam eius finis, ac munus.* 41. *heb.* 1. 2. 3. 4. *in eius regulis.*

Hiſtoricus.

Quid peculiare ad ſui explicationem requirat 105. *comm. inf.* 28. *quatenus in Rhetorica, vel humanitate explicandus.* 114. *Rhetor.* 2. & 123. *hum.* 2.

Horæ.

Scholarum certa pro varietate temporum aſſignanda. 14. *prou.* 35. *inchoandarum, finiendarumque ſignificentur mature magiſtris a præfecto.* 78. *præf. inf.* 7.

Earum diuiſio in claſſibus inferioribus 101. *com. inf.* 14. & *in ſingulis claſſibus reg.* 2. *in rhetorica* 113. *in humanitate.* 123. *in ſuprema grammatica.* 130. *in media* 135. *in infima* 140.

Humanitatis ſchola.

Eius gradus, ac finis, authoreſq. in ea explicandi. 122. *hum.* 1 *cognitione linguæ, eruditione aliqua, præceptorum informatione continetur. ibid.*

Ex præceptis rhetoricæ explicabitur Cyprianus, ex Orationibus aliquæ Ciceronis. 123. 124. 127. *hum.* 1. 2. 8.

Inclinante anno græcarum ſyllabarum dimenſio explicanda. 127. *hum.* 9. *carmina alternis menſibus, aliquid interdum proſæ breuioris affigendum.* 128. 10.

Profeſſoris eius finis, ac munus. Vide 122. *ad* 128. *in eius Regulis.*

IMMVNITAS.

A verſibus, græciſq. addiſcendis nulli a Præfecto concedenda. 87. *præf. inf.* 31. *nec a Magiſtro*

ſtro in alijs rebus. 100.*comm. inf.* 11.

Inferiores ſcholæ.

Vide ordines,& ſchola.

Intentio.

Ac finis Magiſtrorum in docendo ſit auditores ad Dei amorẽ atque obſequium excitare 31. *com.ſup.* 1.*&* 98.*com.inf.* 1.

Peculiares ſingulorum, Vide in prima regula ſingulorũ. Scholaſticorum noſtrorum quæ. 114.*ſchol.* 1.

Interpretes.

Septuaginta, Vide Verſiones.

Ariſtotelis,eiuſq. textuum interpretatio 72.*Vide Ariſtoteles.*

Introductio.

Ad Logicam in Rhetorica non legatur 113.*rhet.*1.*prælegi poterit Academicis paulo ante ſtudia, permittente Rectore.* 161.*Acad. Theol.* 10.*Toleti, vel Fonſecæ in logica explicanda.*69.*phil.*9. §.1.

Iudices.

*Eorum qui examinantur, & ad examen ſcribunt,tres.*84.*præ. inf.*18.*præmiorum quoq. tres* 95.*præm.*8.

Vtriq. plurium ſuffragio decernunt 84.*&* 95.*iudicij præmiorum forma* 96.*præm.* 9. *Vide etiam Examinatores.*

LECTIO

Spiritualis libri commendetur diſcipulis. 100.*com.inf.*8.*& hi, & Magiſtri impurorum auctorum lectione abſtineant. ibid &* 154. *ext.* 12. *Vide etiam Libri,& Prælectio.*

Libri.

Ne noſtris deſint,annui reditus inſtituendi. 13.*prou.*33.*librorum prælegẽdorum catalogus mature conficiatur.* 86.*præf. inf.* 27.

Ne hi libri deſiderentur,curet vterque præfectus 30. *præf.* 29. *&* 86.*præf.inf.*27.28. *Obſcœni libri nonniſi expurgati prælegantur in ſcholis,* 13.*prou.* 34.*&* 122.*hum.* 1.

Si expurgari non poſſunt, non legantur,vt Terentius.ibid.Inutilium librorum lectione abſtineant diſcipuli 154. *ext.*12.

*Librum nouum ſingulis annis explicet Scripturæ profeſſor.*40 *ſcript.*18.*cuiuſq. claſſis grammaticæ liber altero ſemeſtri recolatur* 79.*præf. inf.*8.§.3.

Libri diſtribuendi noſtris ex Præfecti præſcripto Rectore conſcio,& Magiſtro 21.*rect.* 17. *&* 30.*præf.* 29.30.

Scholaſtici non vtantur libris,niſi a Præfecto traditis 145. *ſchol.*3. *vbi non eſt præfectus ſuperior, diſtribuit eoſdẽ inferior* 91.*præf.inf.*50.

Quoſnam Philoſophis, ac Theologis Præfectus diſtribuet 30. *præf.*30. *iiſdem aliquos humanitatis.ibid.*

N *Libro*

Libro notentur qui admittuntur in Societatem, vt ſint magiſtri 12. prou. 25. & iudicium Examinatorum. 6. prou. 19. §. 3

Quæq. a noſtris publice exhibentur in librum referantur. 21. rect. 16.

Lingua Latina.

Loquantur noſtri ſcholaſtici, & qua exceptione 18. rect. 8. & 146. ſchol. 9. vſus eius etiam inter externos diſcipulos ſeuere cuſtodiatur in ſcholis 102. com. inf. 18. Vide etiam Littera.

Litaniæ.

B. Mariæ ſabbatho in claſſibus inferiorib. recitentur. 99. com. inf. 7

Litteræ.

Quæ ad noſtros ſcribũtur a ſcholaſticis, latine ſcribantur 18. rect. 8.

Logica.

Quo pacto primo anno philoſophiæ tradenda 69. 70. phil. 9. Eius ſumma ne explicetur in Rhetorica 113. rhet. 1. Vide etiam Diſputatio, Introductio, Philoſophia.

Logici, Vide Examen.

MAGISTRI.

Vide Profeſſores.

Magiſtratus.

In ſcholis inferioribus eligendi ſingulis, aut alternis menſibus & quomodo 108. com. inf. 25.

Mathematica.

Prælectio a quibus audienda. 9. prou. 20. qui priuatim iuuandi. ibid. profeſſoris munus. 76. math. 1. 2. 3. ei pleraq. de cælo quæſtiones relinquendæ 71. phil. 10. §. 2.

Mediocritas.

In Philoſophia, & Theologia quid ſit. 8. prou. 19. §. 11. qui eam excedunt, pergant in ſtudijs 6. prou. 19. §. 4.

Qui non excedunt, etiam ſi in Logica approbati ſint, caſibus examine præuio addicantur. 8. prou. 19. §. 10. Vide etiam Examen, Prouincialis.

Memoria.

Quomodo in claſſibus inferioribus exercenda 102. com. inf. 19. quomodo quotidie in Rhetorica 114. rhet. 3. etiam à noſtris Rhetoribus excolenda 121. rhet. 20.

Metaphyſici.

Vide Actus, & Examen.

Miſſa.

A ſcholaſticis inferioribus ordine diſtributis quotidie audienda 90. præf. inf. 45. & 98. cõ. inf. 3. & 152. ext. 3. non niſi præſente aliquo magiſtro. 90. præf. inf. 45.

Ad eandem quotidie audiendã hortandi ſuperiorum claſſium auditores. 32. com. ſup. 3.

Mode-

Modeſtia.
Magiſtrorum in refellendis opinionibus, & auctoribus 32.cõ. ſup. 5. A diſcipulis externis exigenda 110.com.inf.43.44
In templo potiſſimum, & in ſchola 154.ext.10. 14. quam curet præfectus inferior 90.præf. inf. 45.
A noſtris quoq. dũ eunt ad ſcholas, & redeunt. 145.ſchol.7.

Mores.
Præcipue in ſtudijs à Prouinciali curandi. 16.prou.40.curandum, ne diſcipuli in ſcena recitaturi morum iacturam faciant. 20.rect.14.

Moralis Philoſophia.
Eius profeſſor in textu Ariſtotelis progrediatur, nec ad Theologicas quæſtiones digrediatur 75.mor.1. Eius munus, vide ibid. in Regulis.

NOMINA.
Diſcipuli confeſſario tradant in ſchedula 100 com. inf.9. ſingulorum diſcipulorum a Præfecto in album referantur. 83 præf. inf.11.
Eorum qui ſcribunt ad præmia diligenter obſignentur 95. præm. 6. eadem reſignet Rector cum vtroq. præfecto 96. præm. 10.

OBSERVATIONES.
In inferioribus claſſibus quomodo tradenda, aut excipienda 105.com. inf. 27.

Opiniones.
Aliorum præſertim noſtrorum, vel conciliandæ, vel modeſte confutandæ. 32. com. ſup. 5. earum nouitas vitanda. ib. 6.
Non in omnibus, aut afferendis, aut confutandis immorentur Magiſtri 33.com.ſup.7. Quæ Catholicos in aliqua regione offendunt, non afferantur 43. Theol. 6.

Oratio.
Ad Deum ante prælectionem in ſchola ſuperiori. 31.com. ſup. 2. in inferiori ante ſcholæ initium. 98.com. inf. 2. hortetur magiſter diſcipulos ad orandum quotidie 31. com. ſup. 3. & 99.com.inf. 5.
Oratio in ſtudiorum renouatione ab inſigniore habenda magiſtro 20.rect. 15. referenda in codicem, vt & ſelecta aliæ, quæ publice exhibentur. Vide etiam Declamatio.

Ordines ſcholarum.
Vbi plures in vna claſſe ſunt, reſpondeant vni ex quinq. gradibus 10.prou.21. §.3. & 80. 81. præf. inf. 8. quæ in ſcholis duorum ordinum annui penſi repetitio 81. §. 9.
Quæ his ordinibus propria, quæ cõmunia 82. §. 10. Vbi quinque sũt claſſes in nulla, præter

quam in inſima, duplex ordo permittatur.80.præ.inf.8.§.5
Vbi in inſima duo ſunt, quid vtriuſuis proprium 139.inf.gr. 1.& 140.2. Reliqua vide verbo Schola.

PAEDAGOGI
Nemini proponantur a Magiſtris inconſulto Rectore 111. com. inf.48. nec ab illis aliæ prælectiones diſcipulis explicentur. ibid.

Philoſophia.
Philoſophiæ profeſſor à Prouinciali deſignetur, & qualis 5. prou. 16. ad nouitates proni à docendo amoueantur. ibid.
Interſint philoſophiæ profeſſores Logicorum examini 6. prou. 19.§.1. quis eius finis, quodue munus.68.ad 74. in eius Regulis. Vide etiam Ariſtoteles, Examen, Logica.
Philoſophiæ curſus. Vide Curſus.

Pietas.
Præcipue commendata ſit in ſtudijs Prouinciali 16.prou. 40. & Magiſtris Theologiæ. 43. Theol. 5. Magiſtri omnes id agant, vt diſcipulos ad obſequium, & amorem Dei impellant. 31. com. ſup. 1. & 98. com.inf.1.
Regulæ ad pietatem pertinentes in ſcholis ſuperioribus.31.32. com.ſup.1.2.3. in inferioribus 98. 99. 100. Pietatem in B. Virginem, & Angelum Cuſtodē cōmendēt.99.com. inf.57.
Pietas, & Virtus noſtris cum doctrina iungenda.144.ſchol.1. 2.& externis 154. ext. 1. 14. 15. Vide etiam Colloquia, Cōciones, Confeſſio, Examen, Exhortatio, Litania, Miſſa, Oratio, Sacramenta, Studia.

Poena.
Moderata ſit, & ſine contumelia per Correctorem, nō per ſe, 109 com.inf.40. inuſitatæ, & maiores ad præfectum reijciātur. ibid. pœna litteraria, ibid. & Verbo Academia.

Poeta.
Poetæ explicatio qui habeat peculiare 105.com.inf.28. Vide etiam.113.116.122.
Poema, Vide Carmina, & Declamationes.

Præfectus generalis.
Qualis à Prouinciali conſtituendus 1.prou.2. ex præfecti regulis Cancellario, vbi diſtinguūtur, Prouincialis quæ videbuntur, aſſignet. 23. præf.2. nihil immutet, neq. diſpenſet. ibi.3.
Eſt generale inſtrumentum Rectoris ad ſtudia ordinanda 1. prou.2.& 17. rect. 2. Ei profeſſores, & ſcholaſtici, & præfecti inferiores obediunt. ibid. quibus in rebus profeſſores ſuperiores. ibi.& 32.com.ſup.4
Quibus in rebus præfecti inferiores 2.prou.3.& 77.præf.inf.2
Quodnam eius munus in particulari, Vide pag.23. ad 31.

in

in eius Regulis.
Præfectus adhibendus in deſignã dis ijs, qui ſunt Theologiam re petituri 3. prou. 10. intereſt Lo gicorũ examini 6. prou. 19. S. 1
Magiſtrorum omnium conſulta tionibus. 21. rect. 18. monita ſalutaria per claſſes tradat. 22. rect. 21. examinet ſemper noſtros metaphyſic. 27. præf. 20
Examinatores claſſium inferiorum cum Rectore conſtituat. 84. præf. inf. 18. peracto iudicio præmiorum nomina cum Rectore reſignet. 96. præm. 10.
Recognoſcit concluſiones, Vide Concluſiones, & Academia, & præfationes, quæ ab Academicis fiunt in actibus 161. acad. Theolog. 9.
Et declamationes publicas Rhetorum quæ in aula recitantur 120. rhet. 17. & quidquid publice recitatur. 29. præf. 28. & 77. præf. inf. 3

Præfectus inferior.

A Prouintiali conſtituitur. 2. prou. 3. paret in ſtudijs præfecto generali. 2. prou. 3. & 77. præf. inf. 2. quatenus ei obtemperant inferiorum claſſiũ Ma giſtri. 100. com. inf. 11. vices præfecti generalis, vbi is non eſt, ſubit, & in quibus. 91. pr. inf. 50.
Recognoſcit quæ publicè declamã tur. ibid. intereſt Magiſtrorũ inferiorum conſultationibus. 21. rect. 18. quis finis eius, quod munus in particulari 77. ad 97. in eius Regulis.

Præfectus atrij.

Si res exigat, à Præfecto inferiore diſtinguitur, & a Prouinciali conſtituitur. 2. prou. 3. & 22. rect. 22.
Quæ regulæ præfecti inferioris ei aſſignandæ. ibid.

Præfectus Academiæ.

Vide, Academia.

Prælectiones ſuperiorum facultatum

A Magiſtris quales, Vide in eorum regulis.
A diſcipulis fiant interdũ ſcripturæ in Refectorio. 40. ſcrip. 19. ab ijſdem interdum publice in ſchola, & qua ratione. ibid. Interdum Theologiæ prælectiones ab ijs, qui illam repetunt, & quales. 148. repet 7. 8.
Immo, & ſcripturæ, & controuerſiarum, & canonum ab ijſdem 149. rep. 12.

Inferiorum facultatum.

Prælegendi auctorem communis formula. 104. com. inf. 27. Veteres tantum auctores, non recentiores prælegantur. ibid.
Hiſtorici, & Poetæ quid peculiare habeant. 105. 28. quid peculiare prælectio præceptorũ, hoc eſt Rhetorica, & Grammatica, tum Latina, tum Græca. 105. 29.
In Rhetorica prælectio tum præceptorum, tum ſtyli, & qua ratio in vtraq. 116. rhet. 6. 7.

præceptorum toto ferme anno vix intermittenda. ibi.6. qui in ea auctores prælegendi. ibi. & 112. 1.
Qualis ibi oratoris prælectio, vel poetæ. 117.8. qualis græci auctoris 119.13. Die vacationis prælectio rei magis recondita. 119.15.
In Humanitate qualis prælectio 125. hum. 5. In ſcholis grammaticæ quanta, & qualis, Vide Grammatica.
Prælectio à diſcipulis ſingulis menſibus in reliquis claſſibus: in Rhetorica, & Humanitate alternis ſabbathis prælectio vel oratio, vel carmẽ habeatur. 107. com. inf. 33. Vide Declamatio.

Præmia.

In claſſibus inferioribus publica quotannis diſtribui poſſunt nõ ſumptu noſtro. 20. rect. 14.
Mature de iis cum ſuperiore præfectus agat 88. præf. inf. 35. Seruentur in iis leges præmiorum. ibid. quæ leges habentur. 94. ad 97.
Priuata Rector Collegii ſuppeditat 88. præf. inf. 36. quibus, et quando diuidenda. ibid.
Præmium recitantibus librum ab initio. 102. com. inf. 19. & de toto libro reſpondentibus. 104. com. inf. 26.

Præſes.

Diſputationum quomodo in iis ſe ſe gerat. 35. 36. com. ſup. 18.
Sinat eos qui Theologiam repetunt, libere reſpondere. 149. rep. 10. Vide etiã Diſputatio.
Præſes collationis Caſuum. Vide Caſus.

Priuilegium.

Progrediẽdi in ſtudiis non fiat, niſi vere humilibus 8. prou. 19

Problema.

Mathematicum fiat alternis ſaltem menſibus. 76. math. 2.

Profeſſores omnes.

Quales, & quomodo comparandi 2. prou. 4. omnium fouenda alacritas. 21. rect. 20. ſemel in menſe à Præfecto luſtrandi. 26. præf. 17.

Superiorum facultatum.

Abſoluant materias. 24. præf. 5. interſint omnes & actibus philoſophicis, & cum doctoratus confertur. 29. præf. 52. eorum in legendo finis, excitare ad Dei obſequium, & amorem. 31. com. ſup. 1.
Quodnam munus omnium in generali. 31. ad 37. in regulis cõmunibus. Quodnam ſingulorum in particulari, Vide in regulis profeſſoris Scripturæ, Theologiæ, &c. & iiſdem verbis.

Inferiorum facultatum.

Perpetui, vel ab ipſo in Societatẽ ingreſſu comparãdi. 11. prou. 24. 25. ii poterunt caſus conſcientiæ audire, & Sacerdotes fieri. ibid.
Iidem non ſine graui cauſa a docendi

cendi munere remouendi.ibi. bini, aut terni minimum in ſingulis prouincijs præſtantes Rhetoricæ magiſtri comparandi. 11.pro.22.

Omnes noſtri doceant in claſſibus inferioribus.12.prou.26. etiam abſoluto tertio probationis anno,ſi qui antea non docuerint.ibid.27.

Præficiantur ſcholis poſt auditã Philoſophiam.12.prou.28. inſtituatur priuata academia 13.prou.30.& 19.rect.9. initium docendi faciant ab ea ſchola, qua magiſter ſuperior ſit ſcientia 12.prou.29.

Præfecto inferiori in quibus obtemperent.100.com.inf.11. quintodecimo quoq. die a præfecto luſtrandi.78.præf.inf.6 ab eodem diriguntur 78.præf.inf.4.

Noui deceſſorum ſuorum docendi morem,conſuetudineſq. retineant.78.præf.inf.5.

Præmiolis diſcipulos excitẽt.88.præf.inf.36. auditores colloquijs ad pietatem hortentur, ne tamen videantur ad noſtram Religionem allicere.99 com.inf.6.colloquantur in loco patenti. 111.com.inf.47. familiaritatẽ eorũ vitẽt.ibid.

Quiſnam omnium finis, quod munus omnium in generali, Vide 98. ad 112. in Regulis communibus.Quodnam ſingulorum in particulari, Vide in Regulis Profeſſorum.

Promotio.

Ad gradum Doctoratus,vel Magiſterij 4.prou.10.11. Vide Gradus.

Ad cathedras Theologicas quibus deneganda. 3.prou.9.

Inferioris claſſis ad ſuperiorẽ priuata intra annum nonniſi eorum,qui excellũt.83.præf.inf.13.& 109.com.inf.37.

Vix tamen ad Humanitatem, vel ad Rhetoricam. ibid.generalis ſemel in anno,ad eamq. vno fere menſe antea diſcipuli præparandi.ibid. Vide Examen.

Pronunciatio

Publice pronuncient interdũ diſcipuli.107.com.inf.32. noſtri etiam Rhetores 121.rhet.20. expoliantur eiuſmodi compoſitiones a Magiſtris,non de integro fiant. 107. Vide Declamatio.

Actionem aliquam Scenæ, Eclogæ, Dialogi poterunt interdũ Rhetores ſine apparatu in ſchola recitare.120.rhet. 19.

Prouincialis.

Quibus in rebus Generalem conſulat,Vide Generalis.Conſtituit Præfectos oẽs, Vide Præfectus. & Profeſſores,Vide in eius Regulis.5.7.9.12.16.

Profeſſores idoneos multo ante prouideat.2.prou.4. quos adhibeat in conſtituendis ijs,qui Theologiam biennio recolant,

3.prou.10.

Diſpenſare poteſt, vt vbi non sũt noſtri, curſus breuiore tempore abſoluatur.5.prou.17.interſit ſi poteſt, Logicorum examini. 6.prou.19.in eo virtutis potiſſimum rationem habeat.ibid. §.2.7.

Cum Conſultoribus alijſq. viris grauibus ſerio dijudicet de talentis gubernandi, & concionandi, vt mediocres pergant. §.5.7.12.13.priuilegium, vt pergant mediocres, nonniſi vere humilibus, ac mortificatis faciat.§.10.

Vbi ſunt diſcrepantes ſententiæ, iudicium ei, auditis Conſultoribus, de mediocritate permittitur.9.prou.19.§.13. A Grammatica, vel Humanitate docenda noſtros fere non eximat.12.prou.26.

Inuigilet, vt regulæ omnes ſtudiorum obſeruentur.16.prou.38. præcipuam curam habeat pietatis, morum, doctrinæ Chriſtianæ.16.pro.40.

Videat an latine loquendi vſus tempore recreationis, ac vacationum retineri poſſit.18.rect. 8.diuidit regulas Cancellario, ac Præfecto, vbi ſunt diſtincti. 23.præf.2.

De tempore hebdomadariæ caſuũ diſputationis decernit. 66. caſ.6.deſignat præſidem domeſticæ collationis caſuum. 66. caſ.7.

Ordo, horæq. ſcholarum inferiorũ non ſine eius facultate commutandæ. 101.com.inf.15. Reliqua vide pag.1.ad 16.in eius Regulis.

QVAESTIONES.

Theologiæ quomodo tractandæ, & earum Catalogus 48. ad 65. Theologicis abſtineat Profeſſor caſuum 65. caſ. 3. & profeſſor Ethicæ 75. mor. 1.

Quibus abſtinebit Theologiæ profeſſor. 45.theol. 9. quibus ſtudere debeant, qui Theologiam recolunt 148.rep.5.ſcribant eaſdem ex profeſſo. ibid.6.

Quæſtionum delectum philoſophiæ profeſſor habeat.72. phil. 14. interſerat textibus Ariſtotelis.ibid.

Quæſtiones de Epigrammate, Ode, Senatu, Triumpho, & ſimiles, quatenus die vacationis in Rhetorica permittantur 119.rhet.15.

RECTOR ACADEMIAE.

Vide Academia.

Rector Collegij.

Quibus in rebus Generalem, aut Prouincialem conſulet, Vide Generalis, & Prouincialis, & 22.rect.24.

Adhibetur in deſignandis ijs, qui Theologiã recolant.3.prou.10 intereſt Logicorum examini. 6.prou 19.caueat ne magiſtrorum, aut diſcipulorum operæ ad

ad munera domeſtica vtatur. 13.*prou.*32.& 21.*rect.*20.

Frequenter obeat litterarias exercitationes omnes 17.*rect.*3.*interdum ſcholas . ibid. eos, qui Theologiam recolunt, inconſulto Prouinciali ne occupet in concionibus.* 18.*rect.*5.

Nec in docendo philoſophiam. 18 *rect.*6.*Conſulendus à Præfecto cum quid in magiſtrorum concluſionibus immutandum* 27. *præf.*18.

Examinandorum metaphyſicorũ ordinẽ audito præfecto, ac præceptore, diſtribuit. 28.*præf.*23 *cum doctoratus confertur, Præfecto quid ſit acturus præſcribit.* 29.*præf.*25.

Bidellos conſtituit 36. *com. ſup.* 19. *præſcribit quando ſit in refectorio ſcripturæ prælectio habenda.* 40.*ſcript.* 19.*vt in academiam, qui non ſunt ex cætu B. Virginis, aut ſcholaſtici, admittantur diſpenſat.* 22. *rect.*23.& 155.*acad.*2.

Moderatorem, ſeu Præfectum ex noſtris præficit Academiæ. 155.*acad.*4.& *Sociũ,& præſides academicis Theologis, ac Philoſophis.* 160. *Vide Academia.*

Examinatores inferiorum claſſium cum præfecto conſtituit. 84. *præf. inf.* 18. *de librorum prælegendorum Catalogo cum Præfecto cognoſcit* 86. *præf. inf.* 17.

*Præmiola diſcipulis diſtribuenda ſuppeditat.*88.*præf.inf.*36 *Conſulendus ſi quando ſcholaſticus a noſtris ſcholis ſit dimittendus.*89.*præf.inf.* 39.40

*Admonendus antequam admittatur ad ſcholas, qui ſemel dimiſſus eſt.*90.*præf.inf.*42. *cũ vtroq. præfecto reſignat nomina peracto iudicio præmiorum* 96 *præm.*10.

Probare debet cauſas abſentiæ, vt quis abſens præmium obtineat 96.*præm.*11. *facultatem concedit, vt carminibus, quæ affigunt Rhetores, addantur picturæ.*120.*rhet.*18.& *humaniſtæ* 128.*hum.*10. *Reliqua, vide pag.*17.*ad* 23.*in eius Regulis.*

Regulæ.

*Vt ſeruentur omnes curet Prouincialis.*16.*prou.*38.40.& *vterque Præfectus* 23.*præf.* 4.& 78.*præf.inf.*4. *diſcipulorũ vero Magiſtri.*109.*com. inf.*39

*Quas ſcholaſticorum regulas ſeruabunt, qui recolunt Theologiam.*147.*repet.*1.

Externis diſcipulis, dum admittuntur, regulæ oſtendãtur 83. *præf.* 11. *palam collocentur in claſſibus,& ſingulis menſibus legantur.*91.*præf.inf.*49.

Repetentes Theologiam.

*Quales eſſe debeant.*3.*prou.*10.*à Prouinciali adhibitis aliis deſignantur.ibid. poſſunt ad gradum doctoratus promoueri. ibid.*

ibid. actus habeant ipſo biennio.25.praf.7.& 149.repe.9.
Ad argumentandũ cum externis ipſi potiſſimum mittendi. 29.praf.26. non occupētur in concionibus incõſulto Prouinciali.18.rect.5.
Poſſunt ſubſtitui Magiſtris, & praeſſe repetitionibus, ac diſputationibus. 18.6. ipſo biennio in Hebraicis quoque laborent 3. prou. 8. Quid ipſis ſeruandum. Vide 147.148. 149. in ipſorum Inſtitutione.

Repetitiones ſuperiorum claſſium.

Curent Magiſtri repetitionem lectionis in ſchola 34. comm. ſup.11.quam ſcholaſtici repetant.145.ſchol.4.Philoſophorum in ſcholis per ſemihoram 73.phil.16. Mathematicæ ſemel in menſe 76.math.3.
Domeſtica per horam quales, & quando 34.com.ſup.12.ſacra ſcriptura ſemel in hebdomada 40.ſcript.19.Ethicæ quintodecimo quoq. die 75.mor.3. Vide etiam Repetentes.

Inferiorum claſſium.

Repetitio quotidiana prælectionis tum heſternæ, tum hodiernæ, & quomodo 104.com.inf. 25.hebdomadaria in ſabbatho.ibid.26.
In claſſibus grammaticæ exigantur in repetendo potiſſimum præcepta grammaticæ. 136. med.gram.5.& 142.infim. gr.5. repetitiones noſtrorũ rhetorũ quales. 121.rhet.20.
Repetendum penſum altero ſemeſtri in claſſibus grammaticæ, & cur.79.80.præf.inf.8.§.3. 4.etiam in infima, & alijs, vbi ſit ordo geminus.§.3.& 81 §.9.Vide etiam 130.

Rhetorica,

A noſtris per biennium, interdũ per trienniũ colenda. 5.prou. 18.ad eam alumni, & conuictores hortandi, cæteriq. externi.20.rect.12.
Bina hora in hac claſſe, tum mane, tum veſperi ponenda. 101. com.inf.14.præceptis ſtylo, eruditione continetur 112. rhet. 1. Oratoriam, & Poeticã comprehendit ibid. Summa logicæ in ea ne explicetur. 113.rhe.1
Rhetorica Cypriani explicanda in claſſe humanitatis alterò ſemeſtri, & quomodo. 123. 127.hum.1.2.8.

Rhetores.

Magiſtri præſtantes aliqui in prouincia comparandi. 11. prou.22.
Diſcipuli noſtri quando priuatim domi erudiendi 19.rect. 10. eorum varia exercitationes.19.rect.11.& 121.rhe.20
Habeant interdum orationes, & poemata tum in menſa, tũ in in aula.19.rect.11.& in ſchola tum noſtri, tum externi. 121.rhet.20.

SAB-

SABBATHVM.

Sabbatho habetur diſputationes in claſſibus ſuperioribus. 34. com. ſup. 14. etiam caſuum cō ſcientia. 66. caſ. 6. Omittuntur, ſi ſint in hebdomada duo feriati dies. 34. com. ſup. 14.

In inferioribus quo pacto ſabbatho diſtribuenda hora, Vide ſecundam regulam cuiuſque claſſis. Audita per hebdomadam memoriter redduntur. 102. com. inf. 19.

In Rhetorica, & Humanitate poſtrema ſemihora matutina habetur Declamatio, *vel* Carmen. *107. com. inf. 33. & 120 rhet. 16. & 124. hum. 2. poſtrema ſemihora pomeridiana in inferioribus explicandus Catechiſmus, vel habenda cohortatio 99. com. inf. 5.*

Vide etiam 125. 131. 136. 141. Exercitationes ſabbathi, ſi tunc feſtum ſit, vel omittenda, vel in antecedentem diem reuocanda. 101. com. inf. 16. Vide etiam Diſputationes.

Sacerdotes.

A Caſuum collatione non abſint & qui eximi poſſint. 5. prou. 15

Sacramenta.

Pœnitentia, & Euchariſtia, vt diſcipuli rite obeant, ac frequēter, hortandi. 32. com. ſup. 3. & 99. com. inf. 5.

Scholæ.

Omnes interdum a Rectore, inferiores quoque luſtrandæ. 19. rect. 3. A Præfecto ſtudiorum ſemel ſaltem in menſe. 26. præf. 17.

Nihil in ijs præfectus inferior permittat armorum, ſtrepitus, ocioſorum, nihil diſſoluti. 90. præf. inf. 43.

Inferiores ſcholæ quinque ſunt, Rhetorica, Humanitatis, & tres Grammaticæ. 10. prou. 21 §. 1, 2. 5. & 78. præf. inf. 8. §. 1.

Non permiſcendæ, nec multiplicandæ, ſiue pauciores ſint claſſes, ſiue plures. ibid.

Si pauciores ſint claſſes, in vna duo ſint ordines, & quo pacto diuidendi. 10 pro 21. §. 3. 12. & 80. 81. præf. inf. 8. §. 6. 7. 8.

Retineantur tamen ſemper, quātum fieri poteſt, altiores gradus. 10. prou. 21. §. 3.

Reſpondeant Ordines vni alicui ex illis quinque gradibus. 79. præf. inf. 8. §. 1. quid agendum vbi ſunt quatuor. §. 6. quid vbi tres. §. 7. quid vbi duæ. §. 8.

Vbi plures ſunt quàm quinque multiplicentur claſſes, nō gradus, ſiue ordines. 10. prou. 21. §. 5. & 79. præf. inf. 8. §. 1. Vbi tantum quinque ſunt, infimā in duos ordines, graduſue diuidi permitti poteſt, non reliquas. 80. præf. inf. 8. §. 5.

Geminari poterunt claſſes datæ à Generali facultate, ita vt

in vtraq. idem gradus ſiue ordo retineatur. 10. prou. 21. §. 5 vbi geminari eas liceat. §. 6. Vbi geminus eſt ordo præter prælectionẽ Grammaticæ ſint omnia pene communia. 82. præf. inf. 8. §. 10.

In ſuo gradu ſe ſe quæuis ſchola contineat. 100. comm. inf. 12. quantum temporis, & quo ordine in quauis ſchola ponendum, Vide ſecundam regulã profeſſorum in ſingulis.

Luſtrẽtur ſingulæ ſcholæ a præfecto inferiore quintodecimo quoq. die 78. præf. inf. 6. interdum ante ſignum datũ. 90. 44

Scholaſtici noſtri.

Præcidantur ijs occupationes, quæ ſtudia impediunt. 18. rect. 4. latine loquantur, & quando. ibid. 8. & 146. ſchol. 9.

Bis, terue in anno carminum aliquid condant, affigantq. etiam Theologi 19. Rect. 8. ſeorſim ab alijs ſedeant in ſcholis. 87. præf. inf. 29.

Quibus libris, & a quo traditis vtentur, Vide Libri, quam ſtudendi rationem ſequentur, Vide Studium, qua ratione exercendi Rhetores, Vide Rhetores quæ nam ſcholaſticorum in ſtudijs intẽtio, quod munus, vide 144, 145. in ipſorum Regulis.

Scholaſtici externi.

Noui vt in ſcholas admittendi. 82. 83. præf. inf. 9. ad 13. ignobiles aut pauperes non excludendi. ibid. qua ratione examinandi 82. 10. admiſſis regulæ oſtendendæ. 83. 11.

In album referendi, & quo pacto ibid. In infimam qui non admittendi. ibid. 12. claſſis à præfecto aſſignanda, & quæ cui. ibid. & 152. ext. 2. ſuus cuiq. locus aſſignandus in ſcholã. 87. præf. inf. 29

Studij priuati tempus cuiq. diſtribuendum 87. præf. inf. 30. nulli immunitas à verſibus, græciſue concedendã. 87. 31. in ſcholis propter delicta domeſtica nõ plectẽdi 89. præf. inf. 38

Parce è ſcholis, etiam à Præfecto euocandi 91. præf. inf. 47. & 110. com. inf. 44. eorum opera non vtendum 91. reg. 48. & 111. com. inf. 49. non dimittẽdi a magiſtris ad ſpectacula. 110. 41.

Nulli ſumptus pro ſchola ab his admittendi 111. 49. eorum profectus, præſertim pauperum curandus 111. 50. Reliquã. Vide 152. 153. 154. in ipſorũ Regulis, & in Regulis profeſſ.

Sacra Scriptura.

Eius ſtudium promouendum 2. prou. 5. tempus & auditores, ibidem. 6. qualis profeſſor curandus. ibid. ſcripturã præcipue iuxta litteram explicanda, & vulgata editio defẽdenda. 37 ſcript. 1. 2.

Qui nam profeſſoris finis, quod munus. Vide 37. ad. 41. in eius

ius Regulis. Scripturæ theſes. Vide Gradus, eiuſdem prælectio a diſcipulo. Vide Prælectio

Scriptiones.

Noſtrorũ, quæ publicè recitantur, in codice referendæ 21. *rect.* 16

Diſcipulorum externorum quando, & quoties afferendæ 102. *com. inf.* 20. *corrigendæ quam plurimæ in ſchola, quædam ab æmulis, nonnullæ domi* 103. *com. inf.* 23. *quæ corrigendarũ ſcriptionum ratio in communi* 103. *com. inf.* 21. 22.

Quæ peculiaris in Rhetorica 114 *rhet.* 4. *in humanitate* 125. *hum.* 3. *in prima grammatica* 131. *ſup. gr.* 3. *in media* 136. *med.* 3. *in infima* 141. *infim.* 3

Cuiuſmodi, quantumue ſcriptionis argumentum dictandum in communi 106. *com. inf.* 30. *quale orationis, carminis, græci thematis in Rhetorica.* 117 118. *rhet.* 9. 10. 11. *in humanitate* 126. 6. *in prima grammatica* 132. 6. *in media* 137. 7. *in infima* 142. 7

Socius.

Præf. Academ. Vide Academia.

Spectacula.

Diſcipuli a Magiſtris ne ad ſpectacula dimittãtur 110. *com. inf.* 41.

Studia.

Studiorum finis in Societate Dei cognitio, & amor, 1. *prou.* 1. & 17. *rect.* 1 & 23. *præf.* 1. & *in primis regulis profeſſorum. Serio illis Scholaſtici intendant* 144. *ſchol.* 2.

Occupationes omnes, quæ ſtudia impediunt, ijs præcidantur 18. *rect.* 4. *requiritur in ſtudijs, atq. exercitationibus aſſiduitas ſcholaſticorum, tum noſtrorum* 145. *ſchol.* 4. *tum externorum* 153. *ext.* 9.

Studij tempus, ac rationem ſcholaſticis omnibus, & noſtris, et externis per Magiſtros ſuperior Præfectus aſſignet 29. *pr.* 27. & 145. *ſchol.* 3.

Quam ſeruare debent noſtri ſcholaſtici. ibid. etiam qui Theologiam recolunt, 147. *rep.* 4. 6. 10 *inferiorum claſſium diſcipulis præfectus inferior aſſignet* 87. *præf. inf.* 30.

Summa Logicæ.

Vide Diſputationes, & Introductio.

Superior.

A caſuum collatione non abſit. 5 *prou.* 15. *Reliqua Verbo, Rector.*

TALENTVM.

Concionandi, vel gubernandi talẽti habenda ratio, vt mediocris pergat in ſtudijs, & quouſq. 7. *prou.* 19. §. 5. 6. 7. *de eo Prouincialis ſeriò cum ſuis Conſultoribus, alijſq. grauibus viris deliberet* 9. §. 12.

Tempus.

Quo ſcholæ inchoandæ, finiendæque ſunt Prouincialis ſtatuit 13. *prou.* 35. *Temporis diuiſioni*

Digitized by Google

In Claſſibus inferioribus, Vide Horæ. Vide etiam Curſus, Studium.

Theologia.

Quadriennio abſoluenda, & quo modo 3. prou. 9. & 44. theol. 7. quibus mediocribus biennium, aut triennium concedi poſſit 7.8. prou. 19. §.6. 7.8.

Ad eam docendum non eligantur qui bene non ſunt erga S. Thomam affecti 3. pro 9. ſint duo, vel tres profeſſores. ibid. adhibentur in deſignandis ijs, qui Theologiam recolant. 3. prou. 10.

Interſunt Logicorum examini. 6. prou. 19. diſtribuunt cum Præfecto materias pro actibus peculiaribus 25. præf. 8. Quis eorum finis, ac munus. Vide 42. ad 47. in ipſorum Regulis & Verbo, S. Thomas.

Auditores Theologiæ collationi caſuum interſint 4. prou. 14. & actibus, etiam philoſophicis. 29. præf. 25.

S. Thomas.

In Theologia ſequendus, & quatenus 3. prou. 9. & 42. theol. 2 3. 4. & 148 rep. 5. 10. eius ſententia, vel defendēda, vel quæſtio omittenda. 47. theol. 13.

Quomodo eius articuli coniungendi 46. theol. 10. aut explicandi. ibid. 11. Illum etiam philoſophiæ profeſſores libenter ſequantur. 69. phil. 6. Vide etiam Theologia.

Tractatus.

Longiores in Theologia non inſtituendi 47. Theol. 12. ne in philoſophia quidem 73. phil. 15. in claſſe Rhetoricæ quatenus die vacationis aliqui concedantur. 119. rhet. 15.

VACATIONES.

Certæ ſint toto anno, & nouæ nulla introducantur 14. 15. prou. 36. 37. quanam pro ſingulis claſſibus. ibid. in hebdomadarijs, & alijs ſeruetur conſtantia. 14. prou. 35. Vide etiam Feriati dies.

Anniuerſaria vacatio generalis quantum duret. 14. prou. 37. §. 1. academiæ tunc inſtituũtur noſtris 18. rect. 7.

Hebdomadaria vacatio vno die ſingulis hebdomadis 15. prou. 37. §. 10. certa ſit quantum fieri poteſt. 14. prou. 35. ne omittatur in claſſibus inferioribus. 21. rect. 19. qua exceptione 15. prou. 37. §. 10.

Diuerſa pro diuerſitate claſſium 16. prou. 37. §. 11. docetur enim mane in claſſibus inferioribus, ibid. quantum temporis ibid. 9. & 101. com. inf. 14. in eunte Iunio omnes toto die uacant. 16. §. 11.

Die uacationis in claſſibus inferioribus agenda eadē, quæ alijs diebus, ubi non aſſignantur

pro-

propria, 101. *com. inf.* 17. *propria quædam aſſignantur Rhetoricæ* 114. 119. *rhet.* 2. 15. *& Humanitati*. 124. *hum.* 2.
Dies *alij, quibus uacandum*. 14. 15. *prou.* 37. §. 3. 4. 5. 6. 7.
Quid agendum in Supplicationibus. §. 9.

Verſiones.

Quatenus, uel adhibenda, uel cõfutãda 2. *prou.* 7. & 37. *ſcrip.* 5. *de Septuaginta honorifice loquendum. ibid. vulgata defendenda*. 37. *ſcript.* 2. & 41. *heb.* 2.

Virtus.

Vide Pietas, Prouincialis.

AO1 1470223